RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PŘEHLED TISKU

Číslo: 338 (XI.) Datum: 12.11.1968

OBSAH

POCHODEŇ č. 221 - 28. SRPNA 1968 str. 2

POCHODEŇ č. 222 - 29. SRPNA 1968 str. 16

POCHODEŇ č. 225 - 1. ZÁŘÍ 1968 (Výňatky) str. 25

POCHODEŇ č. 226 - 2. ZÁŘÍ 1968 (Výňatky) str. 33

POCHODEŇ č. 227 - 3. ZÁŘÍ 1968 (Výňatky) str. 40

2

Proletáři všech zemí, spojte se!

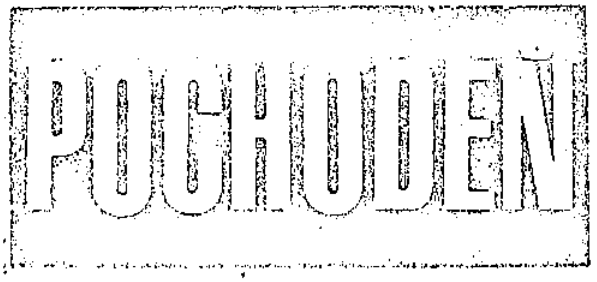

ORGÁN VÝCHODOČESKÉHO KV KSČ
NOSITEL ŘÁDU PRÁCE
Středa 28. srpna 1968 ○ 40 haléřů ○ Ročník 57 ○ Číslo 221

POCHODEŇ – 28. SRPNA 1968

Šestistránkové vydání obvyklého novinového formátu.

Strana první:

Fotografie presidenta republiky a Alexandra Dubčeka, Dubčekův projev po návratu z Moskvy, Projev presidenta republiky po návratu z Moskvy a tyto články:

Praha v sedmý den okupace

Polaci jsou dneska nějak příliš familiární. Za Chlumcem jim trvala prohlídka auta sotva minutu. Na místech, kde ještě v pondělí vartovaly těžké tanky, nastojí dlaní vysadkáři. Vůbec těžká vojenská technika kamsi zmizela. Na několik minut máme k tomu vysvětlení: Svoboda a Dubček právě přistáli v Praze!

I sovětská hlídka na pokraji Prahy si nepotrpí na důkladnost. Zastavili jsme až ve středu města, v jedné postranní uličce u rozhlasu. Ohořelé autobusy a auta stále ještě neodklidili. Z ohořelého sovětského tanku uštípují dva starší nové kousky drátu. Po ulici teče nafta z rozstříleného barelu...

K našemu autu přišel jeden zedník. Zařídili nám zajímavou schůzku. Deset minut jsme hovořili s člověkem, který má na starost novinky a letáky. Než jsem se k němu dostal, prošel jsem několika překážkami. Muži, kteří mne doprovázeli, byli dělníci. Žádný kontrarevolucionář, bývalý fabrikant či hippes! Chtěl vědět, co se děje v Krkonoších a na oplátku mi řekl o situaci v Praze. Ten muž byl teprve třetí den členem KSČ...

V hospodě čekala další spolka. Tam u pultu jsem četl smuteční oznámení. Sovětští samopalníci zastřelili 72letého osamělého penzistu. Přímo v jeho bytě. Několik bytů v okolí je volných... Jejich majitelé — zastřeleni... Jeden dům vykraden od přízemí do posledního poschodí...

— Redaktore, jaká je dnes Praha? — ozvala se mne jedna babička, moje známá z Hradce Králové. — Jako hospodyně bysme řekla, že strašně špinavá, plná papírků, harampádí, které se nyní neodklízí. To však v této chvíli není podstatné. Praha v těchto dnech je statečná, hrdinská, jakou ji chtěl vždycky vidět Jan Žižka. Na mnoha místech jsou vyčeřeny portréty zavražděných. Jirka Kubeš padl u rozhlasu. Nedávno oslavil devatenácté narozeniny. Ivanu Laitovi bylo osmnáct let...

Má cenu vůbec psát tisíce plakátů a transparentů? A co pískot, když se ozve kolaborantský hlas z amplionu?

Má. Nebylo nic zbytečné. Bylo to skvělé. Pocit cestství nezmizel v bahně hanby (!!!

Na Václavském mne kdosi zatáhl za kabát.

Volodja — redaktor sovětské agentury NOVOSTI. Známe se snad deset let. Byvali jsme kamarádi...

Byvali!

— Proč se koukáš na mne tak nelidsky? — byla jeho první otázka. — Volodo, já vám nevěřím. — Jak to? To jsi komunista? Víš přece o chybách reakce! Já vím, nemělo se to tak ostře provádět. Myslím však, že Moskva najde důkazy spiknutí...

Volodja chtěl ještě něco dodat... já však ho už naštěstí neslyšel. V této době již nebyl pro mne přítelem ani soudruhem...

...Cestou do Hradce jsme slyšeli v Poděbradech Svobodu. Když dohrnuli, postavili někteří rozpačité, někdo začal na presidenta nadávat... Velké iluze se rázem rozplynuly?

Nezajímejme Svobodovi hořké pilulky kompromisu. Atmosféra v pracovně Leonida Brežněva nebyla lehká.

A v Praze ještě nezpopelnili ostatky všech zavražděných...

Co nyní dnes dělat? Řidič, který vstoupil včera do KSČ, u volantu plakal...

Pak jsme v redakci poslouchali zničený hlas Alexandra Dubčeka. Během jeho projevu jsme všichni, kteří ještě před několika minutami byli rozladění, si uvědomili, jaký skvělý člověk je Alexander Dubček. Ne, takového člověka nesmíme zklamat v následujících těžkých dnech.

Naše historie se nám poněkud nepovedla. Faktem však je, že jsme se ve velkých politických bouřích udrželi a dovedli jsme vždy obnovit stát.

Češi a Slováci jsou malé národy. Tím více musíme dokázat než ti druzí. Žijeme v nepříjemném zeměpisném postavení.

Kultura, vzdělanost je mocnou politickou silou, je trvalejší než síla státní, vojenská, hospodářská. A co vojáci? Voják si nevybírá. Voják plní rozkaz. Voják střílí a vraždí...

EVŽEN ŠTEFAN

Poslední zprávy

ČTK vydala včera dopoledne zprávu, že k desáté hodině dne 27. srpna bylo v Československu již 122 obcí násilně agresí intervenčních vojsk. Počet raněných se pohybuje okolo 600 osob. Je to vážné varování před vyvoláváním zbytečných provokací.

□

Dne 27. 8. 1968 byli Pražané překvapeni skutečností, že téměř celé centrum hlavního města okupační jednotky opustily. ČTK dementovala šířící se zprávy o trvalém odchodu sovětských vojsk a s odvoláním na dobře informované kruhy předpokládá, že patrně dochází k jejich výměně.

Chci být ve straně právě teď

Včera jsem vám předala své stanovisko k současné politické situaci. Zároveň jsem požádala OV KSČ o přijetí do strany. Rozhodla jsem se po zralé uvaze, prosím, abyste můj dopis zveřejnili. Trvám na něm i teď, snad více než kdy jindy. Plačeme, ale zůstáváme pevní. Prosím, abyste tato slova vyřídili všem, kteří se rozhodli v těchto tak těžkých dnech vstoupit do komunistické strany. Teď nás bude třeba víc než kdy jindy.

MAGDA PROVAZNÍKOVÁ,
máma tří dětí

Zasedání KV KSČ

Včera ve večerních hodinách se sešli v Hradci Králové plenární zasedání východočeského KV KSČ, které projednalo současnou situaci v kraji. Protože se jednání konalo ještě po naší uzávěrce, budeme své čtenáře o jeho průběhu a závěrech informovat v zítřejším vydání.

Strana druhá:

Dokončení Dubčekova projevu, Zpráva o sjezdu KSS, Komuniké Z Moskvy, fotografie sovětského vojáka se samopalem a podtextem "Kamera sovětských turistů" a tyto články:

Uvolnění v kraji

Jednání s velitelem okupantů vede velitelství turnovské posádky. Mezi Poláky jsou záložníci ve věku 33 let, kteří našim občanům prohlásili, že nebudou střílet, pokud nebudou vyprovokování. Říkají, že se chtějí vrátit ke svým rodinám a uvědomují si, že jsou tu nevítanými hosty.

Velkou iniciativu prokazují zaměstnanci VCHZ Synthesia Semtín. Komunisté i bezpartijní odevzdali do této chvíle pro fond strany deset tisíc korun. Také v Závodech tkalcovských strojů v Lomnici nad Popelkou uskutečnili sbírku pro fond strany. Výnos deseti tisíc korun bude použit na podporu tisku a rozšiřování informací. Na Semilsku během několika uplynulých dnů podepsalo přihlášku do KSČ deset nových členů hlavně z řad mládeže. Nad Turnovem a Lomnicí n. P. shazoval včera vrtulník noviny Pravda v ruském jazyce. Mládež tyto tiskoviny sbírala a veřejně pálila. O ničení okupantského Rudého práva, které dnes shazovaly helikoptéry nad Hradcem Králové, se postarali sami Poláci. Podle očitých svědků shazovali tento falsifikát orgánu ÚV KSČ už roztrhaný.

Díky za dary

Dnes ráno se dostavili do naší redakce další zástupci závodů a občanů a odevzdali nám finanční a věcné dary na podporu dobrého chodu redakce. A tak ještě jednou opravdu srdečně děkujeme zaměstnancům Zemědělských staveb z Hradce Králové, ZV ROH a podnikovému ředitelství Zelenina ze Svobodných Dvorů, ZV ROH Východočeského loutkového divadla, JZD Oreb Třebechovice, JZD Slatina nad Zdobnicí, Tofa Třebechovice, zaměstnancům hotelu Astra a občanům z Chlumce nad Cidlinou, občanskému výboru č. 01 Bidlova ulice z Hradce Králové, podniku Potraviny Hradec Králové, JZD Pouchov, prodejně potravin 148-05 z Jaroměře II, Východočeskému průmyslu masného z Úvozhradu, královéhradeckému pivovaru, mlékárně v Hradci Králové, zaměstnancům n. p. Gala Třebechovice a Klubu mladých ze Semil. Náš dík též patří za vzorné zásobování našeho redakčního kolektivu potravinami kolektivu automatu Na baště, a závodní jídelně n. p. Silnice v Hradci Králové.

ŽÁDNÝ MAĎAR NEMŮŽE ZA TO, ŽE JE MAĎAR, ALE KAŽDÝ KADÁR MŮŽE ZA TO, ŽE JE KADÁR.

Prohlášení

My, komunisté a ostatní pracovníci SVVŠ J. K. Tyla v Hradci Králové, shromáždění na veřejné stranické schůzi dne 27. srpna 1968 prohlašujeme, že souhlasíme s jednáním i výsledky mimořádného XIV. sjezdu KSČ a stavíme se jednomyslně za nově zvolený legální ÚV KSČ v čele s Alexandrem Dubčekem. Protestujeme důrazně proti násilné okupaci naší vlasti některými armádami Varšavské smlouvy a proti neslýchanému nátlaku vůči našim legálním státním a stranickým představitelům. Žádáme, aby se mohli neprodleně ujmout svých ústavních a stranických funkcí a bez strachu a bez cenzury řídit náš lid v duchu socialismu, který by byl humánní, vysoce demokratický a vycházel z našich pokrokových národních tradic. Proto dále žádáme okamžitý odchod všech okupačních vojsk, která proti zásadám Varšavské smlouvy i mezinárodního práva obsadila území našeho samostatného státu.

Protože uznáváme a budeme uznávat výhradně naše legální zákonodárné a vládní orgány a představitele, nebudeme jako vychovatelé mládeže nikdy ochotni podrobit se příkazům jakýchkoliv vnucených nebo kolaborantských orgánů. V souhlase s tímto prohlášením povedeme naši mladou generaci vždy jen v duchu našeho socialistického přesvědčení. Vyzýváme všechny české a slovenské pedagogické pracovníky, aby naši cestu k demokratickému socialismu nezradili a aby poctivou prací dokázali svůj čestný a nekompromisní postoj v těchto historických chvílích naší vlasti.

Místní výbor ROH
ZO KSČ SVVŠ J. K. Tyla
v Hradci Králové

Rakouské sympatie

Ve všech rakouských závodech se mají dnes v 11.55 hodin konat shromáždění, která mají vyjádřit sympatie k Československu. Na shromáždění budou účastníci žádat také okamžité stažení vojenských a jiných okupačních vojsk z Československa.

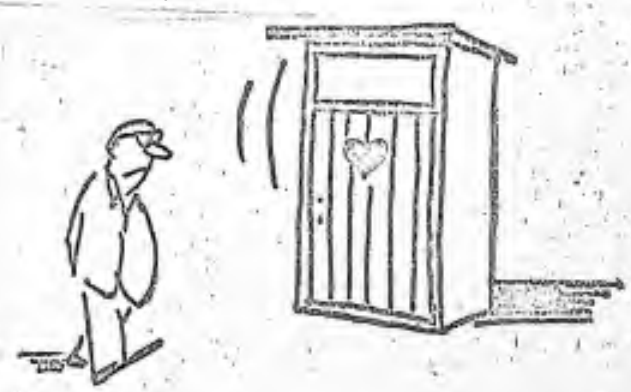

„Haló, pane, byl byste tak laskav a podal mi nějaký sovětský letáky"

POŽADAVKY SLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY NA VELITELSTVÍ OKUPAČNÍCH VOJSK

Odmítáme se vší rozhodností okupaci výsostného území svobodného státu ČSSR armádami pěti států Varšavské smlouvy. Obracíme se na velitelství okupačních vojsk s těmito jednoznačnými požadavky:

– Okamžitě obnovit možnost činnosti vysílání legálního Československého rozhlasu, Čs. televize, ČTK ze svých původních studií ve smyslu tiskového zákona.

– S okamžitou platností umožnit vydávání všech registrovaných novin a časopisů podle dané periodicity a v rozsahu ve smyslu tiskového zákona a okamžitě odvolat vojenské okupační skupiny obsazených redakcí.

– Nemařit styk stranických a státních orgánů s tiskem, rozhlasem, televizí a ČTK.

– Zabezpečit rekonstrukci zničeného televizního vysílače Kamzík.

– Ihned obnovit plynulý provoz telefonního spojení a činnost pošt, silniční, letecké a lodní dopravy na celém území ČSSR.

– Vyloučit možnost jakýchkoli zásahů do majetku socialistických, družstevních organizací a individuálního vlastnictví občanů naší republiky.

PREDSEDNICTVO SLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY

Strana třetí:

Fotografie z pohřbu Zdeňka Příhody s tímto podtextem: "Poslední pocta Zdeňku Příhodovi, který byl zavražděn sovětskými okupačními vojáky před pražským rozhlasem v srpnu 1968. Bylo mu 27 let. Čest jeho památce." Dále fotografie s transparentem s nápisem v azbuce "Svoboda" a podtextem "Nestačí nám Svoboda – chceme mít svobodu !" a tyto články:

Ohesle „NEUTRALITA"

Ne, nikdo z poctivých Čechů a Slováků se nechtěl odvrátit od socialistického tábora. Patřili jsme k vám srdcem a byli jsme proto vašimi nejvěrnějšími spojenci. Za tisíc let, co mezi našimi a vašimi národy existují přátelské styky, jste k nám teď přišli jako nezvaní hosté, navíc se zbraněmi, které jste neváhali použít proti nevinným lidem.

To heslo „neutralita", které nám prostřednictvím svých letáků vyčítáte, a vykládáte jej jako snahu připojit se k Američanům, vyrylo naprosto živelně.

Byl to výkřik zoufalství v době, když jsme zjistili, že vy, které jsme až dosud považovali za své bratry, jste k nám vpadli jako lupiči. A vůbec ho nelze vykládat jako přání spojit se se Západem.

Naopak Západu nevěříme. A teď, když jsme zjistili, že pro vás nic neznamenají naše bratrské city, tradice dávného přátelství, světlé zásady internacionalismu i osud mezinárodního dělnického hnutí, když jsme zjistili vaši ochotu kdykoliv pošlapat slavnostně vyhlášené smlouvy i závazky a pošlapat úctu k druhým národům — a to vše jen v zájmu svých šovinistických velmocenských cílů, přestali jsme věřit i vám.

Proto se statisíce lidí podepisovalo na dopis U Thantovi, na provolání k parlamentu a nejrůznějším jiným světovým i národním organizacím, které by dle mínění prostých občanů mohly ovlivnit vytvoření neutrálního Československa. Chtěli svým voláním po neutralitě vyjádřit tu skutečnost, že po vaší zradě nevěří už ani Východu ani Západu.

Je to naivní, věřit v neutralitu. V celé historii není příklad, že by byla silnějšími sousedy respektována neutralita malého státu. Naopak můžeme posloužit příklady, kdy právě taková „neutralita byla zneužita k nejhanebnějším činům. Ani my reálně uvažujíce všechny možnosti nemůžeme podporovat heslo „neutrality". Neutralita nebude, i kdyby proti ní nagitovaly hlavně vašich tanků. Ale vašim strategickým cílům se podařilo zajistit jen místo, na němž vaše zbraně stanuly. Naše srdce vám už nepatří. A lze bez spojení láskou a úctou mluvit o spolehlivých spojencích?

Když padaly „švestky"

Po sedmé hodině ráno padaly dnes nad Hradcem Králové „švestky". Padaly z obludného čtyřmotorového kolosu, plácaly se ve vzduchu, jako by se jim ani na zem nechtělo. Dopadlý potlučené, potrhané, z mnohých zbyly jen cáry. A jestliže některá let vydržela, osudu stejně neušla. Nikdy bych totiž nevěřil, kolik je v Hradci metařů.

V minutě byly ulice čisté a odpadové koše plné.

Škoda jen, že to neviděl sadař tohoto jalešného Rudého práva, Oldřich Švestka. Snad by konečně pochopil, že už přezrál a utrhl se sám.

My nejsme krvežízniví. Jednou se bude možná povídat: u Čechách začalo být dobře, když padaly — „švestky".

LEKCE PALICÍ

Máme zřejmě příliš, natvrdlé hlavy, příliš těžko chápavé. Asi se do dnešní doby nehodíme. Příliš věříme přátelům, a to zřejmě není dobře. Historie nám dává jednu lekci za druhou. A my jsme, zdá se, nepoučitelní. Před třiceti lety jsme se dívali s nadějí na západ. Mnichov 1938 nám dal ránu mezi oči, jen se nám zajiskřilo, málem jsme duši nevypustili. Naši tehdejší přátelé si mohli takovou přesně mířenou ránu dovolit, stáli v naší těsné blízkosti, bok po boku, a mohli se pořádně rozpřáhnout, byli to přece naši přátelé, domnívali jsme se, že je to gesto pomoci.

Pak jsme se obrátili k Východu, a jak už dovedeme být hloupí, zase jsme myslili své přátelství vážně. Směšné, že ano. A zase. Přítel, v obavě, aby nás neokradl někdo jiný, nás preventivně okradl sám a div nás nevyhodil z naší chalupy.

Máme příliš natvrdlé hlavy, příliš těžko chápavé: myslíme to vždycky s přátelstvím vážně. Ale doba je naše laskavá a trpělivá učitelka. Stále znovu nás učí — ranami do hlavy. To je koneckonců ta nejnázornější a nejpochopitelnější lekce. Pro ty nejnatvrdlejší.

A tak si myslím, že ty rány palicí jsou k něčemu dobré.

MIROSLAV RAMPA

Velvyslanectví SSSR v Praze

My, komunisté na krajském oddělení ministerstva zemědělství a výživy v Hradci Králové, shromáždění na členské schůzi dne 26. srpna 1968, znovu co nejostřeji odsuzujeme násilnou a bezprávní okupaci naší země vojsky Varšavské smlouvy a žádáme o okamžité stažení všech vojsk. Jsme rozhořčeni nad tím, jak tímto činem byly pošlapány a znectěny všechny krásné myšlenky a ideje marxismu-leninismu, a tím způsobeny nedozírné škody dělnickému hnutí na celém světě.

Jsme odhodlání dát všechny své síly pro rozkvět naší krásné vlasti, ve které chceme budovat demokratický socialismus s lidskou tváří tak, jak je vyjádřeno v akčním programu naší strany a jak byl po lednovém plénu v celém státě rozvíjen. Za tyto ideje se v naší vlasti staví taková zdrcující většina národa, že je směšné hovořit o nějakém nebezpečí kontrarevoluce.

My všichni se pevně a odhodlaně stavíme za výsledky mimořádného XIV. sjezdu strany a bezvýhradně podporujeme a budeme podporovat ústřední výbor na tomto sjezdu zvolený v čele se soudruhem Dubčekem. Trváme na tom, aby všem našim ústředním orgánům v čele se s. Svobodou, Dubčekem, ing. Černíkem, Smrkovským a dalšími ústavním způsobem zvoleným funkcionářům byla umožněna nerušená činnost. Trváme dále na tom, aby byla respektována suverenita našeho státu a aby ihned všechna cizí vojska opustila naši zem.

ZO KSČ
krajského oddělení
ministerstva zemědělství
a výživy

Přátelská pouta přetrhána

Po 15. březnu 1939, bude 21. srpen 1968 nejčernějším dnem nejen pro mne, ale i pro ty, kteří věřili, že v Sovětském svazu máme nejlepšího přítele a zastánce, který nás nikdy nezradí. Já jsem měl v SSSR své přátele, které jsem poznal ke konci války v roce 1945. Dopisoval jsem si s nimi a v roce 1964 byl jeden z nich u nás na návštěvě, kterou jsem já opětoval v roce 1966. Tehdy jsem dostal sovětské vyznamenání. Teď přišel osudný 21. srpen 1968. Při okupaci naší země si tito naši bývalí přátelé počínali jako fašisté v roce 1945. Vraždili náš lid a nezákonnostmi, kterých se při tom dopouštěli, mají nedozírné hospodářské, politické i morální důsledky, které nemohou ničím ospravedlnit. Na protest proti tomuto hrubému a naší zemi nepřátelskému činu, zříkám se vyznamenání, které jsem v roce 1966 v SSSR dostal a dávám je do muzea v Pardubicích.

VÁCLAV HOSMAN,
soustružník VÚPCH,
Pardubice

ODSTRAŇME PLEVY

Tak přece prosadili svou...
Když asi před měsícem nepomohly nezastřené výzvy našich „vřídlních bratří" z půlnoční strany a nenašlo se ani těch „pár tisíc poctivých komunistů" [jak to bylo formulováno], kteří by u nás udělali „pořádek" — [to je převrat] — poslali k nám tanky. A teď pod jejich hrozbou diktují okleštění všech demokratických svobod, kterých jsme pod Dubčekovým vedením od ledna dosáhli.
Ať je tedy po jejich. Kdo se nemůže bránit, musí se podřídit. Zkušenost minulých šesti dní, je pro nás nesmírnou školou a poučením. Bez rozkazů, bez čekání na pokyny „shora", začal každý dělat, co je třeba. Hned, jak přešlo první ohromení z nečekané zrady. Přes určitou živelnost, přesto, že někde selhaly oficiální orgány, uměli jsme přivítat okupanty správným způsobem:

Zmizely orientační tabule a místo nich vyrostly šipky ukazující nezvaným hostům nejkratší cestu zpět. Plakáty, nápisy, dokonale zorganizovaná informační síť... jen naše Pochodeň vydala v těchto opravdu pohnutých dnech přes dva miliony výtisků, na nichž přinášela nejčerstvější informace z domova i ze světa. S pomocí tisíců obětavců se třeba i v noci dostaly naše noviny do všech míst kraje. Tisíce občanů se podílelo na práci rozhlasu i dalších agitačních prostředků. Tisíce občanů vytvořily hlídky na ochranu těch, po nichž se ptali neznámí muži... Tisíce zajišťovaly dopravu a nastupovaly všude kde bylo potřeba. Nezastavilo se zásobování, nestála doprava, nepřerušil se hospodářský život, i když měl velmi ztížené podmínky.
Minulé dny byly prověrkou národa. Prověrkou, v níž se projevilo zdravé jádro i plevy, které se v každém znu vyskytnou. Neztratili jsme všechno, i když jsme ztratili mnoho. A v tom zbytku volného prostoru, který nám zůstává, můžeme ještě ledacos udělat. Především bychom se měli zbavit všech těch plev, které nám mnohde ještě zůstaly, a které se právě v těchto dnech v pravém světle ukázaly. Zbavme se jich. Vezměme jim mandáty v národních výborech, stranických i jiných orgánech. Jinak nám vrazí znovu nůž do zad!

„Myslíš, že umějí číst..."

JIŘÍ DIENSTBIER,
komentátor Čs. rozhlasu

POKROKOVÉ JE LIDSKÉ

Prožíváme okupaci armádami, které jsme dlouho považovali za záruku naší nezávislosti. Vztah k Sovětskému svazu byl u některých založen na citu, u jiných na rozumu, u mladých na obojím. Ti, kteří měli Sovětský svaz rádi, kteří ho milovali, kteří věnovali svůj život československo-sovětskému přátelství, prožívají snad chvíle nejtěžší. Měl jsem nedělní poznámku právě v neděli, kdy odjížděli naši představitelé do Čierné. Ihned poté mě volala starší žena, které se třásl hlas. „Jsem proti Novotnému a nikdy bych nechtěla, aby se vrátila padesátá léta. Ale vždyť vy děláte také rafinovanou protisovětskou propagandu, když naznačujete, že Sovětský svaz nás chce obsadit. Vždyť ten nás chrání a nikdy by něco takového neudělal." Je mi líto milá paní, že jste neměla pravdu.

→

je mi líto i vás, protože se vám, jako statisícům dalších zhroutila možná jedna z největších jistot, kterou jste měla. I ti, kteří u nás nebyli orientováni citově prosovětský či slovanský, však považovali toto spojenectví za danou nutnost, s níž s rozumem souhlasili. Vždyť od letošního ledna až do úterka se v našem svobodném tisku, v našich svobodně fungujících organizacích i nově vzniklých neozvala jediná pochybnost o tom, že Varšavská smlouva, společenství socialistických zemí, je nutné před případnou budoucí hrozbou.

To, co se stalo, není tedy jenom vpád cizích mocností, jako před třiceti lety. Hitlerovo Německo nebylo československým spojencem. Velká Británie a Francie, které našimi spojenci byly, nás opustily, ale nepřepadly nás samy. Věřili jsme po válce, že po příchodu sovětských osvobozeneckých vojsk, poté co jsme se stali zemí socialistickou, že vztahy mezi socialistickými státy jsou vztahy opravdu jiné. I po odhalení Stalinových zločinů, když už všichni informovaní a myslící komunisté chápali, že nedemokratické zřízení, které je pořád nejvíce demokratickou vládou v ruských dějinách, bude vyvolávat komplikace, i po té jsme byli ještě přesvědčeni, že vztahy mezi socialistickými státy zajišťují alespoň jedno — vyhnou se válku a použití síly. Když tedy vojska Sovětského svazu vstoupila na území, není to nic jiného než zrada. Zrada přátelství budovaného téměř tři století mezi našimi národy a národem ruským. Je to zrada citů statisíců lidí. Zrada toho, co bylo považováno za socialistické vztahy mezi národy. Snad i proto, že zrada je tak bezvěrelá, nenašli okupanti vůbec žádnou oporu, s několika výjimkami, které jsou snad jen potvrzením pravidla. Významná funkcionářka a stará komunistka, když ji žádala o spolupráci, odpověděla, že je už starou ženou a že chce zemřít jako slušný člověk. To je jen jediný příklad za všechny, které znáte a které sami podáváte, když opatřujete všechno potřebné včetně bytů a potravy pro ty, kteří nemohou do fronty, aby neohrozili svou práci pro legální vládu naší země. Toto celonárodní aktivita pasivního odporu vůči okupantům je jednou z hlavních příčin z toho, že Československo už dávno morálně zvítězilo. Celý svět ví, že okupanty nepozval president, vláda, parlament, že je sem nepozvala Česká ani Slovenská národní rada, že je sem nepozvala Komunistická strana, že k nám prostě vtrhli jako nežádaní vetřelci. Celý svět ví, že se nepodařilo najít dost zrádců k ustavení nové vlády, že se nepodařilo získat armádu, Bezpečnost, lidové milice, stranický aparát, nikoho, koho jim kolaboranti označovali za potenciálního spojence. Celý svět ví, že vysílal vládní svobodný rozhlas a vycházely téměř všechny noviny a časopisy. Vysílání stanice zrádců VLTAVA ukazuje, že téměř všichni, kdo v ní mluví, mají vážné potíže s češtinou i slovenštinou. Řekli jsme tedy, že Československo morálně zvítězilo už v prvních čtyřiadvaceti hodinách okupace. Ale nás všechny zajímá i druhá politická stránka věci.

Úderem proti Československu sovětští komunisté potvrdili všem definitivně, že už neplatí, že pokrokovost se měří vztahem k Sovětskému svazu. Mocenskoideologické centrum komunismu se barbarským činem vůči zemi, která se odvážila hledat východiska odpovídající potřebám lidí, zrušilo samo. Ve světě idejí přestaly platit sentimenty a místo nich nastupuje neodvolatelně úvaha, že pokrokové je jen to, co odpovídá hledání cest k řešení lidských problémů, jak to kdysi zamýšlel Karel Marx. A komunistická strana Sovětského svazu klesla tam, kam skutečně patří. Ode dneška nebude posuzována podle toho, že se vydává za stranu Leninovu, ale podle toho do jaké míry se jí podaří spojovat socialistické vlastnictví a současně se zbavovat barbarských tradic carského Ruska. To je jedna stránka věci. Sovětský svaz je a zůstává jednou ze dvou hlavních světových velmocí. Jako velmoc se právě uplatnil, aby potvrdil, že platí dělení světa z Jalty z roku pětatřicátého. My to víme a vždycky jsme to chtěli respektovat. Proto si myslím, že heslo o vyhlášení neutrality a hesla podobná jsou přinejmenším politicky nepříliš šťastná. I kdybychom totiž měli jakékoliv přání, nikdo je nebude respektovat, protože Sovětský svaz a Spojené státy si zatím ještě své zájmové sféry mohou alespoň v nejobecnějším smyslu hlídat. Nemůžeme však přijmout žádné řešení, které by neobsahovalo stažení okupačních jednotek, které by připouštělo právo kohokoliv za hranicemi naší země určovat, jaké vztahy si budeme vytvářet, kdo a jak nám bude vládnout.

Strana čtvrtá:

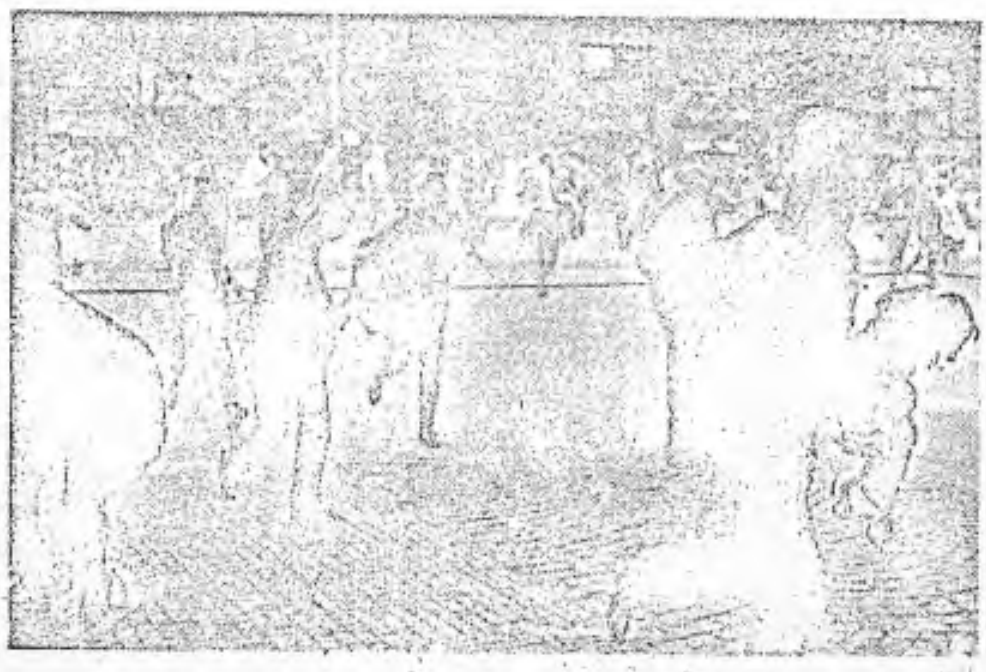

△ *Útok? Ne, jen dočasné vyklizení pozic před okupanty. Jednotky armád Sovětského svazu, Polska, NDR, Maďarska a Bulharska vstoupily na naše výsostné území a počínaly si zde jako praví okupanti. Střelili do našich lidí, ničily kulturní památky naší historie.*

Francouzský novinář ve Dvoře Králové nad Labem

O OKUPACI

Francouzský zvláštní dopisovatel AFP pan Daniel Etien, který byl vyslán do Prahy, vypravuje o svých dojmech z prvních okamžiků v Československu:

V pondělí odpoledne jsem přijel do Československa. Při výjezdu do jedné vesnice asi 30 kilometrů od Prahy dva vojáci sovětské vojenské policie přerušují dopravu, aby mohl projet ohromný proud tanků a děl. Zvědavci se zastaví a pasivně přihlížejí. Najednou jakýsi stařík se odděluje od své skupiny, téměř se vrhá před můj vůz, který nese označení Německé spolkové republiky. Ostatní lidé obstupují náš vůz a ukazují nám směr na Prahu před zraky okupačních sil, které bloudí kolem směrovek, jejichž nápisy jsou smazány nebo otočeny docela někam jinam. Některé z těchto směrovek nesou nápisy v azbuce — Moskva 2500 km. Jsem znamenitě přijat ve Dvoře Králové, píše zvláštní francouzský dopisovatel AFP. Obyvatelé tohoto městečka s nehybnou tváří přihlížejí demonstrativním ukázkám síly. V příšerném rachotu před námi projíždí deset lehkých a jedenadvacet těžkých tanků T 54 a T 55. Jejich posádky, oblečené do černého, projíždějí zdánlivě bez povšimnutí kolem plakátů.

Potom následují nákladní auta a obrněné vozy. Celkem před našima očima ve Dvoře Králové defilovalo asi 1000 mužů. K devatenácté hodině přijíždíme do Prahy. Tam vládne skutečná válečná atmosféra. Čerstvé oddíly přicházejí do hlavního města. Je nápadný kontrast mezi zdánlivým klidem v hraniční oblasti v blízkosti západoněmecké hranice a mezi koncentrací vojsk kolem Prahy. To je taktika Sovětů. Jak jsem mohl vidět na 170 kilometrech cesty, která vede od malého pohraničního městečka Broů nad Lesy do hlavního města Československa. Českoslovenští pohraničníci dávají velmi rychle víza pro pobyt v Československu. Na třiceti prvních kilometrech, které jsem projel Československem, jsem nepotkal ani nejmenší stopu po okupačních oddílech, ale všude chybějí směrovky a všude jsou nesčetné nápisy Dubček, Černík, Svoboda, namalované na zdech. Náhle záhy u cesty objevují dělostřeleckou baterii o osmi dělech a několika vojenských nákladních autech, krytých za žlutým plotem. Vchod do Plzně střeží tank. Jak se blížíme ku Praze, množí se okupantské síly. Čechoslováci se na ně dívají s ironickým úsměvem a v knoflíkových dírkách hrdě nosí své trikolóry, jimiž jsou také ozdobeny domy.

Ruší se družbu

Krajský výbor Svazu českých novinářů v Hradci Králové se rozhodl vydat ze své včerejší schůze tuto zprávu:

Východočeští novináři prokázali v těchto těžkých dnech okupace pevný postoj a podporu prohlášení nově zvoleného ústředního výboru Komunistické strany Československa v čele s Alexandrem Dubčekem a vládě v čele s ing. O. Černíkem, presidentu republiky L. Svobodovi a dalším ústavním činitelům.

Východočeští novináři budou nadále rozhodně hájit zájmy naší dělnické třídy, rolníků a inteligence. Svou prací podpoří i nadále úsilí našich národů za svobodu a jednotu lidu naší socialistické vlasti.

S rozhořčením odsoudili postoj polských novinářů k okupaci naší vlasti, zejména novinářů z wróclawského vojvodství, s nimiž měli východočeští novináři až do okupace přátelskou družbu, stvrzenou ještě před čtrnácti dny na setkání východočeských a wróclawských novinářů v Náchodě. Toto jednání vedl náměstek ředitele wróclawského rozhlasu Pavlovič, který delegaci východočeských novinářů ujišťoval svým přátelstvím a s velkou iniciativou navrhoval způsoby další spolupráce. Tento Pavlovič je v tuto chvíli mezi okupačními vojsky v Hradci Králové. Ze zasedání KV SČN vyšlo usnesení: pro věrolomnost tuto družbu s wróclawskými novináři skončit. Závěrem krajský výbor Svazu českých novinářů v Hradci Králové pověřil delegaci, aby osobně vyslovila představitelům krajského výboru Komunistické strany Československa svou naprostou podporu a spolupráci novinářů, komunistů, příslušníků jejich politických stran Národní fronty i bezpartijních při prosazování zásad politiky, vytýčené ve dnech okupace mimořádným XIV. sjezdem KSČ.

Vracejí se

Včera dostali konečně českoslovenští turisté v zahraničí povolení k odcestování zpět do Československa. V Maďarsku jich uvázlo skoro 45 000. Jsou mezi nimi i turisté, kteří cestovali z Jugoslávie a Rumunska. Němečtí a polští turisté se musejí vracet přes Sovětský svaz do svých zemí.

Obnovené premiéry v severočeských kinech

Ústí nad Labem 27. srpna (čtk) — Krajský podnik pro distribuci a film v Ústí nad Labem stáhl z programu bulharské, maďarské, německé, polské a sovětské snímky. Místo nich nabízí z dasavadních zásob k promítání tyto filmy: Pět hříšníků, Bez svatozáře, Všichni domů, Nikdo mi nezamával a Zítra se bude tančit všude. **(čtk)**

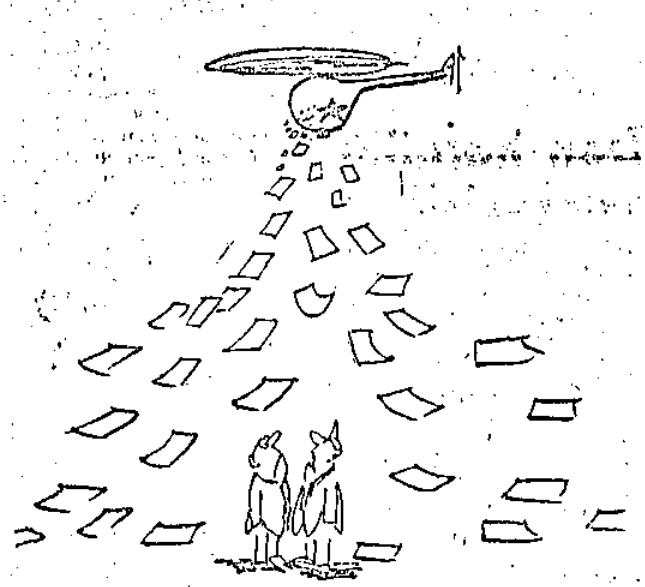

„Opravdu si myslíš, že Goebbels je už dávno mrtvej?"

ZE SEMILSKA

Klapky s očí padají?

Polská okupační armáda na Semilsku včera vyvíjela poněkud větší činnost. Jednotka v hodnotě mechanizovaného praporu se rozmístila v těsné blízkosti turnovských kasáren, několik vozů obsadilo křižovatky. Velitel byl vyzván, aby nečinil potíže místnímu obyvatelstvu. Polští vojáci se chovají nevšímavě a jsou přístupni diskusím. Zdá se, že poznávají svůj veliký omyl i podvod, který na ních velitelé spáchali a prohlašují, že nechtějí a nebudou používat zbraní, pokud nebude zbraní použito proti nim. Jsou mezi nimi i záložníci ve stáří kolem 33 let a touží vrátit se ke svým rodinám.

Kdo to bude platit?

Odborníci odhadují škody na zájezdočeském televizním vysílači na Krasové celkem na 75 miliónů korun. Jak známo, televizní vysílač na Krasově byl rozstřílen sovětskými tanky v noci z neděle na pondělí.

Za čistotu prostředí

Nad Turnovem a Lomnicí byly v pondělí shazovány různé propagační materiály z pera zrádců a okupantů. Mládež v celé oblasti ve snaze zachovat čistotu životního prostředí všechny materiály pečlivě sbírala a neméně pečlivě pálila.

Tisíce podpisů

Na okresní výbor strany v Semilech přicházely včera první přihlášky nových členů Komunistické strany Československa. Zájem o práci ve straně s Dubčekovým programem je veliký — za 12 hodin po prvé výzvě došlo 10 přihlášek. Nesouhlas s okupací a podporu prezidentu Svobodovi i Dubčekovi podepsalo už 19 200 občanů. Nemálně pilně sbírají obyvatelé i podpisy nutné k odvolání poslance dr. Němce, na jehož konto se už sešlo 11 639 podpisů.

JAKÝ ROZUM — TAKOVÉ SLOVO

Úvaha nad letákem

Zvedl jsem ze země jeden leták, který nám bratři okupanti velmi ochotně shodili na hlavy. Děkujeme pěkně. I to je lepší než dáška z kulometu. Musím se přiznat, že jsem v životě ještě tolik klamů a výmyslů nečetl. Kdyby ten bílý, nevinný papír byl alespoň trochu živý, zčervenal by jako rak. Nejde mi o jeho mizerný obsah ani o kostrbatou slovenštinu, jaký rozum — takové slovo. Zmiňovat se o obsahu, znamená urážet inteligenci slovenského člověka. Jde mi spíše o původ letáku. Hovoří se v něm o XIV. mimořádném sjezdu Komunistické strany Československa. A jak pěkně. Pisatelé jej nazvali celkem pěkně, — zrada. Teprve nyní jsem pochopil, že novinářem jsem už dlouhá léta, jak se správně dělá propaganda. Ale proč ne právě zrádci. Poznal jsem v něm krásné, jadrné Ulbrichtovo slovo, kterým po léta straší svět. Dnes jím chce strašit slovenský a český lid. Je jen škoda, že Ulbricht nedodal ke slovu zrádce ještě revanšistický. Potom by to bylo myslím, jasnější, nejenom co se týká šlovných slov, ale toho, za co mají Komunistickou stranu Československa a její řádný a právoplatný řídicí orgán.

Svobodu kultuře!

O těchto dnech, o těchto tragických událostech budou svobodně a pravdivě napsány naší svobodnými spisovateli hry, které budou hrány svobodnými divadly a jejich svobodnými herci. Pevně tomu věřím. Pevně proto, že věřím pravdě a spravedlnosti, že věřím lidu této země, že věřím komunistické straně a jejímu nově zvolenému ústřednímu výboru. Okupanti, odejděte! Chceme svobodu pro divadlo, film, rozhlas, televizi, literaturu — a celou českou a slovenskou kulturu!

JOSEF VINKLÁŘ,
herec, Praha

STRUČNĚ

NA NÁMĚSTÍ REPUBLIKY v Praze začaly v úterý kolem 10. hodiny okupanti obsazovat kasárny.

V DOBĚ HOUKÁNÍ SIRÉN na železniční stanici Kozolupy stál stroj se soupravou a okupanská vojska na něj střílela. Zraněn nebyl nikdo, ale četa, která byla na stroji, nemohla houkání dokončit. Soskočila ze stroje a ukryla se.

KDYŽ VE STRMILOVĚ ŽÁDALI OKUPANTI vydání pohonné hmoty, obsluhující benzínové čerpací stanice beze slova vypnul spínač u odběsel.

CESTOVNÍ KANCELÁŘ mládeže na protest proti okupaci zrušila do konce letošního roku všechny zájezdy mládeže do zemí, které nás okupovaly. Do ostatních zemí se pojede.

BYL TO ÚTOK PROTI NAŠÍ STRANĚ

Po prvních dnech, kdy převažovaly dramatické reportáže, a hlavní, někdy třeba jen povrchní dojmy, přicházejí teď na řadu analýzy, které se snaží uvést československou tragédii do celého kontextu mezinárodního politického dění. Nikdo nepopírá ono nejpřijatelnější vysvětlení, které se nabízí samo. Po tom, co víme o schůzce v Drážďanech, ve Varšavě i v Čierné nad Tisou, můžeme odvodit, že okupační armáda přišla proto, že se sovětským vůdcům nepodařilo změnit čs. kurs politickým nátlakem. To, co prožíváme, je kontrarevoluce stalinistických sil, podněcených vůdci sovětské komunistické strany, která tímto panickým aktem už definitivně ztratila leninský charakter. Poprvé v dějinách moderní doby přepadla země řízená komunistickou stranou a vydávající se navíc za praporečníka všeho pokrokového, jinou zemi, v jejímž čele stála komunistická strana. To je důležité si opakovat znova a znova. Útok proti Československu nebyl útok proti zahraničním rozvědkám, proti nějakým domácím kontrarevolucionářům. Byl to především útok proti československé komunistické straně a jejímu vedení v čele s Alexandrem Dubčekem. Dokazuje to mimo jiné i to, že dosud nebyl zatčen žádný zahraniční agent, odhalena nějaká agentura Pentagonu, zato však byli odvlečeni nejvyšší představitelé komunistické strany, zato se musel konat XIV. sjezd v ilegalitě, zato jsou likvidovány a okupovány u zbraně Lidové milice. Útok na Československo nepatří tedy do žádného kontextu onoho všeobecně pojímaného boje mezi světovým socialismem a světovým imperialismem, nýbrž je výlučně střetnutím mezi typem deformovaného stalinského už jen takzvaného socialismu, který sám nabyl imperialistického a velmocenského charakteru, proti úsilí obrodit socialismus skutečný, vracející se do zcela lidských představ Marxe, Vladimíra Lenina, ale i jiných velkých marxistů naší doby Rosy Luxemburgové či Ernsta Fischera. Jedno z nejpopulárnějších hesel našeho „folklóru" — Lenine, vstávej, Brežněv se zbláznil" — je přes svou výstižnost přece jen nepřesné.

Stalinismus jako systém postihl Sovětský svaz mnohem víc než si ti největší pesimisté troufali předpovídat, a ti, kteří se domnívali, že ideály XX. sjezdu zvítězily, byli zase optimisté poněkud předmanul. V této hluboké krizi světového marxismu a socialismu je nutno stanovit přesné hranice, má-li být něco z velkých myšlenek zachráněno pro budoucnost. Tak, jako bylo třeba jasně říci, že s ideály a cíli KSČ neměli nikdy nic společného lidé jako je Antonín Novotný nebo Alexej Čepička, tak je třeba dnes také říci, že s marxismem-leninismem a se světovým socialismem vůbec mají sotva něco společného Leonid Brežněv, Walter Ulbricht či Todor Živkov. Jejich jediným přáním je udržet si neomezenou osobní moc a všechny prostředky, které k tomuto zájmu slouží, považují za oprávněné. V této chvíli si právě toto musí jasně uvědomit komunisté, marxisté, socialisté z celého světa včetně, ne-li zejména, těch, kteří žijí a pracují v Sovětském svazu, NDR, Bulharsku a jiných zemích. Svým pevným stanoviskem, svým trváním na principiálních zásadách marxismu, svým odhodláním najít právo na vlastní cestu k socialismu, převzala KSČ historickou odpovědnost pro další budoucnost socialistické myšlenky. Ustoupíme-li, nebude to znamenat obnovení nějaké jednoty, nýbrž krizi a rozpad socialistického myšlení na dlouho a snad i dějinnou epochu. Boj, který tedy vedeme, je boj za socialismus a komunismus v tom nejvlastnějším slova smyslu. V okamžiku se tyto ideály ocitly v dosud největším ohrožení. Nikoli tak zvaná kontrarevoluce v Československu, nýbrž sovětská intervence proti naší zemi, je bezprostřední pomocí všem imperialistickým silám všeho světa, znamená obrovské posílení světového imperialismu. Jednoznačný názor pozorovatelů ústí ve zjištění, že sovětská akce neobyčejně posílila pozice Spojených států. Po celém světě se zaktivizovala pravice, která nyní našla nezvratitelný důkaz o imperialistickém charakteru sovětské politiky, kterého však zneužívá nejen k odsouzení Sovětského svazu, ale, bohužel, i k odsouzení socialismu a komunismu vůbec. V tom spočívá největší vina Leonida Brežněva a Waltera Ulbrichta, proto nositelé [illegible] nejvíce odsouzení čestnými komunisty celého světa. [illegible] těchto okolností nechybí ani spekulace o tom že obsazení Československa bylo už dříve předmětem určité dohody mezi SSSR a USA. Sovětský svaz se už delší dobu nachází v couti ná situaci, když sice odsuzoval americký zásah ve Vietnamu a [illegible] sám nebyl schopen tomto zásah nejvíce [illegible] kritice zejména z čínské strany a z jiných [illegible] kruhů.

Obsazení Československa, které je svým imperialistickým charakterem přímou paralelou americké akce ve Vietnamu, sa Sovětský svaz definitivně a pohodlně zbavuje možnosti vystupovat v roli účinného kritika i odpůrce vietnamské války a dává tím Spojeným státům možnost protiofenzivy, otevírá jim ruce. Potvrzuje tak rozdělení světa z Jalty na dvě sféry vlivu, z nichž každá ze supervelmocí může brutálně činit, co chce a co se jí zlíbí. Washington a Moskva se přes všechny vzájemné [illegible] nadávky dokonale respektují. Viděli jsme to na Kubě, viděli jsme to v Berlíně, viděli jsme to na Středním východě i ve Vietnamu a dnes jsme toho svědky i na ulicích Prahy. Současná situace klade tedy znovu otevřenou výzvu světu zda je [illegible] nadále udržovat rozdělení na bloky, v nichž malé národy jsou loutkami vystavěnými napospas velkým mocnostem, jak zabránit tomu, aby miliardy lidí na této planetě nebyly odkázány na dobrou vůli a okamžité nálady Lyndona Johnsona a Leonida Brežněva. Nepodporujeme touto úvahou známé čínské názory. Už proto, že nesouhlasíme s jejich návodem na řešení, s jejich teorií otevřeného povstání třetího světa proti vyspělým zemím. Ale základní charakteristika nového imperialistického dělení světa není ani technický objev, ani jen technické zjištění, i když i toho technik využívá. Je to, jak dokazuje Československo těchto dnů, nezvratná skutečnost.

Obraz místa, na kterém padl "v boji proti sovětským okupantům neznámý 14 letý chlapec" a tento podtext: "Římský prokurátor Pilát Pontský si myl ruce - kdo si je bude mýt u nás ?", inserát k odběru Pochodně a tyto články:

DO ŠKOLY 2. ZÁŘÍ

Prohlášení školské správy VěKNV a krajského výboru Odborového svazu školství a vědy k zahájení nového školního roku

Přes nenormální situaci v naší vlasti, zaviněné vojenskou okupací, připravují všechny naše školy a výchovná zařízení zahájení školního roku na pondělí 2. září 1968.

Vyzýváme všechny učitele a výchovné pracovníky škol I. a II. cyklu ve Východočeském kraji, aby ihned za vedení svých ředitelů prokázali nejvyšší pohotovost a obětavé úsilí k zabezpečení péče o výchovu a vyučování dětí na všech školách, družinách a domovech mládeže a v dalších mimoškolních výchovných zařízeních.

Připravte vše potřebné, podle závěrů přijatých na posledních poradách školních inspektorů a ředitelů škol.

Přechod na pětidenní vyučovací týden od 2. září musí být současně provázen zabezpečením výchovné péče o děti pracujících matek i ve volných sobotách.

Školní stravování organizujte pro všechnu přihlášenou školní mládež, pedagogické pracovníky i jejich rodinné příslušníky, v případech, že se učitelky a vychovatelky věnují výchovné péči o ostatní mládež.

Zmocňujeme ředitele škol II. cyklu, aby podle naléhavosti uvážili školou organizované a pedagogickým dozorem zajištěné brigády mládeže na zabezpečení sklizně a jiných prací nezbytných pro národní hospodářství. Očekáváme, že učitelé a výchovní pracovníci tak jako ostatní pracující zemědělských a průmyslových závodů projeví v této těžké době obětavé pracovní úsilí zejména při zabezpečení péče o mládež v době mimořádných pracovních směn rodičů. Spolupracujte s místními národními výbory a orgány mládeže.

Výchovné úsilí zaměřte k formování hrdého vlastenectví mládeže. Správně objasňujte obsah pojmů jednota lidu, boj proti bezpráví, provokace a zbytečné recese mladých. Veďte mládež k obětavé pomoci při odstraňování vzniklých škod a ztrát. Všemožně působte na mládež, aby se chovala rozvážně a neriskovala zdraví a své životy.

Chraňte životy a zdraví našich dětí!

Mimořádné úkoly zdolávejte jednotně, ruku v ruce s legálními stranickými, odborovými a mládežnickými organizacemi.

Nevítaným hostům, cizím násilníkům, se podařilo nechtěně velké dílo. Přispěli k vytvoření všenárodní jednoty, posílili naši národní hrdost, vlastenectví, sebevědomí. Přičiňme se o to, aby tyto vzácné národní vlastnosti byly u naší mládeže dále rozvíjeny, aby přispěly šťastnému a svobodnému životu našich národů!

ODBOR ŠKOLSTVÍ KNV A KRAJSKÝ VÝBOR ODBOROVÉHO SVAZU ŠKOLSTVÍ A VĚDY V HRADCI KRÁLOVÉ

V závodnickém tempu

Ústí nad Labem 27. srpna (čtk) — Čtvrtmiliónovým nákladem vychází denně severočeský deník Průboj, místo běžných 70 000 výtisků ve dnech míru. Kolektiv redaktorů společně s pracovníky tiskárny pracuje obětavě ve dne v noci a dnes právě vychází jejich 13. mimořádné vydání.

V závodnickém tempu s nimi spolupracují Severočeské papírny ve Štětí nad Labem, odkud pro Průboj vyexpedovali zdarma vagóny potřebného papíru. Rotostroj — nejmodernější papírenský stroj v republice — chrlil nepřetržitě bělostné pruhy novinového papíru ve 4 směnách. (Tento mohutný kolos vyrobí denně 250 tun papíru, který je určen tiskárnám v celé republice.)

Přestože Rotostroj je od pondělí pro plánovanou generální opravu vyřazen z provozu, novinového papíru je zajištěno dostatečné množství. (čtk)

Lži pravdě

Andrej Siňavskij, ruský spisovatel, tohoto času ve vězení, říká: Aby byly zrušeny mezistátní hranice, obklopili jsme se čínskou zdí, aby se práce změnila v odpočinek a zábavu, zavedli jsme nucené práce, aby už neteklo ani kapka krve, vraždili jsme bez nadsázky. Ve jménu nejvyšší církve jsme museli obětovat vše, co jsme měli a museli jsme se chopit týchž prostředků, jakých užívají naši nepřátelé. Vyhlásili jsme všemohoucnost Ruska. Lhali jsme pravdě, posadili jsme cara na prázdný trůn, znovu jsme zavedli důstojnické epolety a mučení. Mnohdy se zdálo, že k totálnímu vzniku komunismu už chybí poslední oběť. Stal se komunismus.

Největší těžba v době okupace

Most 27. srpna (čtk) — Havíři Severočeského hnědouhelného revíru dosáhli v pondělí nejvyšší denní těžby od zahájení okupace naší republiky.

Ve 3 směnách vytěžili celkem 143 215 tun uhlí. Tuto denní množství narubaného uhlí postačuje krýt potřebu elektráren, závodů i požadavky domácností. (čtk)

Vyjeli včas

Za uplynulých 24 hodin se situace na železnici ve Východočeském kraji podstatně zlepšila. Je tomu tak především díky usilovné práci železničářů a pomoci KNV ve vykládce vagónů. Vykládka byla zajištěna v takovém rozsahu, jako v normálních dnech. I dnešního dne bude využito opatření, která včera přijala rada VěKNV. Vyslovujeme poděkování všem železničářům a vojákům, kteří se podílejí na normalizaci poměrů. Osobní přeprava proběhla téměř přesně podle grafikonu. 96,6 % vlaků jelo na čas.

DOPISY BÝVALÝM PŘÁTELŮM

Věře Nikolajevně Merkulové,
Krym, Kerč —
ulice Petra Aleksejeva 17 —
SSSR

Milá Věročko,

v říjnu 1966 jsem se veřejně vyznal z našeho přátelství, které po čtyřletém dopisování a pětiletém mlčení nakonec vyvrcholilo šťastným setkáním na Krymu. Opravdu šťastným, protože bylo výrazem vzájemných sympatií a porozumění. Zato s Tvým manželem Sašou jsme si již do noty nepadli. A nebyl to jen jakýsi druh podivné žárlivosti, kterou se ani nesnažil skrývat, ale jeho názory na přátelství mezi národy. Vzpomínáš, jak na mne stále dotíral, abych mu podrobně vyličil vztah Čechů k Sovětům a jak opovržlivě mluvil o Polácích, které po tři roky hlídal v okupačním vojsku? Předstíral jsem tenkrát, že jeho narážkám dobře nerozumím, protože jsem nechtěl, aby došlo k úplné roztržce. Odpovídal mi byly Tvoje slzy, protože Tys pochopila ... A za pár měsíců mi napsala Tvoje matka, že jí vyhnal, když k Vám přišla na návštěvu a Tobě zakázal, aby sis se mnou dále dopisovala!

Dnes věřím tomu, že Tvůj muž a jemu podobní se dobrovolně přihlásili k tomu, že půjdou pokořit hrdé Čechy! Dosáhli již toho, že vděčnost a láska k bývalým osvoboditelům se změnila v nenávist k okupantům. Jejich řádění však neustává a proto se dovolávám Tvých sil a našeho přátelství — zavolej svého Sašu domů! Nebo by Tvoje mateřská láska snesla pomyšlení, že otec Tvého malého Andreje je vrahem? VLÁDA

Gratyna Michalska —
Warsza 26, ul. Apteczna 4/6 m 56
Ján Gugala — Kraków,
Konarskiego 28/3

Vážení přátelé v Polsku!

Ani ve snu by mne nenapadlo, že poslední dopis, který Vám budu psát, bude veřejnou obžalobou Vašeho národa, který se propůjčil k tak hanebnému činu. Vím, že Vy osobně chováte k našemu národu hluboké sympatie, které jste vždy dokazovali nejenom mně a mým známým a těšil jsem se na Vaši návštěvu u nás. Podle současné situace se však již neuskuteční. Panie Janie, milá Gražyno! Vaši vojáci u nás nevraždili. Proto bychom Vám snad ještě mohli odpustit. Musíš byste však u Vás podniknout tak silné hnutí odporu, aby od nás okamžitě odešla Vaše vojska.

S pocitem hlubokého smutku
JOŽKA

Ing. Rudolfu Kollmannovi, Ing. Herbertu Meineckemu, dr. Heinzu Schneiderovi a paní Christě Litterové — Ingenieurschule für Holztechnik Dresden

Drazí přátelé! V těchto pohnutých dnech, kdy nás abolý národ prožívá již tolikátou okupaci, prochází mou myslí kaleidoskop společně prožitých chvil ... pořádky naší družby u nás v závodě a ve Vaší škole, právě výlety, které jsem podnikal s vámi a Vašimi žáky po východních Čechách — jak se Vám líbilo hlavně Nové Město nad Metují, Opočno a Hrádek u Nechanic i s hospodou „U kanonýra Jabůrka," zajímavé návštěvy u Vás v NDR, kdy jste nás seznámili se skvosty Drážďan, Lipska a dalších měst, zájezd našich rodin s dětmi na Rujanu, Váš velký zájezd okolo Československa, kdy jsem Vás seznámil nejenom s Prahou, ale i s Kutnou Horou, Telčí, Bojnicemi, Slaťi a Tatrami ...

Herberte a Rudi, vzpomínám, jak jsme se v Tatrách na potýkání pořádně opili, jak manželé Neumerkelovi každým rokem jezdili poznávat jiný kout naší vlasti, vzpomínám na poslední setkání s doktorem Eichlerem a jeho výpravou sportovců letos v květnu v Krkonoších i na společný výlet na Sněžku, na to, jak Tvoje paní, Herberte, sbírá nadšeně pohlednice z Československa, vzpomínám také na náš poslední stisk ruky necelý měsíc před tím hrozným dnem.

A pak přišel již Tvůj spěšný dopis, že dovolenou v Malé Fatře nenastoupíte, protože Tvoje paní onemocněla. Opravdu, nebo jste již tušili, že se na nás něco chystá? Nechci sahat do svědomí ani Tobě, ani ostatním profesorům a zaměstnancům Vaší školy, jichž znám přes čtyřicet. Jste vesměs intelektuálové, hlavně stranici, ale také bezpal říjní, věřím, že se budete umět v této nenormální situaci orientovat. Věřím, že jste již podepsali protestní rezoluci proti naší okupaci.

Ale tolik Vám všem chci dnes říci: pokud u nás zůstane jediný voják okupantské armády Vaší nebo sovětské, pak je s naší družbou navždy konec!

Vaše činy očekává. JIRKA

Den horníků symbolicky

Teplice 27. srpna (čtk) — Havíři z povrchového dolu Duklа v Dubí u Teplic oslaví letošní Den horníků pouze symbolicky. Peníze určené na jejich pohoštění věnují ÚV KSČ. V den hornického svátku navíc všichni nastoupí na mimořádnou těžební směnu. K rozhodnutí havířů z dolu Dukla se připojili velkodoly Maxim Gorkij, Alois Jirásek, Pokrok a Úpravna uhlí v Ledvicích. (čtk)

VŠEM OBČANŮM

královéhradeckého okresu!

Obtížná hygienická situace, do níž se oprávněně dostala okupační vojska díky spravedlivému bojkotu naším obyvatelstvem, může snadno vést k šíření přenosných onemocnění mezi těmito nezvanými jednotkami.

Půjde hlavně — jak je vlastně všem našim obyvatelům známo — především o nebezpečí šíření střevních onemocnění, dětské obrny, proti níž není v Polsku povinné očkování, epidemické žloutenky, případně i přenosných kožních onemocnění.

Mezi naším obyvatelstvem je dosud epidemiologická situace příznivá a bylo by proto další škodou, kdyby stykem s jednotkami signatářů Varšavského diktátu se zhoršil zdravotní stav u nás.

Nestýkejte se proto s vojsky ani z tohoto důvodu!

Žádáme dále MNV, aby ihned po odchodu jednotek z míst jejich pobytu si vyžádali na Okresní hygienická stanici asanační územní a zemězili do doby dokončení asanace přístup civilnímu obyvatelstvu.

Vedle toho vyzýváme obyvatelstvo, aby i nadále vyhledávalo lékařské ošetření při onemocnění přenosnými nemocemi, je to v zájmu provádění obvyklých protiepidemických opatření.

Zachovávejte všechna pravidla osobní hygieny, aby případné poklesky v tomto ohledu nevedly ke zbytečným škodám.

MUDr. D. KOŠŤÁL,
okresní hygienik

PLYNULÝ CHOD

Podle informací obchodního náměstka Aloise Novotného je ve VCHZ Synthesia plynulý chod výroby zabezpečen bez větších výkyvů a důsledků pro národní hospodářství až do konce srpna. Ani v expedici zboží se zatím nepředpokládají vážnější překážky. Uspokojivý je i výhled na září. Komplikace nastává v zásobování zejména zahraničními surovinami. Jde hlavně o freon pro znovuzahájení výroby DMT a kyselinu octovou dováženou z NDR. Pokud jde o základní suroviny, pro výrobu průmyslových trhavin, jsou zabezpečeny až do druhé poloviny září. Počítá se i se zlepšením stavu pokud jde o trhaviny pro doly.

Obětavou a cílevědomou prací dělníků a techniků, hospodářských vedoucích v úseku hlavního mechanika, II. cechu a dalších, se již odstranily následky havárie natolik, že postižené provozy zahájí výrobu 31. srpna. Vedení podniku operativně reaguje na výzvu ve svobodném rozhlase a snaží se, spolu s výrobními útvary, krýt potřebu různých závodů těmi výrobky, po nichž se nejvíce volá, je to např. vodík. Problémy s dovozem surovin ze socialistických a kapitalistických zemí dořeší obchodní úsek podniku na ministerstvu chemického průmyslu. Kdyby suroviny nedošly, zejména ze socialistických zemí, vznikly by v závodě v měsíci říjnu vážné problémy. VCHZ potřebuje hlavně sůl, TNT, kyselinu octovou, chlorid draselný, síru, fosfát a další suroviny i polotovary. Vedoucí hospodářští pracovníci připravují řadu alternativních řešení, aby celou situaci v zájmu národního hospodářství spěšně zvládli. To se týká i výroby některého zboží, dováženého ze zahraničí. (špa)

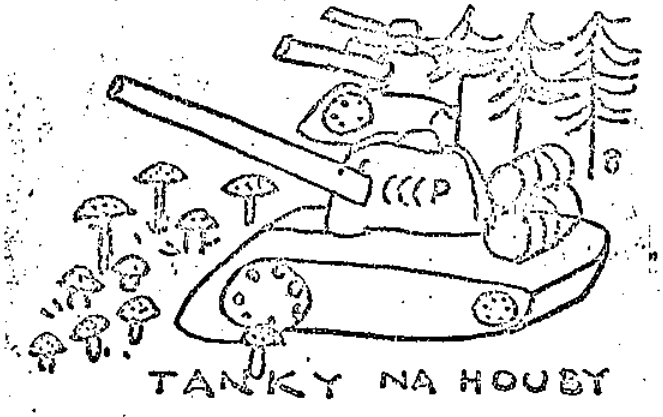

SJEZDU KSS - Bratislava

Členové sdružení zahraničních vojáků I. a II. odboje, partyzánů a bojovníků Slovenského národního povstání pardubického okresu, zasílají bojový pozdrav konanému sjezdu Komunistické strany Slovenska v Bratislavě a s velkým nadšením konstatují, že ÚV KSS se plně staví za závěry XIV. sjezdu KSČ. Děkujeme slovenskému lidu za pevný postoj, za jednotu naší vlasti, za věrnost nastoupené cestě ústředního výboru KSČ pod vedením soudruha Dubčeka.

Nezapomeňme

Československá státní vlajka je symbolem naší republiky, symbolem naší samostatnosti, vydobyté před padesáti lety. Proto také je tato vlajka vyvěšována při státním smutku na půl žerdi. Bylo tomu tak i tentokrát, kdy nás napadla okupantská vojska pěti států Varšavského paktu, která internovalá naše vedoucí představitele, stříleli nevinné bezbranné lidi... Na znamení smutku byly vyvěšeny státní vlajky i v obci Kocbeře na Královédvorsku. Projíždějící sovětští vojáci je strhávali a čistili si jimi boty. Nevím, jestli chtěli vyprovokovat naše občany k nepředloženým akcím, nebo jestli to byl výraz jejich naprosté neznalosti. U vojáků, kteří k nám byli na tancích a v autech ze Sovětského svazu poslání, by se něco podobného dalo předpokládat. Důstojníci by si však měli uvědomit, jaký význam státní vlajka má. Ani okupační armáda si nemůže dovolit vše. Český a slovenský národ nezapomenou! (sj)

Jako k mužům

Za několik dní budu opět stát před nimi.

Před dvěma měsíci jsme se rozloučili: kytice květů, úsměvy, radost — před námi volnost, slunce, voda, lesy. A teď tedy zase k nim!

Co jim řeknu? Jak jim to řeknu?

Tolikrát jsem si již dříve kladl tuto otázku, když jsem se postavil před lavice. Viděl jsem jen oči, jen oči a stály se v oči mých dětí.

To, co jim teď řeknu, budou oni měřit za deset či za dvacet let svými životy, svými zkušenostmi, ale už teď je měří mými skutky. Cítil jsem vždy tíhu té učitelské odpovědnosti. Nelhat jenom ne lhát!

Jedno vím však už pevně od včerejška. Jeden z nich ke mně včera přišel. Ne, přiběhl, jako vítr, přes ruku pod celofánem nouzný a přes branku mi podal čerstvé vydání libereckého deníku Vpřed. Hotzdl na prsty, pobídl ostatní a zas do běhu ulicí. Má úkol. Důležitý úkol. Nehledal výmluvy, že se nechce, že je líják, já nevím, co by si jinak vymyslel.

Já už vím, jak jim to řeknu. Vždyť oni každým dnem okupace jsou o rok starší. A tak vím, jak k nim budu mluvit. Jako k mužům. Jako k mužům!

Šestá strana

je věnována fotografické reportáži pod titulem:

POLITICKÁ REALITA - FOTODOKUMENTACE POCHODNĚ.

Je zde otištěno celkem 10 fotografií a připojen tento text:

Zatímco v moskevském Kremlu probíhaly rozhovory čs. delegace a sovětských představitelů v „soudružském a přátelském duchu", prostřílelí jiní sovětští zástupci české Národní muzeum, obsadili vysoké školy, ničili kulturní památky. Bořili domy a obydlí dobrých lidí, vraždili děti a stařeny. Znásilnili suverenitu svobodného státu, ochromili jeho hospodářství. A to všechno tito novodobí křižáci dělali pod symboly přátelství, pomoci a socialismu. Slabomyslným cynikům z Kremlu se podařilo oklamat lid své země. Dařilo se jim prostřednictvím kolaborantů a zrádců klamat po dlouhá léta i nás, stejně tak, jako klamou stále ještě Poláky, Němce, Maďary a Bulhary. Zapomněli však, že nutně přijde i den, kdy lidé prohlédnou! Poznání nelze potlačit definitivně! Jednou prohlédne i lid těchto okupantských zemí... (za)

Proletáři všech zemí, spojte se!

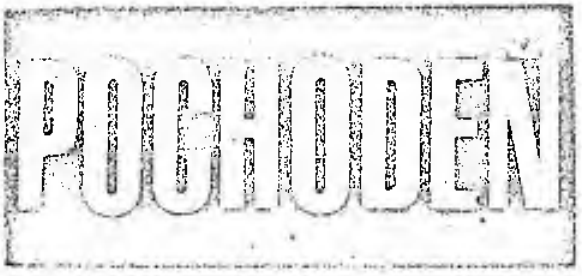

ORGÁN VÝCHODOČESKÉHO KV KSČ
NOSITEL ŘÁDU PRÁCE
Čtvrtek 29. srpna 1968 ◎ 40 haléřů ◎ Ročník 57 ◎ Číslo 222

POLEDEN - 29. SRPNA 1968

Čtyřstránkové vydání obvyklého novinového formátu.

Strana první:

Otištěno Provolání představitelů ČSSR, projev předsedy vlády O. Černíka, Prohlášení předsednictva ČNR a tyto články:

KV KSČ K JEDNÁNÍ V MOSKVĚ

Soudružky a soudruzi!
Všichni jsme vyslechli výsledky jednání v Moskvě. Tyto výsledky jsme přijali s pocity rozhořčení nad vnuceným diktátem. Při celé složité situaci, která dnes je a v příštím období nastane, si však plně uvědomujeme postoj, který musíme v naší krajské organizaci na základě dané reality, zaujmout. Po celé období posledních šesti dnů jsme zastávali jasné a vyhraněné stanovisko ochrany naší suverenity, národní nezávislosti a požadavek za další realizaci a uskutečňování cesty, kterou jsme nastoupili po lednu letošního roku při budování rozvinuté socialistické demokracie a dalšího postupu vpřed v duchu linie, vyjádřené akčním programem strany.
Rozhodně jsme se postavili proti všem projevům okupace vojsk pěti zemí Varšavské smlouvy. Důsledně jsme stáli na pozicích socialistického vlastenectví.
Plně jsme respektovali názory, přání a stanoviska všech členů strany a všeho lidu našeho Východočeského kraje.
S plnou důvěrou jsme se k němu obraceli a žádali ho o všestrannou pomoc, klid, rozvahu a státnickou moudrost. Tyto vlastnosti pracujících našeho kraje po celé období jednoznačně projevovali. V tomto těžkém období se cti obstáli.
Za tento jejich neohrožený postoj jim patří i náš plný dík a uznání. Nikdy nezapomeneme podporu, kterou jsme od lidu v našem kraji dostávali.
Na těchto svých stanoviscích, opřených o podporu a důvěru pracujících, kterou nesmírně zklamat, setrváme i nadále.
Stojíme však v těžkých podmínkách tváří v tvář dané skutečnosti, která je tvrdá a musíme ji pochopit.

Jsme si plně vědomi obtíží a velmi složitých podmínek, za kterých probíhalo moskevské jednání. Plně chápeme atmosféru nátlaku, za kterého se toto jednání uskutečňovalo. Věříme i nadále, že naši představitelé — soudruh Svoboda, Dubček, Černík a Smrkovský — učinili vše, aby náš další postup při budování naší socialistické společnosti se mohl rozvíjet v duchu akčního programu strany a vládního prohlášení.

Seznámili jsme se s projevy soudruha Svobody a soudruha Dubčeka. Přes naše hluboké pohnutí nad závěry jednání a jsouce si vědomi plně odpovědnosti krajského výboru za osudy strany a životy našich lidí, jednoznačně stojíme za soudruhem Dubčekem.

Budeme se plně řídit jeho pokyny a tyto realizovat. Vidíme v tom jedinou schůdnou cestu k tomu, jak možno v krátké době přispět k urychlené normalizaci poměrů u nás a vytvořit podmínky k tomu, aby co nejdříve, odešly z naší země jednotky pěti zemí Varšavské smlouvy jak bylo v Moskvě také dohodnuto.

Jejich odchod je základním předpokladem k tomu, abychom mohli v příštím období dále pokračovat na cestě, kterou jsme po lednu nastoupili.

V současné době je strana ve velmi vážné a složité situaci. Uvědomme si, že síla strany je v její jednotě a semknutosti kolem s. Dubčeka. Nedopusťme, aby city a vášně převládaly nad zdravým rozumem. Nedopusťme oslabení strany. Jedině v tom je záruka, že se do popředí nedostanou síly, které by chtěly usilovat o návrat k předlednovým poměrům.

Krajský výbor strany znovu v této zvlášť mimořádně těžké době se obrací ke všem občanům našeho Východočeského kraje a prosí je, aby i nadále zachovávali klid, rozvahu, státnickou moudrost, a aby se nenechali vyprovokovat k nepředloženým činům, aby i nadále podporovali naše vedoucí představitele — soudruha Svobodu, Dubčeka, Černíka a Smrkovského.
Funkcionáři a komunisté, postavte se do čela a buďte zárukou toho, aby další vývoj v našem kraji probíhal tak, aby to přispělo k normalizaci našeho života, jako základní podmínky dalšího postupu vpřed.

Východočeský krajský výbor KSČ

NEZRAZUJ

Jen o tebe mi běží, lide můj,
jen o tebe nám běží,
nezrazuj,
na domovině šero leží,
zradíš-li světla věčný přívod,
zradíš jsi sebe, děti, život,
nezrazuj.
Šero je pouhá hříčka času, lide můj,
šero je epizoda,
nezrazuj,
trvá zdroj světla, vzduch i voda,
oseni klíčí, sklizeň bude,
nezrazuj.
Letničky zvadly, zhasl povrch, lide můj,
z přeludů povrch vratký,
nezrazuj,
nepoznals věčné vesny statky,
jak strom však z každé zimy zdejší
zazelenáš se košatější,
nezoufej, nezrazuj!

S. K. Neumann

Dubčekova směna

Zaměstnanci n. p. Závody Ant. Zápotockého, Třebechovice pod Orebem odpracují dne 31. srpna Dubčekovu směnu na důkaz plné podpory všech zaměstnanců, získané po lednovém vývoji a kterou vyjádřili v těchto těžkých dnech a nadále budou poskytovat plnou podporu uskutečnění ukázního programu demokratického socialismu, svrchovanosti a suverenity naší vlasti pod vedením prezidenta republiky soudruha Svobody, prvního tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka, předsedy vlády Černíka a předsedy NS soudruha Smrkovského.

Zrodily se nové jistoty

Týden, který jsme prožili, nás všechny změnil. Pod hlavněmi tanků, obrněných vozů a samopalů se rozpadly jistoty, kterým jsme věřili a rodily se nové.

Dávno víme, že naše země je krásná. Svět obdivoval lesy, hory, vody, tichá zákoutí s večerním šerem. V těchto dnech jsme však poznali, co je u nás nejkrásnější. Historie zaznamenala takovou jednotu a bratrství našeho lidu, jaké není obdoby. Svět nyní obdivuje naše lidi. Tisíckrát mohou onehdy vykládat o tom, že kdo jsou ovšem Češi, vzniká hádka a závist. Já tomu, že je to v naší povaze, nikdy neuvěřím. V těchto dnech přicházeli ke mně neznámí lidé a nabízeli klíče od bytu, pomoc při jakékoli práci. Ti, s kterými jsem měl mnohou rozepři, mi beze slov tiskli ruku. Jiní mě žádali, abych se ztratil, protože viděli příliš velké nebezpečí pro novináře. To všechno jsou zážitky, které nelze zapomenout, a proti kterým jsou všechny ty staré rozepře takovou maličkostí, že jsem je z paměti vymazal.

Naše redakce byla obklopena skutečnou solidaritou všech. Bez jakýchkoliv otázek pomáhali ti, které jsme dříve neznali a nechtěli říci ani svoje jméno. Přišla k nám žena a dávala osobně dvě stě korun na naše zvláštní čísla. Nevzali jsme je a zlobila se na nás. Ne, nelze zapomenout.

Psali jsme v těchto dnech tak, jak jsme sami cítili a jak myslel náš lid. Snažili jsme se zachytit neopakovatelné okamžiky národa. Nacházeli jsme porozumění u všech, s kterými jsme se setkali. V těch chvílích jsme se přesvědčovali, že nám lidé věří, že v nás vidí své pomocníky v nejtěžších hodinách. Kdyby tomu tak nebylo, nedařilo by se provážet různým způsobem Pochodeň do Prahy a do jiných míst. Nedařilo by se získat tolik článků, fotografií a kreseb. A právě pro tuto víru bych chtěl ke všem čtenářům za celý náš kolektiv říci několik slov.

Včera jsme se setkávali s lidmi, kteří chodili mlčky a se svěšenou hlavou. S lidmi, kteří při stisku ruky měli slzy v očích. Ne, přátelé, my musíme právě zvednout hlavu, protože minulé dny byly naším morálním vítězstvím. Mezi národem Husa, Žižky, národem celá staletí různě zkoušeným, se nenašly pouhé desítky zrádců, kteří by utvořili vládu v zemi a krajích. Takovou skutečnost dějiny dosud nepoznaly. To je veliké vítězství národa a každého z nás. To je obrovská jednota národa. A právě proto je nutné ji střežit. I nadále musíme vytvářet podmínky k odhalení každého, kdo by chtěl vystoupit z řady a vrátit se před lednové pátek, kdo by chtěl zničit nové květy, které s jarem začínají pučet. Dávejme kolem sebe bedlivě pozor a střežme tuto jedno-

(Pokračování na str. 2.)

Strana druhá:

Zrodily se nové jistoty

(Dokončení ze str. 1.)

tu jako oko v hlavě. Když se zase budeme chtít hádat, hledat rozmíšky, vzpomeňme si na týden, kdy každou hodinu, každou minutu jsme byli svorni. Setkávali jsme se včera s pochybami o ideách komunismu. To je nejvážnější. Musíme však chápat, že právě našemu národu a dnes jsou komunistické ideje velmi blízké. Celá historie našeho národa je snahou po demokracii a humanismu. Soudruh Šmeral, jeden ze zakladatelů naší strany, myslel právě na tyto ideály. I když v minulých desetiletích mnoho z toho učení nezbylo, byla to právě naše strana, která je od všeho hanebna očistila a vykročila směrem za novou socialistickou společností. Všichni jsme toto rozhodnutí schválili. Proti těm, kteří měli jiné myšlenky, jsme bojovali argumenty. Slovem i perem, abychom každého přesvědčili, že jdeme správnou cestou. Povedlo se nám to. Ve straně vítězilo zdravé jádro. Co máme nyní dělat? Všechno to krásné, co jsme od ledna vydobili, zahodit, nevěřit v reálnou možnost takové společnosti, anebo se pustit i za těchto podmínek do boje za její uskutečnění? Naše strana v minulých dnech složila obrovskou zkoušku. A právě proto má plné právo, abychom jí věřili a jako komunisté pomáhali na každém kroku. Nám se musí podařit naplnit řádky akčního programu komunistů, protože to jsou myšlenky, za které bojovaly generace, za které se můžeme pyšnit před celým světem.

Setkávali jsme se, byť velmi skromně, i s myšlenkou, že za tuto situaci můžeme my sami, že jsme to vyprovokovali svým jednáním. To je právě názor, který může rozleptat naše řady. Nic takového není pravda. Vysvětleme tomu, kdo takto hovoří, že u nás byl naprostý klid, čím dále tím lépe jsme se učili poznávat všechny problémy demokracie. Čím dál lépe jsme chápali, o co v nové situaci jde. Ručili jsme na zvýšené ceny, ale bylo nám všem jasné, že jiné cesty není. To jsou skutečnosti. Naše země nechtěla a ani nemohla z vlastního zájmu zradit socialismus. A že je to zaviněno námi novináři? I my jsme se čím dál lépe učili užívat svobody. Sami jste to poznali v posledních týdnech. A přece články v novinách nemohou být oprávněním pro zásah, jakého jsme svědky! Na tyto články se neozvala žádná kontrarevoluce se skladištěm zbraní. A ty provokace? Demonstrace v Praze? Kvůli nim museli přijít? Sami jsme je zlikvidovali. Ty nebyly nebezpečné ani národu, ani socialismu. A konečně, možná, že je někdo potřeboval. Byly pěkně načasované. Ne, náš národ tuto mimořádnou situaci nezavinil. Dobře si tuto pravdu vysvětlíme všude, na každém pracovišti.

Náš kolektiv redakce chce i za ztížených podmínek plnit čestně svou povinnost. Slibuji vám jménem celého kolektivu, že s uvědoměním kázně budeme plnit všechno, co může pomoci uskutečnit myšlenky lednového plénu, kterým se nikdy neodradíme. Jsme si vědomi současné reality, ale věříme, tak jak to vyjádřil soudruh Dubček, že východisko z této situace je ve vysoké kázni nás všech a v jednotě, která se v minulých dnech vytvořila. Jen tak se podaří vytvořit společnost, o které snily celé generace. K tomu úkolu bude celá naše redakce ze všech sil pomáhat.

MIROSLAV BEDNÁR

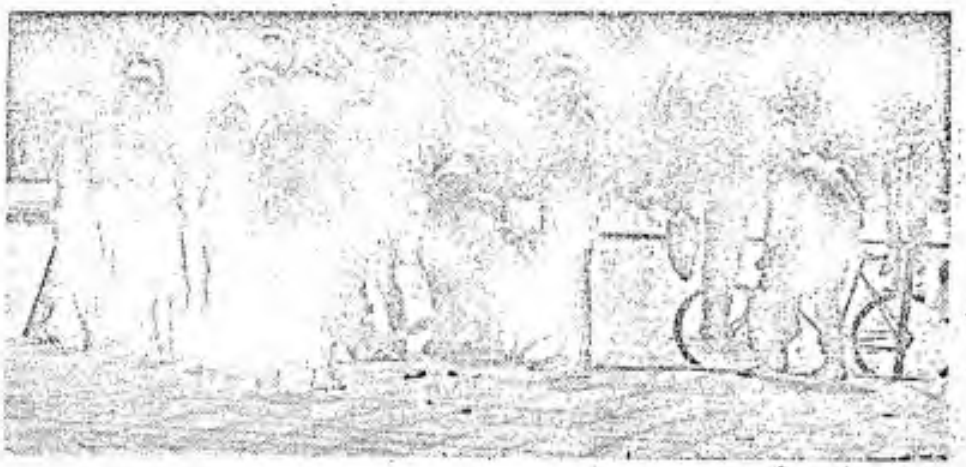

Je to hezkých pár tisíc korun, které musí takové město, jakým je Hradec Králové, vydávat na jeho čistotu. Ale dá se i ušetřit. Včera například jakést letadlo začalo rozhazovat nad městem nějaké papíry. Děti jich sebraly pěknou hromádku a z kanálu je spálily. I takhle se dá ušetřit městu nějaká ta koruna.

Foto: Jiří Fiala

VYTRVAT!

Nebyla to lehká setkání včerejšího rána. Také před branou hradeckého divadla jsem dostala odpověď dřív než byla vyslovena otázka: Nesouhlasím, tadyhle jdu od toho!

Ach ne, milý, mladý příteli. Nepůjdeš od toho právě proto, že tvůj nesouhlas zněl z takové hloubi duše. Zmlkají samopaly, zastavují se pásy tanků, začíná těžká práce. Vždyť i v minulých dnech se mohlo zdát, že kultura v té vřavě mlčí. Zdaleka ne, jen ji překrýval cizí zvuk. Vzpomínáte jak silně zněl její hlas právě v jekotu sirén po dva dny o deváté ráno? Vždyť jsme zvedali hlavu a každý myslel na nějaký ten svůj milovaný verš... Náš národ nikdo nezdolá... či jiný? Je jich tolik, tolik.

No, a jsme právě u toho — začíná znovu těžká práce, ale nezačínáme s holýma rukama. Každá generace, která musela takto začínat, pomáhala skládat poklad. Je to nepřeberné bohatství, které náš národ má. Vzpomínejte na jména, která do něj přispívala. My jsme jeho dědici a my jej musíme zvětšený a stejně čistý a krásný předat další generaci, poněvadž tu musíme také vybrojit. Jít od toho by bylo snadné, to druhé bude horší a jen ti nejlepší vydrží. I sochař však dokáže dlátem vytesat do kamene svou myšlenku, odhodlání jít za svou ideou.

Není třeba ustupovat ze všeho. Jen pozice v první linii a zbraně se mění. To přece vůbec není beznadějné. Beznaděj v nářadě, který má ve své historii postavy Husa, Havlíčka, Nerudy, Šaldy, Čapka, Vančury, Hory, Smetany, Janáčka, Mánese, Alešo, Špály, Štěpánka, Wericha — těžko jmenovat, řádky nestačí. Také dnes máme své umělecké postavy. Navíc k nim člověka formátu Alexandra Dubčeka. Všichni jsme byli svědky jeho heroického zápasu; a to nás zavazuje. Cožpak je možné nevěřit? Jenom chvíli klidu nám musíme dopřát a vytrvat stejně jednotně jako v minulých dnech.

My, novináři, mluvíme v těchto dnech každý sám za sebe. Možná, přijdou chvíle a opět uslyšíme: zase zamlčujete. To mohou říkat lidé, kteří umějí číst pouze řádky psané polenem. Nyní říkáte, že jsme nezklamali, věřte, že nezklameme ani v příštích dnech. Jen naše fronta se rozšíří o všechny přátele i soudruhy na kulturní frontě, abychom společně učili myslet a předávali zděděný poklad těm mladým, nastupujícím. Nedá se dny, jde o budoucnost tu československému národu nikdo nevezme!

Tam před divadlem mi kdosi stiskl ruku: Děkujeme Pochodni, moc děkujeme! Krásný okamžik v práci novináře — stejný a ještě krásnější čeká na každého poctivého umělce naší republiky. Kultura a umění je naší silou, kterou žádný tank světa nezdolá.

HANA KLÍMOVÁ

Na této straně je dále otištěno Prohlášení NS a dokončení Černíkova projevu.

Strana třetí: Včera na Královédvorsku

NEMAJÍ NA CO ČEKAT – U NÁS JE KLID

Dvůr Králové nad Labem žil včera na první pohled normálním životem. Ovšem to bylo opravdu jen zdání. Na MěstNV vytvářeli podmínky pro normalizování všeho — politiky, ekonomiky. Hlavně uplynulý týden zanechal škody prakticky na všech úsecích. Proto také proběhly již včera schůze a odpoledne zasedání pléna MěstNV. Tam všude bylo možné slyšet jednu — od komunistů, členů ostatních politických stran i nestraníků:

Maximální podpora všem představitelům našeho lidu Dubčekovi, Svobodovi, Černíkovi, Smrkovskému a dalším.

Požadavek stažení všech cizích vojsk a začít s normálním životem. K tomu přispívá zahájení provozu v jeslích a mateřských školách i přes nedostatek pracovních sil. Jde přece o to, aby ženy, jichž v královédvorských závodech pracují sta a sta, nemusely mít už obavy o své děti a mohly se věnovat práci. Bude toho hodně, co je nutné dohonit. Výroba klesla na 70 procent, ulice i silnice byly poškozeny.

Ve dvorském Strojtexu nastupují v sobotu na mimořádnou směnu. Pracovníci podnikového ředitelství ji odpracují v provozech závodu nebo na brigádách v zemědělství.

Podobná situace je i v Nové Pace. V závodě ZPA přijali včera ráno rezoluci, v níž se stavějí za Svobodu a Dubčeka a stejně jako na jiných místech požadují úplný odchod cizích vojsk. Všichni zaměstnanci se stavějí za zachování všech občanských práv, zvláště na svobodu tisku a projevu. Ztráty v závodě nelze vyčíslit, protože ZPA měl vždy sklady zásob jen na vlásku a týdenní odmlčení pražské odběrové základny a podnik. ředitelství znamenalo značné ochromení výroby. Teprve včera se přísun materiál začal obnovovat.

Ve všech místech, která jsme navštívili, stojí lidé za Dubčekem, Svobodou, Černíkem a Smrkovským. Uposlechli jejich výzvu.

Teď je řada na těch, kteří v naší zemi už týden rozsévají hořkost, zklamání a slzy. Nemají na co čekat — u nás je klid.

STANOVISKO RADY Vč KNV

k výsledkům jednání v Moskvě

Rada Východočeského KNV zaujala na své mimořádné schůzi v nočních hodinách dne 27. srpna 1968 k výsledkům jednání našich stranických a státních představitelů v Moskvě toto stanovisko:

1. Komuniké, se kterým byla naše veřejnost seznámena, jsme přijali s pocity hořkosti a nepovažujeme je za nic víc, než za závěr vynucených dalou realitou při jednáních probíhajících v nenormálních podmínkách. Jako volení zástupci lidu, kteří spolu s ním prožíváme tyto těžké dny, jsme si vědomi toho, že nevyjadřuje názory a požadavky občanů Východočeského kraje.

2. Vyslovujeme však plnou důvěru vedoucím představitelům strany a státu, soudruhům Dubčekovi, Svobodovi, Smrkovskému a Černíkovi v jejich úsilí o normalizaci poměrů v naší vlasti, které bylo vyjádřeno v projevech prezidenta republiky L. Svobody a prvního tajemníka ÚV KSČ A. Dubčeka.

V tomto smyslu budeme plnit také veškeré úkoly, které nám uloží vláda a Národní shromáždění ve snaze, aby byla co nejdříve plně obnovena průmyslová a zemědělská výroba, doprava, normalizovány poměry ve městech a obcích a vytvářeny tak předpoklady pro co nejrychlejší odchod armád zemí Varšavské smlouvy z našeho území jako základní podmínky pro postupnou obnovu všeho svobodného života našeho lidu v suverénním socialistickém státě.

Zásobování bez paniky

Včera ráno se na Východočeském krajském národním výboru uskutečnila porada vedoucích pracovníků zásobovacích organizací v kraji s komisí obchodu. K podobným poradám došlo v uplynulých dnech několikrát. Díky jim má KNV soustavný přehled o situaci v zásobování. Požádali jsme proto předsedu obchodní komise Vč KNV soudruha Václava Rubáčka o několik slov k zásobování.

Pochodeň: Soudruhu předsedo, můžete charakterizovat současnou situaci v obchodech?

Rubáček: Situace je dobrá; v některých místech kraje, zvláště na venkově dokonce výborná. Zásobování nepřestalo ani v nejkritičtějších dnech. Máčete říci čtenářům, aby nepanikařili a hlavně nevykupovali zboží a nedělali nadměrné zásoby.

Pochodeň: Znamená to tedy, že je všeho zboží dostatek?

Rubáček: Pokud lidé nebudou bláznit, a tak vyvolávat zmatek, je zboží tolik, aby každý občan dostal hlavní druhy potravin podle své potřeby. Omezené množství je konzerv, nestačíme dodávat kávu, jinak jak masný průmysl, tak mlékárny, pekárny, všude se sklady průběžně doplňují. Mlýny, balírny i další potravinářské závody pracují nepřetržitě...

Pochodeň: Projevila se nějak nákupní horečka?

Rubáček: V některých sortimentech. Nákup mouky byl třikrát vyšší než jindy, cukru dvakrát, soli nakoupili občané sedmkrát víc než jindy. Až se situace znormalizuje, tak to snad budou křečkové prodávat. U průmyslového zboží stoupl nákup na dvojnásobek, zvláště v textilu, více než jindy se nakupuje také mýdlo a mýdlové prášky.

Pochodeň: Trvá ještě nákupní horečka?

Rubáček: Dnes nám hlásí obchodní organizace, že se nákupy normalizují, naproti tomu stoupl zájem o průmyslové zboží.

Pochodeň: Narušila někde cizí vojska zásobování?

Rubáček: Neberemeli v úvahu přerušení dopravy, pak ne. Nikde nic cizí, vojáci nenakupovali a nikde nic nezabírali.

Pochodeň: Chcete prostřednictvím našeho listu něco vzkázat?

Rubáček: Rád bych jménem orgánu, který zastupuji, vzkázal poděkování všem, kdo se přičinili o to, aby naši obyvatelé nehladověli. Byli to prakticky všichni zaměstnanci distribuce. I administrativní pracovníci nastupovali na směny a alespoň balili. Děkuji dopravákům, mlynářům, pekařům, prodavačům i všem ostatním. — A ještě jednou zdůrazňuji: Když lidé nebudou bláznit, když nebudou horečně skupovat, pak není naše zásobování ničím ohroženo.

(al)

Kablováci věří Dubčekovi

Vrchlabští kablováci mají jednoznačné stanovisko. Věří, že naší představitelé najdou skutečnou cestu, jak ze vzniklé situace se dostat. Říkají: „Hlavně rozvahu a rozum." Když tátové a mámy stáli vedle sebe na nádvoří se slzami v očích a dávali svůj podpis za Svobodu, mladí říkali: „Teď poprvé vím, co znamená státní hymna." Příslušník prvního čs. samostatného sboru v SSSR rovněž řekl své stanovisko. Ví, že v ozbrojeném konfliktu není za současného poměru sil řešení. A i on pevně věří, že naši představitelé najdou cestu, jak se z toho dostat. Svou odpovědnost vyjadřuje i slovy: „Věříme Dubčekovi, i pro ty děti chceme něco udělat. „První krok je vyrovnat výpadek výroby a když bude potřeba, jsou ochotni ze všech sil pomoci.

Dík patří pekárnám

Není to tak dávno, co jsme hradecké Pekárny kritizovali za špatnou práci. Nyní jim však, myslím, musíme poděkovat. Včera jsme navštívili hradecký závod a položili jsme jeho řediteli Josefu Syrovému a zástupci ředitele Josefu Novákovi jedinou otázku: Jak jste to dělali, že po celých šest dnů bylo dostatek chleba a pečiva?

Bylo to hlavně díky obětavosti našich zaměstnanců, především ve dvou největších pekárnách — v Hradci Králové na Slezském Předměstí a na Rychnovsku v Líčně, kteří pracovali daleko více než za normálních podmínek. Mnohdy o čtyři až šest hodin více a neptali se, kdo jim to zaplatí. Stačilo říci, že je to pro naše lidi. Dodávali jsme průměrně dvakrát tolik pečiva než třeba před čtrnácti dny. V prvních dvou dnech se sice projevovaly určité nedostatky, když začala panika a my jsme nebyli připraveni, ty se však hned začaly vyrovnávat. Naštěstí jsme měli dostatečné zásoby surovin (asi na tři neděle). Při pečení a při rozvozu jsme si stačili sami. Řidičům však nezbývalo nic jiného než jezdit v noci a to i místy, která byla obsazena okupačními vojsky. Přesto zásobování nevázlo. Pečivo bylo zajištěno i pro armádu, pro československou armádu, okupanti od nás nedostali nic. Pochopitelně, že dvojnásobné množství chleba a pečiva není možné upéci a rozvézt ve stejném čase jako za normálních dnů. S tímto zpožděním však museli lidé počítat.

Vstříc nám vyšly některé podniky. Například Benzina nám postavila pojízdnou čerpací stanici přímo na dvůr pekárny. Naše auta se pak tolik nezdržovala a nezdržovala ani provoz u benzinových čerpadel na silnicích. Stejně tak nám přislíbila pomoc smiřická velkovýkrmna. Zajišťovali jsme se totiž pro případné delší trvání okupace. Museli jsme počítat i s případnou výlukou elektrického proudu. Dali jsme proto do hradeckého rozhlasu výzvu, ve které jsme žádali o poskytnutí agregátu. Již půl hodiny nato nám ze Smiřic telefonovali, že agregát je připraven a že si pro něj můžeme přijet.

Nyní se začínají projevovat důsledky zbytečné paniky. Lidé kupují méně chleba. V Líčně jsme pekárnu úplně zastavili (částečně však také proto, že je v rekonstrukci) a na Slezském Předměstí jsme provoz museli omezit. Myslíme si však, že vše se během dvou až tří dnů zase dostane do normálních kolejí.

Závěrem bychom chtěli poděkovat všem těm, kteří nám pomáhali, ale hlavně našim zaměstnancům. Svou prací vyjádřili podporu našemu vedení, soudruhům Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi, Smrkovskému a dalším. Díky obětavosti našich pracovníků se pekárny po celých šest kritických dnů vůbec nezastavily a stačily dostatečně zásobovat obyvatele v celém hradeckém okrese, v části pardubického a rychnovského okresu a nakonec i na Jičínsku.

Zaznamenal J. SLÁDEK

Všem poslancům ve KNV

Rada KNV svolává na pátek dne 30. srpna 1968 plenární zasedání Východočeského KNV do Domu odborů v Hradci Králové.

Začátek zasedání je v 8.30 hodin. Budou projednány otázky práce národních výborů v našem kraji v nejbližším období.

Jediná otázka náčelníkovi STB V. Šimaškovi

Jaké je vaše dnešní stanovisko k situaci, tzn. po zveřejnění moskevského komuniké?

„Na svých stanoviscích a prohlášeních, která jsem předal tisku a rozhlasu v minulých dnech, vůbec nic neměním. Nadále podporuji legální, demokraticky zvolené představitele státu a strany. Vidím v nich záruku, že si všechny své věci v naší republice vyřešíme sami bez jakéhokoliv vnějšího zásahu a vměšování. A jen v těchto představitelích vidím záruku, že všechny otázky v naší zemi se vyřeší ke spokojenosti našeho lidu."

Vlastenci Vrchlabska

V úterý odpoledne a navečer vyslechli naši občané s velkou pozorností zprávu o jednání v Moskvě, vystoupení presidenta L. Svobody a slova, která k nám pronesl Alexander Dubček. Viděli jsme přitom, jak dělníci a dělnice ve vrchlabských závodech na druhé směně se nestyděli utřít si slzy. „Je to člověk, kterého je třeba všemožně podporovat," řekl nám jeden z nich v Tesle. V tomto závodě poslali představitelé stranických organizací, ROH a Lidové milice kategorický protest. Říkají, že dohody neuznají dříve, dokud je neuzná všechen náš lid.

Ze schůze předsedů ONV

JEDNOTA - KLID - PRÁCE

Včera se sešli předsedové okresních národních výborů z Východočeského kraje, aby posoudili vzniklou situaci. Za nejdůležitější považují udržet semknutost a jednotu všeho lidu kolem soudruha Dubčeka a presidenta republiky Ludvíka Svobody. Nedopustit v žádném případě nepředvídané provokace, které by mohly mít pro nás nedozírné následky. Podle možností ihned začít normalizovat život v okresech. Je zapotřebí dokončit všechny zemědělské práce. K tomu je zapotřebí využít lidí z úřadů a nadšeného vlastenectví mládeže. Dále je nutno dokončit nákup obilovin a zajistit dostatek vajec. Provést opatření na skončení sklizně chmele. Pomáhat organizovat účinnou železniční dopravu, neboť mnoha závodům docházejí zásoby, surovliny. Rovněž je zapotřebí zajistit rychlou nakládku a vykládku. Je zapotřebí, aby národní výbory hledaly pomoc i u našeho vojska.

Předsedové ONV také hovořili o hospodářské situaci. Situace v průmyslu je různá. Například z textilek náchodského okresu odešly textilačky polské národnosti. Textilky chtějí tuto situaci vyrovnat mimořádnými směnami a za pomoci důchodců. Náchodští předpokládají, že by mohli během čtyř, pěti týdnů vyrovnat schodek ve výrobě. Trutnovský Texlen má během těchto dnů ztrátu za dva a půl miliónu korun. KNV proto vyzývá všechny důchodce, aby nastoupili do všech závodů, které potřebují jejich pomoci, přičemž jim nebudou kráceny důchody.

Padesátého výročí vzniku samostatnosti naší republiky využít nikoliv k demonstracím, ale k tvořivé práci všech lidí na zvelebení našich domovů, na vysazování stromů svobody a úpravy měst a obcí.

Mohou také vzniknout i určité zásobovací obtíže některého druhu zboží, například zápalky a sůl. Avšak rozumným a ukázněným chováním občanů lze všechno úspěšně a brzy překonat.

NÁŠ REDAKTOR VE ŠKODOVCE

Táhnout za jeden provaz

Pendluji teď častěji mezi hradeckou Škodovkou a redakcí. V tak těžkých hodinách prožíváme zklamání společně, snažíme se pochopit novou, nesmírně trpkou skutečnost, novou realitu. Klid uvnitř dušní není, víra v naše představitele však zůstává stejně pevná.

Krátce po projevu presidenta Ludvíka Svobody jsem hovořil se soustružníky z mechanických dílen: naslouchali v dílenské kanceláři transistoru. Ti nejmladší i tady mají (nebo měli v té chvíli) horké hlavy. Nedivím se. Právě mladá generace prožívá zklamání nejotřesnější a ponese je životem až do hrobu. Do hovoru se vmísil Vladimír Kynci, starší jejich spolupracovník: „Abych pravdu řekl, nic jiného jsem z jednání ani vlastně neočekával: je odrazem nepříznivých podmínek, za kterých musel náš jednat. I teď jako dosud záleží u nás na rozvaze, klidu, důvtipu — a toho mají naši lidé dost. Silácká slova jsou vodou na mlýn těm, kteří to spískali."

V hale chemie II. sešlo se víc jak sto pracovníků odpolední směny, aby schválilo rezoluci. S jejími požadavky jsem souhlasil, ale tohle musíme teď nechat stranou a uplatnit jiné formy svého vyjadřování tak, aby se daný stav — krůček po krůčku měnil v duchu představ obou našich národů. Horké hlavy, halasná revolučnost, to jsou nyní špatní rádci.

Ranní směně připravovali podrobné informace celozávodní výbor KSČ i vedení závodu. Mezi Škodováky přišel i Miroslav Štěpán, vedoucí tajemník KV KSČ, dobře informovaný z jednání pléna ÚV strany. Dvě hodiny poté jsem se ptal, jak celá směna nejnovější zprávy a vysvětlení k nim přijala: Pochopili soudruha Dubčeka a pochopili soudruha Štěpána, tudíž pochopili soudruha Dubčeka a presidenta Svobodu. Uznávají, že za nerovných podmínek stáli pevně a udělali vše, co bylo v jejich silách.

Středa už tedy lidi v továrně mírně uklidnila. Pro všechny případy prošel jsem mechanické dílny, trubkárnu, kovárnu, všechna nádvoří. I když tu a tam postávala malá skupinka dvou, tří lidí (bylo krátce po přesnídávce), Škodovka jela naplno. Všechny stroje byly zapjaty, buchary v kovárně pracovaly jako jindy; z lidí se lil pot od sálajícího kovu.

Zastavil jsem se znovu v mechanických dílnách, srdci závodu — u vedoucího směny. Zdeňku Chudému jsem položil otázku: Máte dost práce a materiálu, nemusejí lidé stát, jaká je nálada?

Řekl: „Práce máme tolik, že jsem musel jednat s ředitelem, aby jí část dal jinam. A materiál, toho jsme měli i v těch těžkých dnech a máme i dnes dost. To víš, některé potíže jsou, ale to jsou ty normální, trvalé. Jak to přijali lidé? Říkají: jsme nadále s Dubčekem a Svobodou, věříme jim, musíme jim i pomáhat, i když asi jinak."

Že má Škodovka práce dost, potvrdili mi i soudruzi v celozávodním výboru KSČ.

Blažej Kochman mi k situaci řekl: „Lidi u nás v kovárně přijali nejnovější zprávy rozumně. Myslím si, že pochopili soudruha Dubčeka i Svobodu. Hovoří o tom, že teď je hlavní práce, výrobky, normalizace života a jsou nadále rozhodnuti naše legální představitele podporovat. Věří jim: vidím to i z toho, že i když je nás v kovárně 45 komunistů, téměř všichni nestraníci za námi chodí a ptají se, jak se věci mají. Tuto důvěru si musíme všude udržet a táhnout za jeden provaz."

Tohle je myslím dohromady ta naše česká moudrost — s filipem. Ten nám pomůže přežít bolestné rány.

-jf-

Dvě třetiny jsou věnovány Malému oznamovateli. Dále tyto sportovní zprávy:

Československý sportovec ví, kde je jeho místo

Nad zemí se přehnala ničivá smršť. Přišla se strany, odkud ji nikdo z nás nikdy nečekal. Škody jsou strašné. Postihla celé naše národní hospodářství, naši suverenitu, omezila naši svobodu, postihla i sport a tělovýchovu. Byli jsme oklamáni, byli jsme křivě obviněni z činů a úmyslů, které jsme nespáchali. Jak dlouho se nám bude těžko dýchat, záleží na každém z nás, na každém sportovci, cvičiteli, trenérovi, funkcionáři.

Základem pro další dny musí být jednota, klid, rozvaha. Každý, kdo bude dělat něco jiného, jedná proti zájmům našich národů, proti zájmům československého lidu.

Fandeme svému mužstvu, svým barvám, svému oddílu, ale nedopustíme, aby fandovství přerostlo ve vybíjení vášní, v nebezpečné výstřelky, neboť nevíme, čeho všeho mohou a chtějí využít okupační vojska k tomu, aby u nás mohla zůstat co nejdéle. Přispějme svým postojem k tomu, aby chom v naší zemi byli co nejdříve zase jedinými pány my, aby co nejdříve nebyl v naší zemi ani jeden okupační voják. My jsme přece sportovci. Českoslovenští sportovci! A ti vždycky v dobách pro naše národy nejtěžších věděli, kde je jejich místo, co mají dělat.

Okupace pochopitelně silně narušila všechny soutěže. Zatím jsou všechny zastaveny. Kdy budou pokračovat, se neví. Zdržení si jistě vyžádá i změny ve sportovním kalendáři. Se zahájením soutěží a případnými změnami vás všechny včas seznámíme.

Provolání OV ČSTV v Pardubicích

Vážení sportovní příznivci, sportovci a funkcionáři OV ČSTV. S hlubokým pohnutím jsme vyslechli zprávu soudruha Dubčeka o jeho návratu z Moskvy, kde spolu s dalšími představiteli naší republiky vedl nerovný boj za svobodu naší vlasti. Víme, že za současné situace nebylo možné nepřistoupit na podmínky vyjádřené v komuniké. Plně chápeme, v jakém ovzduší byly koncipovány požadavky všech, kteří si myslí, že bez jejich pomoci nelze u nás budovat socialismus podle jejich přání. Věříme, že se nám podaří i za nynějších podmínek postupně vytvořit situaci, ve které nalezneme spolu s tebou, soudruhu Dubčeku, cestu k dosažení cílů daných akčním programem strany, vycházejících z budování socialismu s lidskou tváří.

Obracíme se na všechny sportovní přátele, sportovce, funkcionáře naší tělovýchovy s výzvou, aby se rozhodně postavili do řad těch, kteří za vedení soudruha Dubčeka chtějí docílit skutečnou svobodu, ve které se stane náš člověk pánem své země. Prostřednictvím naší sjednocené tělovýchovy pracujte všichni tak, aby došlo co nejdříve k normalizaci poměrů v naší zemi. Dejme svou sílu, sportovní nadšení a svůj um plně do služeb těch, se kterými jsme v bojové frontě stáli v uplynulých, pro nás těžkých dnech.

Předsednictvo OV ČSTV
Pardubice

Přátelské nemožné, mistrovský nechtějí

Pardubičtí sportovní potápěči vyzvali mezinárodní organizaci svého sportu, aby odvolala letošní mistrovství Evropy, které má být v září letošního roku na území SSSR. Představitele čs. basketbalové federace v Praze prohlásili, že přerušují s okamžitou platností veškeré sportovní styky s košikáři zemí, jejichž vojska nás okupovala. Obrátili se zároveň na všechny košikářské oddíly, aby se zachovaly podobně. Požádali rovněž federaci jednotlivých členských států FIBA o podporu s vyslovením názoru o zrušení všech dojednaných utkání se státy, které okupovaly ČSSR.

Populární fotbalový klub AC Milano nesehraje v PMEZ utkání s bulharským celkem Levski Sofia. Fotbalisté Celticu Glasgow vyzvali představitele FIFA, aby uvažovali o bojkotu mužstev pěti okupanských zemí.

Jugoslávský svaz lehké atletiky odvolal účast na ME juniorů.

Pomoc národním výborům

ÚV ČSTV vyzval všechny své orgány a jejich funkcionáře, aby se daly k dispozici národním výborům. Omezení soutěží ve vašich sportech totiž trvá až do odvolání a nekonají se ani sportovně technické aktivy. Tréninkový proces je však zapotřebí podle lokálních možností zachovat a také intenzivně připravovat cvičební rok žactva. Předsednictvo ÚV podporuje vyslovené závěry XIV. sjezdu strany a věří, že žádný funkcionář ani orgán ČSTV nepoškodí svým jednáním státní a národní zájmy naší země.

Jak vy pane Brundage?

Předseda Mezinárodního olympijského výboru zatím nekomentoval ohrožení OH 1968 v Mexiku pro výzvu k bojkotu pěti okupantských zemí, protože nedostal ještě oficiální stanovisko našeho OV. Čs. olympijský výbor už poslal MOV tento dopis:

Vážený pane presidente, jistě víte z oficiálního prohlášení československé vlády a Národního shromáždění o bezprávném vniknutí vojsk pěti zemí na území ČSSR. Náš ústavní činitelé protestovali proti této okupaci, která se stala bez jejich vědomí i souhlasu a žádají odchod cizích vojsk z našeho území. Tento čin je ve vážném rozporu s mezinárodním právem a olympijskou myšlenkou a přátelství mezi národy. Je vážně ohrožena účast ČSSR na hrách XIX. olympiády i její samotné uspořádání, protože takový čin vyřazuje sportovce pěti zemí z OH. Vážený pane presidente, Čs. olympijský výbor se na Vás a výkonný výbor MOV obrací se žádostí o projednání tohoto našeho dopisu a současně prosí, abyste požádal členy MOV z pěti zemí, aby intervenovali u svých vlád za okamžité ukončení tohoto násilí, a tak pomohli zachránit přátelství sportovců všech zemí světa a hry XIX. olympiády. Prohlašujeme, že čs. sportovci a Čs. olympijský výbor, tak jako všechen náš lid, se s okupací naší země nikdy nesmíří.

JEDNOTA obou PV Sokola

Velký význam v současné situaci u nás má společné provolání obou přípravných výborů Sokola — Čs. tělocvičného svazu a ČOS, z kterého vyjímáme pro všechny čtenáře, nejen cvičence a cvičitele, významnou a nejzávažnější část:

„... jako Sokolové, věrni tradici a historickému poslání, chceme v této osudové době republiky, jít příkladem. Vyhlašujeme jako prvořadý program JEDNOTU. Zapomeňte, co nás rozděluje, myslete na to, co nás spojuje!"

K tomuto slovům se připojila předsednictva sekcí, oddíly, význační sportovci i mnoho dalších lidí na podpisovém archu v jednom pražském sportovním středisku.

Proletáři všech zemí, spojte se!

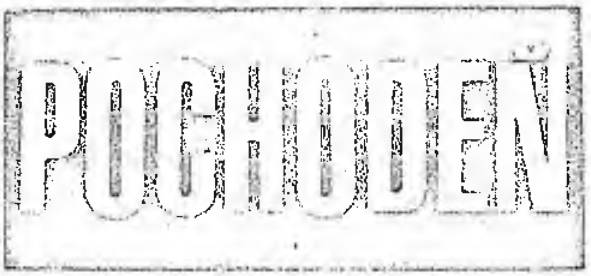

ORGÁN VÝCHODOČESKÉHO KV KSČ
NOSITEL ŘÁDU PRÁCE
Neděle 1. září 1968 ○ 40 haléřů ○ Ročník 57 ○ Číslo 225

PONDĚLÍ – 1. ZÁŘÍ 1968

Výňatky ze čtyřstránkového vydání v obvyklém novinovém formátu.

Strana 1

PŘEDSEDA KNV:

Nad dnešními problémy

Na zasedání KNV uvedl předseda Vě. krajského národního výboru J. Grösser současnou problematiku našeho kraje, jak vznikla obsazením republiky cizími vojsky.

OBSAZENÍ POZNAMENALO EKONOMIKU KRAJE

Obzvláště v prvých dnech dochází k rozsáhlému výpadku průmyslové výroby až o 70 % celkového objemu výroby. Podle statistického šetření na rozhodujících závodech — jejich výroba představuje 65 % výroby v kraji — tedy na těchto závodech byly výrobní úkoly v tomto týdnu splněny na 84 procenta. V těžkém průmyslu na 85, ve spotřebním na 77 a v potravinářském na 94 %.

VE SPOTŘEBNÍM PRŮMYSLU PRACOVALY POLKY...

Bylo jich asi čtyři tisíce. Současné potíže řešíme především mobilizací důchodců. Bude však nutné upravit předpisy důchodového zabezpečení.

HLÁSÍ SE PRVÉ POTÍŽE I DALŠÍCH ZÁVODŮ

Výrobní i odbytové. Dnes se setkáváme s potížemi při zabezpečení subdodávek např. v jičínském Agrostroji, v Kareze Hořice, Cheposu Choceň, Pleasu v Havlíčkově Brodě. Obavy jsou z přísunu dodávek z větších vzdáleností a zejména ze zahraničí. V odbytu potom se hromadí výrobky na skladech, zcela nevyjasněná je situace u exportujících závodů.
Dovolte mi, abych vyjádřil uznání pracovníkům v pekárnách a cukrárnách. Zajistili téměř nerušené zásobování. Mnozí pracovali 12 až 18 hodin denně. Zajistili pomoc i Praze. Obdobný dík patří i zaměstnancům obchodů a dalších podniků.

VYSOKÉ NÁROKY BYLY A JSOU NA OSOBNÍ I NÁKLADNÍ DOPRAVU

Přeprava osob autobusy se již zkonsolidovala. Ke zpoždění dochází jen v některých místech vlivem přesunů cizích vojenských kolon.

K omezení veřejné silniční dopravy došlo u některých dálkových spojů. Jde konkrétně o tratě Praha—Špindlerův Mlýn, Praha—Pec pod Sněžkou — kde se zabezpečuje jednoduchá frekvence hradeckým podnikem ČSAD. Pražský podnik dopravu na těchto tratích prakticky zrušil. Dočasně došlo také ke zrušení na linkách Trutnov—Liberec, Pec—Brno, Kolín — Jičín, Náchod — Gotwaldov, Pec—Pomezní boudy, Šp. Mlýn —Pec. K obnovení dojde pravděpodobně v brzké době.
V nákladní dopravě nám především jde o zajištění zásobování obyvatelstva.

Také osobní doprava na železnici je bez větších závad, nákladní na kratší vzdálenosti se zlepšuje a v nejbližší době je bezpodmínečně nutné plně uvolnit celý hlavní tah a průjezdnost Prahou, aby bylo možné v dostatečné míře zajistit zásobování podniků.

POTÍŽE JSOU V DOPRAVĚ TAKÉ PROTO, ŽE VZNIKLY A VZNIKAJÍ ŠKODY NA SILNICÍCH

Zjišťují se škody na silniční síti a mostních objektech. Škody vznikly i na silničních příslušenstvích, na směrových kůlech, značkách a v sadech. Z toho škody na vozovkách ale představují 80—90 % všech škod. Největší škody jsou na Trutnovsku, Náchodsku, Semilsku a v okrese Jičín. Současný odhad — předběžný — se pohybuje kolem 150 miliónů Kčs.

A NA ZÁVĚR — OTÁZKA TAJEMNÍKOVI KNV: JAKÝ JE DNES STYK S VLÁDOU?

V minulých dnech byl velmi narušen. Vlastně neexistoval. Nyní se již obnovuje a v příštím týdnu předpokládáme pravidelný, konkrétní styk.

Rozhovor s generálním ředitelem státní banky ing. V. Zahálkou

DENNÍ DILEMATA

Složitá situace bude zejména ve výměně zboží s pěti zeměmi RVHP. Domnívám se, že i zde je v našem zájmu stižlivost... a že odmítat výměnu zboží s tímto směru není řešení pro nás, ale ani pro ony země.

O Myslíte, že tyto hospodářské vlivy mohou způsobit měnovou krizi koruny?

Bezprostředně nikoliv. Všechno bude záležet na lidech. Hlavní pak je, aby se všude vzdělali na svá pracoviště. Je možno ještě mnoho zachránit.

(Z listu ostravských spolupracovníků redakci.)

O Nápisy v ulicích Prahy nikají, že každý den okupace nás stojí velké částky...

V této době se ztráty na výrobě pohybují mezi 250 a 300 miliony Kčs denně! Hospodářská konsolidace poměrů je tady neméně závažná, jako politická. Jde mimo též odstraňovat škody na komunikacích, budovách apod., které odhadují značně nad 5 miliard Kčs! Tento úkol nejsme sto splnit dříve než do 2—3 let. Je třeba počítat i s výpadkem investiční výstavby v rozsahu 4—5 miliard korun.

O Jaké důsledky bude mít současná situace pro vnější hospodářské vztahy?

Jak se to projeví všeobecně například v rámci RVHP, to je předčasné posuzovat. Avšak v zahraničním obchodu a především styku se budeme muset vyrovnávat s velmi nepříznivým stavem.

Strana 1

27

POHŘEB MATKY

V pondělí 25. srpna byla zastřelena paní Ilja Sv[illegible]ová z Bučovic na Moravě. [illegible] občané, kteří nikdy nezapomenou na toto násilné přervání života, a kteří se postarají o čtyři děti, jež ztratily maminku, se se svojí spoluobčankou rozloučili včera v půl jedenácté v brněnském krematoriu.

Estráda se nepovedla.

Jak oznámil rozhlas, uspořádala cizí vojska v pražských Riegrových sadech estrádu pro naše civilní obyvatelstvo. Přestože přípravě bylo věnováno velké úsilí (při stavbě pódia poštapali organizátoři pěstěný trávník), zúčastnilo se estrády 30 (slovy třicet) občanů, z toho polovina dětí. A tak si přítomní sovětští fotoreportéři, kteří se tu shromáždili v početném houfu, nepřišli na své.

Strana 2

jistý vysílač, který působí na našem území (nelze prověřit, zda dostal k tomuto vysílání povolení a zda pracuje podle mezinárodních dohod) vysvětloval včera dopoledne špatnou češtinou některé palčivé otázky dnešních dnů. Hovořil také o podpoře našeho lidu soudruhům Svobodovi a Dubčekovi a dodal, že stále jsou v Československu síly, které proti těmto soudruhům a jejich politice útočí a podporují kontrarevoluci. Tyto síly prý není třeba hledat daleko — jsou prý i mezi novináři v Hradci Králové.

Pokud je známo nám i všem našim čtenářům z toho, co publikují legální noviny, vycházející ve Východočeském kraji, pokud naše legální redakce Pochodně, jako orgán krajského výboru KSČ publikuje materiály, všechny se plně staví za jednotu obou našich národů, za Svobodu, Dubčeka, Černíka a Smrkovského, za další statečné soudruhy, kteří vystaveni mnohým přetěžkým zkouškám slouží věrně a obětavě svému lidu. Jsou snad kontrarevoluční články, které publikuje Pochodeň, projevy těchto soudruhů, prohlášení krajského výboru strany, prohlášení KNV, články o tom, jak se naši lidé v závodech a na polích vyrovnávají se ztrátami, se škodami na komunikacích? Nebo jsou snad službou kontrarevoluci články, jimiž dělníci ze závodů, ženy z textilek, učitelé a ostatní poctiví občané této země vyjadřují své mínění k dnešní situaci?

Komu sloužíme?

K tomu, aby občané schovali psy a kočky před armádou, která je zabere, protože má hlad, jsme nevyzývali, neboť to je pro každého soudného člověka jen švejkovský vtip. V životě a vědění našeho národa jde přeci jenom o víc než o psy a kočky. Jde tedy o to, co kdo myslí pod pojmem kontrarevoluce. Na vysvětlenou: Východočeští novináři měli dlouhá léta velmi přátelské styky s redakcemi ve Vratislavi v Polské lidové republice, s redakcemi v Německé demokratické republice, s redakcemi v Sovětském svazu. Novináři z Vratislavi byli ještě před měsícem na našem území a měli možnost podívat se do kteréhokoliv jednotného zemědělského družstva, do kteréhokoliv závodu, aby se přesvědčili, že se žádné JZD nerozpadlo, že továrny pracují naplno, mohli se přesvědčit o mínění lidu, že je pro socialismus a pro přátelství. Novináři z Hradce Králové neměli spojení a nikdy o to neusilovali, spojovat se se západoněmeckými revanšisty, naopak proti revanšismu, za upevnění socialismu, za politiku strany, za její polednový program vždycky bojovali. V pohnutých dnech se jako občané postavili do jedné fronty se svým lidem. Je to snad kontrarevoluce? Pak by teda muselo být v Československu opravdu čtrnáct miliónů kontrarevolucionářů.

NAŠE ARMÁDA NEZKLAMALA

Jako spolupředstavitel určitého stupně velení československého letectva jsem prožil a dosud samozřejmě prožívám průběh obsazení ČSSR a jeho důsledky. Ona noci z 20. na 21. srpna jsem si jako celá řada příslušníků našeho letectva kladl otázku, zda by nebylo správné klást odpor se zbraní v ruce. Vycházelo zejména z morálního hlediska a předurčení úlohy armády při napadení státu vnějším nepřítelem. Jsem osobně přesvědčen, že i pasivní odpor znesnadnil průběh okupace a k obsazení letišť nemohlo dojít dříve než po dosažení pozemních sledů. Faktem zůstává, že konečný výsledek by zůstal stejný zejména po objasnění pozdějších skutečností. Vycházím z názorů našich občanů, kteří nám položili otázku v minulých dnech, k čemu tedy byly vynakládány obrovské finanční částky na armádu, její výzbroj a výcvik, když nedošlo k jediném výstřelu a k obraně nezávislosti a suverenity republiky.

Lze předpokládat, že tyto názory vyvěrají zejména z hlediska, že armáda složila zbraně v druhé padesátiletého trvání republiky podruhé. Proto bude zejména věcí historiků, aby zhodnotili, zda původní rozkaz nejvyšším velení naší armády poskytnout okupačním vojskům veškeron materiální a technickou pomoc, který byl uvnitř záhy odvolán, nebyl výsledkem zrady, nerozhodnosti nebo malé osobní statečnosti. V současné době je nám známa, že okupace ČSSR byla rozpracována ve dvou variantách. Ta první byla připravena pro případ ozbrojeného odporu. Při tomto postupu by bezpochyby došlo ke strašnému krveprolití a masakru civilních obyvatel. Jsme přesvědčeni o tom, že sovětské jednotky by se nezastavily před jakoukoliv brutalitou, přičemž výsledek vojenského odporu vzhledem ke ztrátám na životech a majetku by byl zřejmě minimální. O tomto faktu nás přesvědčuje činnost maďarských jednotek na východním a jižním Slovensku, které postupovaly podle této varianty vůči ozbrojeným jednotkám čs. armády. Další faktor — svědčící o nesmyslnosti odporu — je současná dislokace vojsk čs. armády, která byla zaměřena pro případ napadení ze západu. Protože čs. vojenské velení zásadně uskutečňovalo požadavky velení Varšavské smlouvy, které se bohužel nelišily od diktátu, byla touto skutečností možnost okupace usnadněna. Proto lze se k tomuto faktu vyjádřit tak, že jsme očekávali nepřítele ze západu a napadl nás přítel od východu.

Počet divizí a leteckých pluků, soustředěných na území našeho státu, vytvořil koncentraci vojsk na hranici únosnosti z hlediska nebezpečí jaderného konfliktu se západními mocnostmi. Chtěl bych při tom zdůraznit, že je třeba zapomenout na iluzorní myšlenku jakékoliv pomoci se strany těchto států. ČSSR patří do sféry vlivu SSSR a jeho obsazením nebyla jakkoli porušena rovnováha vojenských sil v Evropě. Tragédie spočívá zejména v tom, že ČSSR, považovaná za nejvěrnějšího spojence SSSR, byla vojensky obsazena a myšlenka jakéhokoliv přátelství byla brutálně pošlapána. Obnova důvěry nebude věcí pouze jedné generace.

Chtěl bych zdůraznit, že naše vojska — zejména však letectvo, proti němuž byl veden první úder — se zachovala statečně. Podřízené jednotky plnily přesně vydané rozkazy a v celé armádě se spontánně vytvořila nebývalá jednota názorů. Okupační vojska nedostala od naší armády přes vydaný rozkaz jakoukoliv materiální i technickou pomoc. Mohu říci, že právě rozvaha, klid a jednota příslušníků naší armády, důvěra v naše velení a naše důvěra vrchnímu veliteli, presidentu republiky armádnímu generálu Ludvíkovi Svobodovi mají rozhodující podíl na tom, že nedošlo k velkému krveprolití, že armáda nebyla odzbrojena, ale existuje jako reálná síla, o niž se bylo možné opřít. Tato skutečnost morálně posilovala naše obyvatelstvo při odporu, při pasivní rezistenci a vytvářela určitý pocit jistoty a bezpečí. Zúčastnil jsem se mnoha jednání s představiteli velení sovětských a polských vojsk. Mohu proto říci, že tento fakt brali reálně, zejména na letišti v Hradci Králové.

V závěru je třeba si položit otázku a snažit se na ni i odpovědět: Co bude s československou armádou dál? Jaké bude její poslání a úkoly? Proti komu bude chránit naši nezávislost a suverenitu, jestliže ji pošlapal právě ten stát, jenž vytvářel štít a posouval nebezpečí napadení o 600 km na západ?

Úsilí našich vládních a politických představitelů je, aby okupační vojska opustila naše území. Jestliže naši bývalí spojenci se nás snaží přesvědčit o tom, že nejsme schopni sami se uchránit před nebezpečím agrese ze západu, je třeba je přesvědčit o opaku. To je jedna ze základních podmínek. Nesnažme se vyřešit všechny problémy najednou — ale postupně. Je proto nanejvýš nutné, aby důvěra v armádu, která byla obnovena a posílena v minulých dnech, které nás všechny prověřily, byla nadále posilována. Příslušníci naší čs. armády se nikdy s okupací země nesmíří a nedají se zneužívat proti svému lidu. Jsem přesvědčen, že člověk, který poznal svobodu, se nikdy nesmíří s otrocrvím. Proto dalším a hlavním úkolem Československé lidové armády bude podporovat naše ústavní a politické činitele a jejich rozhodnutí, zvyšovat a posilovat svou bojeschopnost a tím přesvědčit okupační správu a představitele Sovětského svazu, že obranu své země a státní nezávislost jsme schopni si zabezpečit sami. K této práci budeme potřebovat plnou podporu a důvěru našich spoluobčanů.

PPLK. ING. ZBYNĚK ČEŘOVSKÝ

ČISTÁ HVĚZDA

Profesor Josef Píč z Kostelce nad Orlicí překládal do češtiny články V. I. Lenina z doby mezi únorovou a listopadovou revolucí roku 1917, spolupracoval s marxistickým filosofem Albertem i s politikem Bohumírem Šmeralem.

I v těchto dnech — a právě v těchto dnech — přemýšlí nad Leninovým dílem. V Leninově díle je pro něho i dnes — a právě dnes — hlubece zakořeněno přesvědčení, že i malý národ může něco znamenat ve světě. Právě Lenin nabádal představitele národů početných, aby nikdy nepřehlíželi, ale citlivě a věcně posuzovali tradice, zvláštnosti a podněty národů menších.

„Bylo by katastrofální," — praví Josef Píč — „kdyby se hvězda, symbolizující nejčistší a nejčestnější ideje lidského souznění a lidského zápasu, měla stát kořistí lidí nehodných. Na pranýř nepatří hvězda, ale její nehodní nositelé a hanobitelé. Naše komunistická strana prokazuje věrnost lidské náplni Leninova učení. Je pro mne povznášející, když čtu, slyším a vidím, jak mladí lidé, kteří se nyní tolik osvědčili, vstupují do komunistické strany. Naplňuje mě to nadějí, že strana nebude rozdrcena. Ukazuje se její nebývalá síla i autorita. Kdybychom ztratili přesvědčenou víru v komunismus, bylo by to dovršení národního neštěstí a ztráta budoucnosti Čechů a Slováků jako svébytných národů.

Rád bych podpořil svá slova některými statěmi z Lenina, ale mám větší část své knihovny u dětí, ale ty nejsou doma... Jsou zatím v babylónském zajetí bulharském..."

Úvaha o stránce v dějepise

Proti své vůli jsme se stali svědky doby, jakou máme možnost prožít jednou či dvakrát v životě. Tedy doba, které osnovy dějepisu věnují několik vyučovacích hodin. Ale myslím, že by bylo zbytečné, kdybychom si dneska chtěli upřesnit to, co o nás bude psáno v dějepise za dvacet roků. Myslím si totiž, že to bude záležet nejvíc na nás.

Skutečnost, kterou v těchto dnech prožíváme, je taková, že jsme se rozhodli rezignovat aktéry této hry. A zdá se dokonce, že jsme k rezignaci nuceni bezmocností. To je věc každého a jeho svědomí, aby nezaměnil rezignaci za lhostejnost a zdánlivou bezmocnost za zbabělost. Je to věc každého a nás všech dohromady, protože my jsme zde, v této konkrétní době specifické svým dějem a svou náplní.

Několikrát jsem v posledních dnech slyšel, že pravda je s námi a že „Pravda vítězí". Napadá mě, že spoléhat se na to, je stejně naivní, jako spoléhat se na lidové přísloví o „božích mlýnech". K tomu aby měl někdo „pravdu" stačí dostatek tanků a pušek. A nám v této chvíli jde o to, abychom se nedali ukolébat faktem, že Pravda je s námi, abychom se nestali pasivními diváky.

Jsme tedy svědkové těchto dní. Bez vlastní vůle svědkové ve své zemi. Mnohokrát se snažíme omlouvat „realitou" (nejreálnější realita z celého Moskevského komuniké), domlouváme se, jak na sebe budeme potměšile mrkat a číst mezi řádky a poslouchat v pomlkách.

Ovšem naše vlastní realita je taková, že vlastně nevíme vůbec nic. Nevíme totiž, jak dalece ovlivní stín „reality" příští dny a jak ovlivní celý život v této zemi. Lecos se dá tušit, mnohé bylo napovězeno, zatím však tak nejasně a nekonkrétně, že mnohý z nás by byl raději trknut.

Žádá se po nás víra, a je na nás, aby to nebyla víra jako trapné přihlížení, aby to nebyla víra lhostejná. Žádá se po nás víra a podpora. Obojí, jak víra tak podpora byly vyjádřeny. Nyní jde o to, co bude následovat. Jde o to, aby nezůstalo jen u toho vyjádření, abychom nebyli přemoženi lhostejností. Jde o to, abychom si na onu „realitu" příliš brzy nezvykli, abychom z netrpělivosti neotupěli.

Proto si myslím, že to záleží na nás, abychom byli ušetřeni vysvětlování a pocitu trapnosti nad učebnicí našich dětí.

BOHUSLAV FORMAN

Řádky pro Aloise Indru

Kterým března zavřel bývalý ministr dopravy Alois Indra za sebou dveře ministerstva dopravy a rozloučil se se železničáři uplakaným dopisem a vtipně ho nazval „Od srdce k srdci".

„Vaše těžkosti mi nejsou cizí," píše. „Tata, lokomotivní topič, mě už v mládí zasvětil do obtíží železničního života. Já sám jsem ve vašich řadách pracoval osm let jako tratový a skladištní dělník, posunovač, průvodčí nákladních vlaků a výpravčí. Není to tak dávno, abych zapomněl..."

Na tohle si jistě Alois Indra už nevzpomíná. Ale jistě nikdy nezapomene na 21. srpen 1968. Tento den bude pro potomky datem vytesaným do podstavce pomníků mrtvým, kteří onoho dne zemřeli v ulicích Prahy, Bratislavy, Košic, Brna, budou ho lidem připomínat stránky školních učebnic. Tento dnem totiž začaly naše zkoušky i nás vzestup. A také prázdná místa u stolu budou o mnohém promlouvat k lidským srdcím. Indra zřejmě neví, že paměť je vzácný dar. (SN)

FEJETON
O NABÝVÁNÍ STÁŘÍ

A najednou se sbíželi. Přátelé ze školy, které bych v polovině srpna hledala spíš ve Stockholmu nebo u Černého moře s raksaky a stany a s československými odznáčky. Vynořovali se z čista jasna v několika hodinách na místech, která opustili před prázdninami, tam, kde si budoucí novinář vydělává během školního roku na pivo, kde si ověřuje své schopnosti, kde se snaží být prospěšný. Najednou, přes noc se tato místa stala pevností a nadějí, světlem — hlaholem, celým životem. Druhý den ráno jsme se ocitali vedle sebe a všechno bylo tak samozřejmé, že nikoho nenapadlo vyptávat se — kdes byl včera. To až mnohem později. A jen tak mezi řečí a poslouchaním rádia a mezi klepáním psacího stroje a ve zvonění telefonů a při krájení chleba se sahalmem.

„Když jsme se loučili v Londýně, tiskli nám naši přátelé ruce a jejich slova skrývala v sobě důvěru a radost i trošku zášti. Tě by jste u toho, vy děláte nové Československo." A několik dnů po těchto svých návratech jsme se srotovaným svetrem pod hlavou usnuli k ránu na podlaze cizích domů, odkud se volala do světa křivda a úzkost dvou národů zaskočených tanky spřátelených zemí. Zdaleka zněly rozhovory a vzrušené diskuse se zahraničními přáteli. Několik chlapců pravděpodobně vyskočilo z hledmodrého mikrobusu před hradeckým nádražím. Lidé jim rvali noviny z rukou, rozdělovali si je, rozdávali přečtené výtisky dál. A chlapci volali v nádražní hale: „Liberec, Průvoj, noviny z Liberce..." Rozdali, zapálili cigarety a dveřka svého autobousku zavírali už v plné jízdě. Mezitím v libereckém nemocnici umřelo už deset zraněných lidí. Byla mezi nimi i mladá dívka, která poraněný obratel otevřel náruč... A byli tu i ti — chlapci a děvčata z ještě vzdálenějších míst. Běh ví kde sehnali stará auta, běh ví kde přespávali. Faktem je, že i ve tři hodiny ráno čekali před hradeckou tiskárnou na Pochodeň, kterou rozváželi, kam se dalo.

O loňských prázdninách se mě zeptala francouzská přítelkyně, která krátce před tím vstoupila na Université Aix - en - Provence do komunistické strany: „Jak je to možné, že vy se tak jen díváte, problémy znáte, ale ani se nesnažíte je řešit. Proč jsou i mladí pasivní?" Vysvětlovat bylo těžké, znělo to jako obvinění. Do ledna letošního roku. Do té doby i všechny zahraniční diskuse o demokracii o současném socialismu měly pro nás své slabiny. Ale učily nás přemýšlet. Sedm měsíců československé svobody přebilo svou pouhou existencí všechny výchovné snahy minulého systému. Uvědomovali si to všichni: V žádném poledňovém projevu nebyla mládež opomenuta. A Strahov byl beze sporu jedním z impulsů, které rozpoutaly československé přeměny.

Jaképak zásluhy! Bylo by to dnes směšné. A my jsme radši vážní. Jdu po ulici — výklady, lidi, auta, kola, kočárky, rámus a klid. Zdá se mi, že každé věci za těch několik dnů přibyl jakýsi druhý rozměr. Může být laskavá a může i strašit.

Nemám ráda únavy o tom, jak jsme za pár dní všichni zestárli. Dokonce se prý z mladých stali starci. Co změže národ starců? Hlaváček je v tom, udržel si mládí. Může k němu patřit dle i moudrost. V každé babičce je přece nejmladší a nejkrásnější žena i nejmoudřejší. Proč ne. Divejte se a přistihnete nás. Takový příklad. Zamáčkneme cigaretu, až když pálí do prstů, až opravdu na samém konci. No, řeknete sami, udělá tohle starší muž se slušným přístupem?

(JP)

Práv cizích nebrat, ale svá mít cele

Před začátkem nového školního roku jsme se zastavili u Josefa Veselého, ředitele základní devítiletá školy při pedagogické fakultě v Hradci Králové.

Zde jsou jeho slova:

V prvé řadě musíme dětem přiznat, že jsme se dosud v mnohém nevyznali a mýlili, že mnohé musíme pod dojmem drastických okolností a zkušeností posledních dní přehodnotit.

Výchovné působení všech předmětů musí být nyní nejdůležitější. Mám na mysli všechny předměty včetně dějepisu, literatury, hudební výuky.

Děti musí vidět, jak jejich učitel smýšlí — a sami se asi budou muset učit jinak vnímat. V naší škole začne letošní školní rok státní hymnou. Myslím, že vůbec budeme víc zpívat ve škole a víc vychovávat v úctě ke státním symbolům.

Budeme se daleko bedlivěji zajímat, co dělají naše děti v mimoškolní době. Hlavní deviza pro nový školní rok: Vyvoláme mezi sebou a mezi žáky atmosféru pravdy! Budeme-li všichni hodni svého povolání a svého poslání, budeme i hodni sami na sebe, jeden na druhého. Myslím si, že jsme někdy podceňovali mladé lidi v jejich citech a názorech. Přesvědčili jsme se nyní, že přes všechny organizační a obsahové deformace našeho školství jsou to lidé stateční i rozumní. To je velice cenný, světlý výchozí bod našich úvah a našeho snažení. Stranická a odborová organizace i vedení naší školy se dohodly na jednotném řešení základních problémů školy. Řekli jsme si také, ať každý řekne, co si myslí, ať je to cokoliv, ať je to kdykoliv...

Přečetli jsme si článek nejnovějšího vydání učitelských novin a vzali jsme za své jeho myšlenky:

Musíme být připraveni na všechno... A musíme si předtím, než předstoupíme před své žáky, sednout někam sami se svým svědomím a přísahat si při svém charakteru, při své občanské i stavovské cti, že nezradíme. Že nezradíme za žádnou cenu. Že při volbě mezi kolaborantstvím a lopatou zvolíme lopatu. Že nikdy nebudeme svým žákům lhát, že setrváme při ideálech ledna i při nejlepších ideálech těchto dnů. Letos asi nebude čas připravit výzdobu škol, ale je čas vyzdobit odvahou a cti učitelská srdce.

Jméno Jidáš bylo vysloveno téměř před dvěma tisíci lety a svůj strašný význam neztratilo dodnes...

Kéž není mezi námi zrádců!

Pracujme všichni pro naši věc, je nás armáda...

❐

V upomínku na začátek září 1968 dostane od nás každý žák list s portréty Ludvíka Svobody i Alexandra Dubčeka a s verší Josefa Václava Sládka:

CHCEM ROVNI ROVNÝM
MLUVIT S CELÝM SVĚTEM,
PRÁV CIZÍCH NEBRAT, ALE SVÁ
MÍT CELÉ
A V DOBRU, ZLU JE ZACHOVAT
SVÝM DĚTEM!

Imperialismus nikdy

Slyšel jsem na vlnách éteru hlas, který varuje před imperialisty. Hovoří o tom, že náš národ se nemá nechat imperialisty svést do otroctví, že jedině v socialismu je svoboda národů. Potom zde bylo citováno Ťučíkovo — Lidé háčte —. Ano, obě tato varování platí. My je dokonce říkáme správně česky.

Jak jsme se právě dověděli z obvykle dobře informovaných kruhů, bylo při přátelských jednáních v Moskvě kovořeno i o náhradě škod, které vznikly v boji proti kontrarevoluci v Československu. Sovětské straně se podařilo mimo jakoukoli pochybnost prokázat, že jediná větší škoda z její strany byla způsobena vyvrácením ochranného sloupku na rejdě u Prašné brány. Tato škoda byla spojeneckou komisí odhadnuta na 365,75 Kčs (z toho 75 Kčs materiál, zbytek práce). Všechny ostatní škody byly prokazatelně způsobeny kontrarevolucí.

Naproti tomu sovětská strana poskytla našim vedoucím představitelům několik zvláštních letadel na přátelskou návštěvu Moskvy. Vzhledem k rostoucím cenám benzínu na světovém trhu, je sovětská strana nucena účtovat tyto zvláštní lety částkou 135 000 Kčs. Rozdíl, tj. 134 634,25 Kčs, může československá strana — vzhledem k hospodářským potížím, které byly způsobeny kontrarevolucí — uhradit ve třech měsíčních splátkách. Okamžitě po zaplacení dlužné částky budou sovětská vojska odvolána z našeho území.

(Z vysokoškolského časopisu AVANTGARDA)

Bílá místa v Rovnosti

Rovnost, podobně jako další dvě redakce v budově brněnského vydavatelství, byla dvakrát okupována cizími jednotkami, které porušily československé zákony nejen svévolným zabráním budovy, ale také cenzurními zásahy do tisku. Naposled došlo k obsazení v neděli. V úterý se redaktoři mohli vrátit do budovy, avšak zůstala v ní i sovětská jednotka, jejíž příslušníci konali službu u vchodu a také sovětský důstojník, který si přisvojil funkci cenzora nejen Rovnosti, ale samozřejmě také jiných deníků, které se v tiskárně vydavatelství Rudého práva tisknou. Ve středu se do redakce Rovnosti dostavili tři důstojníci, kteří přišli oznámit, že tiskárnu uvolňují. V této souvislosti vyslechli protest proti předcházejícímu cenzurnímu zásahu. V Rovnosti se z toho důvodu poprvé po třiceti letech objevilo bílé místo. Byly zcenzurovány dvě fotografie, z nichž jedna dokumentovala názory lidí o cenzuře a druhá zachycovala zcela běžné události z prvních dnů okupace. Bílé místo doplnili redaktoři citáty z Lenina a Marxe, v nichž oba mysliteié vyslovují svůj názor na demokracii a cenzuru.

Důstojníci označili cenzurní zásah za svévolný krok služebně konajícího velitele. Oběma stranám bylo při jednání zřejmé, že se v názorech na svobodu tisku velmi podstatně liší, a že jakákoli diskuse je zbytečná. Ve večerních hodinách cizí jednotka skutečně budovu tiskárny opustila. (RJ

Neuvěřitelné prohlášení

Je to vpravdě neuvěřitelné, ale je tomu skutečně tak: prohlášení deseti ostravských recidivistů, které uveřejňujeme, bylo včera doručeno Veřejné bezpečnosti v Ostravě.

My, pachatelé trestných činů v krajském městě Ostravě, prohlašujeme, že po dobu kritické situace v naší vlasti nebudeme vyvíjet žádnou činnost, aby naší příslušníci Veřejné bezpečnosti neměli s námi žádné potíže. Jsme sami doma ve své vlasti a tudíž se nám zdá naprosto absurdní, že bychom měli přistoupit na diktát vojsk Varšavské dohody, která nám diktují tak násilně, že pro naši konverzi je naprosto neúnosná.

Proto se přidáváme k mínění celého národa, abychom v těchto těžkých chvílích taky přispěli s tou troškou, že se zavážeme, že upustíme od trestné činnosti ve městě Ostravě a tím přispějeme naší Veřejné bezpečnosti, která nás v těchto těžkých chvílích nezklamala.

Tuto svou rezoluci doporučujeme náčelníku Veřejné bezpečnosti v Ostravě, aby ji vzal na vědomí.

S touto rezolucí souhlasíme:

10 PODPISŮ

Veřejná bezpečnost prověřila jména a zjistila, že jde skutečně o osoby jí známé, z nichž po některých dokonce v tomto období pátrala.

Z BRATISLAVY

Komunisté a ostatní pracovníci n. p. Slovnaft v Bratislavě poslali ÚV KSČ a ÚV KSS stanovisko, ve kterém kromě jiného píší:

„Žádáme od nově zvoleného ústředního výboru KSS, aby nikdy nedopustil rozbití jednoty Čechů a Slováků a rozklad Komunistické strany Československa. V celém předchozím období i v kritických dnech obsazení naší země cizími vojsky jsme v celém rozsahu podporovali vedení KSČ v čele se soudruhem Dubčekem a z této pozice neustupujeme a neustoupíme ani v budoucnosti. Politika soudruhů Dubčeka, Svobody, Smrkovského, Černíka a Husáka zabezpečuje jednotu našich národů a KSČ a dále záruku k úplné realizaci akčního programu KSČ."

o o o

Primátor hlavního města Slovenska Ing. arch. Hladký dal vládě záruku, že zabezpečí v městě pořádek, aby se vytvořily všechny předpoklady k stáhnutí cizích vojsk z Bratislavy. Proto se obrátil na občany města s výzvou, aby pochopili usnesení rady národního výboru Bratislavy, která dala pokyn k tzv. pořádkovým hlídkám. Budou to uniformovaní muži v trojicích a ve složení: příslušník SNB, příslušník armády a milicionář. Občané nemají v této trojici vidět žádný jiný projev než projev ochrany pořádku, života a majetku našich občanů. Proti občanům zasáhnou jedině v případech výtržností, hrubého provokování, zejména ve večerních hodinách, kdyby se narušoval noční klid.

Jednotný hlas rozhodnutí

PLNÁ PODPORA DUBČEKOVI

a legálním orgánům

Od 21. do 29. srpna došlo Národnímu shromáždění, jeho orgánům a vedoucím funkcionářům od pracovníků podniků, ústavů, škol, národních výborů, vojenských útvarů a bezpečnostních složek celkem 2001 rezolucí. Během pátku došlo dalších 500.

Mezi nimi je i prohlášení pracovníků ČKD Dukla Praha, z něhož vyjímáme: Zaměstnanci ČKD Dukla uvádějí, že přes veškeré těžkosti, jež jsme zažili a které působí, došlo konečně i k některým pozitivním prvkům. Zbytky pokrytectví, kterými jsme byli zatíženi v minulosti, byly v těchto dnech definitivně odstraněny z našich vzájemných vztahů, neboť pravda a jen pravda je naším ideálem, který je po staletí smyslem a cílem života lidu této země. Takto definitivně očištěni od nánosu minulých let, pokračujíc prohlášení, hodnotíme nově vzniklou situaci a můžeme konstatovat, že jsme jejími pány, že stojíme nad ní ve svých myslích i se svou morálkou. Musíme prokázat značnou míru svornosti, rozumu a vytrvalosti. Stojíme dále za požadavky svobody a suverenity, jak jsme to už tisíckrát říkali. Nedopustíme opovrhování jednotou, zamezíme zradě. Budeme uvážlivými pány svého myšlení a rozhodování a všemi prostředky budeme společně čelit pokusům v realizaci jakýchkoli nesprávných výmyslů. Budeme všemi prostředky podporovat naše legální představitele, kteří osvědčili odvahu a charakter. V jejich těžké a odpovědné práci je budeme plně podporovat. Akční jednotou, rozvahou a klidem chceme zabezpečit chod našich závodů a všemi prostředky pomáhat národu i státu v boji za lidem humanistického socialismu.

Podobným způsobem a ke stejným problémům se staví rezoluce zaměstnanců a funkcionářů ONV v Šumperku. Říkají:

Chceme pokračovat v nastoupené cestě, přijaté po lednu 1968. Z této cesty nesmíme ustoupit. Vidíme však reálnou skutečnost, z níž musíme z dnešní situace vycházet tak, jak k našim srdcím promlouvali a jak to žádali soudruzi Svoboda a Dubček. Jakákoliv ukvapenost je nebezpečná. Jen klid a rozvaha jsou nejlepšími rádci. V tomto chceme plně a bezvýhradně podpořit naše představitele. Trváme na tom, aby v čele státu a strany stáli soudruzi, jimž všichni naši občané dali důvěru. Jsme proti změnám, které by nám byly kýmkoli nadiktovány. Pracovním úsilím v továrnách a na polích i na všech pracovištích podpoříme všechny myšlenky, za které jsme bojovali po lednu a jež jsou formulovány v akčním programu. Tím nejlépe vyjádříme, že chceme budovat socialismus s lidskou tváří.

Mezi rezolucemi, které došly NS, náleží i čestné místo provoláním a prohlášením příslušníků naší modré armády. Např. v provolání železničářů uzlu Cheb se říká, že slova prezidenta Svobody a s. Dubčeka vyslechli s plným pochopením a proto je uhezpečují, že jim velmi dobře rozuměli a že je v dalším boji za naše práva nezklamou.

Pracovníci ČSD dílen pro opravu vozidel Jana Švermy v Ústí nad Labem konstatují, že výsledky jednání v Moskvě jsou ústupkem, avšak věří, že snahou našich představitelů bylo dosáhnout reálného východiska, které by naší straně a všemu lidu umožnilo uskutečňovat politiku, vedoucí, pokud možno v nejbližší budoucnosti, k normalizaci poměrů u nás.

100 zaměstnanců vozového depa v Hradci Králové prohlašuje, že se plně stavějí za legálně zvolené orgány. Tlumočí pocit zklamání nad přijatým kompromisem. Pocit zklamání však neznamená pocit bezvýchodiska. Věří, že naši představitelé, kteří se jednání zúčastnili, učinili vše, co bylo za dané situace možné. Jsou si vědomi, že náš rozum, naše kultura a vzdělanost i naše jednota jsou mocnou politickou silou, která je trvalejší, než jakákoli síla vojenská.

Pracovníci lokomotivního depa Cheb jihozápadní dráhy upřímně litují, že nepodlehli, že se nevzdali dalšího boje za naši svobodu, suverenitu a demokracii, že neustoupí budování socialismu v naší republice cestou, která je nám vlastní, cestou socialismu s lidskou tváří.

UPŘÍMNĚ ŘEČENO — MĚL JSEM VŽDYCKY HOVNO, ALE RÁD BYCH HO MĚL VE SVOBODNÝ ZEMI.....

Proletáři všech zemí, spojte se!

PONDĚLNÍ POCHODEŇ

ORGÁN VÝCHODOČESKÉHO KV KSČ
NOSITEL ŘÁDU PRÁCE

Pondělí 2. září 1968 ○ 40 haléřů ○ Ročník 57 ○ Číslo 225

POCHODEŇ – 2. ZÁŘÍ 1968

Výňatky ze čtyřstránkového vydání obvyklého novinového formátu.

Strana 1

Kdo brání konsolidaci?

Zaměstnanci bratislavské hlavní pošty na náměstí Slovenského národního povstání mohli v sobotu opět vstoupit do budovy a začít pracovat. Přesto ještě zůstali sovětští vojáci na dvoře pošty i s vozidly. Nadále je obsazena meziměstská a mezinárodní ústředna. O tom, že poměry na hlavní poště v Bratislavě jsou zkonsolidované, se zatím nedá mluvit. Přesto, že do práce nastoupila celá administrativa, cenné zásilky se zatím nevydávají ani nepřijímají. Neberou se ani balíky, nefunguje dálnopis, telefon, inkaso atd.

Jednání zástupců pošty s představiteli sovětských vojsk nejsou zatím úspěšná.

Strana 2

NEDĚLNÍ INTERVIEW V ZÁVODĚ KARA

Mezi lidmi převládá optimismus

Výrobky n. p. Kara Trutnov jsou známy v Československu a v desítkách zemí Evropy a Ameriky. Chtěli jsme vědět, jak se Kara dnes vypořádává s mimořádnými poměry. Požádali jsme generálního ředitele oborového ředitelství Kara soudruha ing. O. Chalupu o několik odpovědí na naše otázky:

Pochodeň: Máte spojení a přehled o současné výrobní a politické situaci ve všech závodech Kara, včetně Trenčína a Bratislavy?

Chalupa: V průběhu mimořádných událostí jsme měli nepravidelné spojení dálnopisem s Bratislavou a telefonické s Trenčínem a ostatními závody v Čechách a na Moravě. Přehled o situaci ve všech závodech podniku máme zatím v hrubých rysech.

V pondělí odjíždějí z oborového ředitelství pracovníci do našich závodů zjistit přesný stav. Z dosud známých nám informací víme, že pracovní kolektivy na závodech přistupovaly k nastalé situaci jednotně a odpovědně zajišťovaly úkoly. Naše závody jsou vázány z 90 procent na export, z toho téměř 50 procent exportních úkolů je práce ve mzdě. Znamená to, že pracujeme na surovinách a polotovarech, které jsou majetkem zahraničních zákazníků. Bylo proto nutné suroviny a polotovar nejen zabezpečit, ale dále zpracovat.

Pochodeň: Zásah cizích vojsk zanechal jistě stopy na snížení výroby. Můžete dnes aspoň odhadnout ztrátu, kterou jste utrpěli od 21. srpna?

Chalupa: Zásah cizích vojsk měl vliv na snížení výroby ve všech závodech podniku. První den se prakticky nepracovalo. Pouze závod v Trutnově-Poříčí, kde je polochemická výroba, kde materiál by se jinak znehodnotil, v případě, že by nedošlo k jeho opracování a přesunutí do chemických lázní. Druhý den se pracovalo částečně. V dalších dnech byl provoz ve všech závodech Kary normalizován. Výpadek více než dvoudenní znamená pro nás ztrátu několika miliónů korun.

Pochodeň: Jaká opatření provádíte k další normalizaci výroby? Myslíte na Dubčekovu směnu?

Chalupa: Prozatím jsme o Dubčekových směnách neuvažovali. Ze všech závodů máme ujištění, že zpoždění výroby bude v nejbližší době vyrovnáno. Na oborovém ředitelství jsme naopak organizovali z administrativních zaměstnanců brigády, které pomáhají při žních na Trutnovsku.

Pochodeň: Kara je převážně exportní podnik. Máte zákazníky na Západě. Domníváte se, že nyní nastanou s exportem kožešin do kapitalistických zemí určité komplikace?

Chalupa: Rozsah exportních úkolů je značný. Více než 50 % exportu jde do kapitalistických zemí. Jak jsem již uvedl, více než 50 % exportu je práce ve mzdě. Obáváme se potíží, nehoť již dnes, kdy bylo obnoveno telefonické a dálnopisné spojení, chtějí zahraniční zákazníci znát podrobné informace o jejich zboží a o upřesnění termínu dodání výrobku.

Do konce tohoto roku máme sice výrobu zajištěnou. Věříme, že politická situace se velmi rychle vyjasní a vytvoří nám tak podmínky, aby zahraniční zákazníci bez obav nám svěřovali suroviny a polotovar. V nadcházejících dnech musíme uskutečnit přímé jednání s nimi a vyjasnit si navzájem výrobní obchodní zakázky na rok 1969.

Pochodeň: Jaká je nálada mezi zaměstnanci Kara?

Chalupa: Převládá optimismus. Věříme v brzký odchod cizích vojsk. Chceme pokračovat v úsilí o demokratický socialismus. Plně důvěřujeme a podporujeme soudruhy Dubčeka, Svobodu, Černíka a Smrkovského. Pevnou jednotou a pracovní aktivitou podpoříme jejich práci v nových a zcela nezvyklých podmínkách.

EVŽEN ŠTEFAN

Naš myslíme 1. září 1968

Když se otvírají brány škol, to je vždycky důkazem normálního běhu života. Avšak dlouhá léta se mi nepsala slova věnovaná zahájení školního roku obtížněji než letos.

Octli jsme se v minulých dnech v situaci, která obracela naruby naše city i naše myšlenky. Střídaly se v nás pocity ohromení i zklamání, rozhořčení i vzdoru, velkého smutku i odhodlání.

Pojem vlast nabyl v nás znovu, jako už tolikrát v naší historii, onen bolestně blízký, konkrétní obsah, z něhož se ve chvílích nebezpečí rodí veliké činy. Povědomí historické kontinuity našich národních dějin, o jehož existenci u naší mladé generace byly někdy vyslovovány pochybnosti, se projevilo jako hodnota ožívající vždycky, když jde o všechno. Až k slzám dojemné byly naše děti, postavené znovu před tvrdý rozpor teorie a praxe světa dospělých. Najednou v nich byl neomylný smysl pro spravedlnost, vášnivý nesouhlas s bezprávím. Jejich touha něco proti něčemu udělat se neohlížela ve své nezkušené opravdovosti ani na vlastní bezpečnost.

Nevím, zda je to zákonitost nebo ironie dějin, že každá generace se zakaluje teprve v tragických konfliktech a krizích, na nichž nenese vinu a proti nimž celá léta vysvětlování a poučování jsou neuvěřitelně slabá.

Pochopili jsme, co všechno vyplývá v současné době z neúprosné reality, která vznikla po 21. srpnu. Slíbili jsme plnou podporu našim představitelům, naplnění víry v jejich moudrost a obdivem k jejich lidské statečnosti. Vyslovili jsme své odhodlání neustoupit od uskutečňování svého akčního programu. Uložili jsme sami sobě kázeň a zdrženlivost, abychom prokázali všem, kteří o tom bezdůvodně pochybují, že toto je naše země, že si v ní dovedeme vládnout a hospodařit sami, že dovedeme v případě potřeby zabránit zneužití našich záměrů silami, které sledují jiné než socialistické cíle, a že hlavní podmínkou normalizace našeho života je co nejrychlejší a úplný odchod všech zahraničních armád, protože ze všeho nejméně normální je právě jejich svévolná přítomnost u nás.

Poranili a ponížili nás ti, od nichž jsme to nikdy nečekali. Zasáhli nás v nejcitlivějším místě, v naší národní hrdosti, v základních právech svobodných občanů suverénního státu.

Mládež, která se vrací ke školní práci, nám bude klást naléhavé a palčivé otázky, bude od nás chtít už vždycky slyšet jen pravdu. My sami však zatím neznáme uspokojivou odpověď na všechny otázky, které nás trápí. Ani na tu nejzákladnější, proč vlastně přišel 21. srpen, je ještě příliš brzy na analýzy. Zatím známe jen ta otřesná fakta, která jsme sami prožili a která nám sdělili naši představitelé po svém návratu. I ty ovšem stačí k tomu, aby se od základu měnila některá měřítka, jimiž jsme posuzovali náš svět i život. Škody, které nadělaly tanky, lze nahradit, silnice lze opravit, ztráty ve výrobě dohnat. Avšak škody, které v těch zlých dnech vznikly v srdcích naší mládeže, nahradit nelze.

Mnozí z nás si teď říkají: Můžeme vůbec předstoupit bez studu před naši mládež, před své žáky? Je to hořký pocit a čím poctivěji kdo věřil, tím bolestněji jej prožívá. Já však myslím, že ubližíli mi přítel, není to moje hanba. Přátele lze ostatně získat i ztratit; ztrácí-li člověk některé ze svých životních jistot, začíná hledat jiné a opírat se o ty, které mu zbyly. Jen sám sebe nesmí při tom ztratit nebo zradit.

Před každým z nás — a nejvíce před těmi, jimž je svěřena výchova mladé generace — stojí nutnost provést postupně jakousi bilanci všech hodnot, protože některé zanikly, některé zůstaly a některé se zrodily. Bude to těžké, ale udělat to musíme. Prokažme i v tom rozvahu a moudrost. Buďme dobrými rádci sobě i svým žákům. Neboříme bez vážných důvodů víc, než už bylo bez naší viny zbořeno.

O malých národech se říká, že jejich osudy je naučily myslet v rozměrech dějinných epoch. Pokoušejme se o to i dnes. Protože nejhorší ze všeho by byla lhostejnost a resignace. Není pro ně čas.

Především proto ne, že jsme se nevzdali a nemíníme se vzdát toho, do čeho jsme po jednu loňského roku vložili svou víru a naději: rehabilitovat sám socialismus, očistit jej od pokřivení, jimiž byl v minulém období postižen, dát mu opravdu lidskou tvář, která mu právem patří, uvést jej do souladu s tužbami, potřebami a tradicemi našich národů. Bez plného uplatnění všech lidských práv a svobod, bez čistoty a pevnosti charakteru, upřímnosti citu i vysoké kultury a vzdělanosti se socialismus nemůže stát v moderním světě tím, čím chce od počátku být — nadějí světa a cílem pro další generace. Všichni to dnes víme.

Začíná nový školní rok a těžko říci, co všechno přinese. Nejednou bude možná každý stát jen se svým svědomím, cti a rozumem jako jedinými strážci správnosti vlastních rozhodnutí. Nepochybuji, že i tehdy budou správná.

Z celého srdce přeji všem učitelům, vychovatelům, školským pracovníkům i všem žákům a studentům dostatek sil a energie a tu míru optimismu, k níž nás opravňuje vědomí, že naše věc je spravedlivá.

KAREL ŠTANCL,
místopředseda VČKNV

O národních ideálech

Charakter národa se vyhraňuje a typizuje v národních ideálech. Naše národní ideály nejsou staré jenom 20 let. Jsou stoleté, jsou odkazem našeho probuzení. Byly vírou Palackého a Kollárovou, byly rozumným přesvědčením Havlíčkovým, byly inspirací našich básníků i krvavým programem české a slovenské politiky už ve století minulém. Myslí-li si někdo, že by náš národ měl jít do budoucnosti jinou mravní a duchovní cestou než dosud, pak musí toto vše zahodit a prohlásit za překonané. Ale já nevím, co nám potom zbude.

Mezníky dějin se nedají jen tak přenášet, minulost se nepostupuje ani neobětuje. Cesta politiky je určována přítomnou nutností, ale cesta myšlení a věření nede z větších dálek minulosti a míří mnohem dále kupředu. Víra a přesvědčení nejsou dílem situace. Zakládají se v jistotách hlubších a trvalejších. Podívejte se do našich dějin, listujte v našich básních, vzpomeňte si na své otce a dědy. Nenajdete jediného svědectví, že by selhávala naše národní láska k svobodě, k svobodě duchovní i politické, kde bychom nebyli svým srdcem při všem, co se bránilo násilí a bezpráví, kde bychom přisluhovali jakémukoli absolutismu, netoleranci a útlaku.

V tom všem je řeč naší minulosti naprosto jasná a určitá. Kdo by cokoli chtěl měnit na těchto mravních jistotách, porušoval by samu souvislost našich vnitřních dějin. Chtěl by, abychom se stali něčím jiným než jsme byli ve svém století vývoji. Bylo by to, jako kdyby nám někdo doporučoval, abychom se vzhledem k okolnostem předělali na jiný národ. Tohle by ovšem nebyla změna orientace. Bylo by to cosi jako mravní renegátství.

Tu, onde zaslechnete větu, ze které by se málem zdálo, že některé lidi přímo rozjařuje představa, že nadešly nové časy a že je tu báječná příležitost s něčím zatočit nebo s někým zúčtovat. Když někoho vidím takto se rozkřikovat, nemohu se zbavit dojmu poněkud děsivého. Že má vlastně radost z toho, co se stalo, a že se mu to jaksi hodí do krámu. No, co dělat, i tragédie národa má své maroděry.

Dejte si pozor na ty, kteří v takové chvíli přespříliš povykují, zatímco jedni mají plné ruce práce s novými úkoly, s těžkostmi dne; potřebujeme i lidi, kteří sobě i druhým připomenou, co má národ trvalého a co se měnit nebude děj co děj. Ano, mnohé se bude měnit. Tím silněji musíme vědět o tom, co je v nás a pro nás nezměnitelně dáno. Dáno dějinami, povahou i vírou, jež upírá oči do budoucnosti.

Stav vysílačů

V pátek ráno pracovalo ze sedmi základních televizních vysílačů pět, z osmi vykrývacích tři. Program připravovala jen studia Ostrava a Brno, ale při obsazení vysílače Strahov se nedá signál distribuovat do Čech. Z televizních vysílačů dva nebyly obsazeny, dva byly uvolněny a jeden zabraný vysílač může vysílat. Ředitelství pracovníků telekomunikací po tragickém osudu vysílačů Klínovec a Krašov, které byly rozstříleny, je neuvěřitelné...

V té době pracovaly čtyři z nejvýznamnějších rozhlasových vysílačů a pět ukrajových. Situaci na Slovensku však neznáme, takže počet na území republiky bude ještě větší. Celková situace se však pochopitelně neustále měnila a mění, některé vysílače se odmlčují, jiné se však „rozjíždějí". Významnou změnou byla výzva presidenta republiky, po které opět začaly pracovat nejdůležitější české rozhlasové vysílače. Velitelé vojsk, která pracoviště našich telekomunikací zabrala, většina je ze SSSR, zbytek vojsk polských, jsou v otázce možnosti vysílání celkem benevolentní. Přesto na žádost pracovníků spojů nejmenujeme z preventivních důvodů jednotlivé fungující či dosud volné vysílače.

Škody způsobené vstupem cizích vojsk na území západočeského kraje nejsou ještě v plné šíři známy. Přesná prověrka má začít v pondělí. Přesto se však již některé dají odhadnout. Například na silnicích představují částku 277 miliónů a na veřejných objektech 150 miliónů korun. Při těchto událostech byl také zničen západočeský televizní vysílač Krašov u Bezvěrova. Vnitřní zařízení představuje hodnotu 75 miliónů korun. Obnovení vysílače potrvá nejméně tři roky.

BRATRSTVÍ?

Otázka bratrství, posledního z trojice slavných programových hesel Velké francouzské revoluce, jejichž souvislost s našimi poslednovými událostmi byla předmětem mých minulých úvah, byla hrubým vnějším zásahem do přirozené krystalizace našeho dění nesporně krajně aktualizována. Tento zásah si vynutil od nás všech hlubší zamyšlení nad souvislostmi našeho dění se světovým děním a zvláště pak nad jeho vztahem k zemím, tradičně nazývaným bratrskými.

Jinými slovy řečeno, vynutil si hlubší zamyšlení nad složitostí bratrských vztahů, které mívají, jak známo, i v nejlepších rodinách své krizové a někdy až příliš krizové stavy. Stavy, ve kterých bratři, právě proto, že jsou úzce svázáni dlouholetým soužitím, se při konfliktech stávají vzájemně mnohem urputnějšími a cizejšími, než jak tomu bývá při konfliktech lidí si vzdálených. Přitom je samozřejmé, že zvláště citelně při podobné situaci pociťuje její důsledky na sobě ten, kdo je z obou partnerů fyzicky slabší. Jemu potom opravdu nezbývá nic než co nejrozvážnější jednání, které je pro něho nejvýznamnějším nástrojem k dosažení normalizace vzájemných vztahů a k prosazení svých požadavků, jež považuje za spravedlivé. Takové jednání, které je ovšem nesmírně obtížné a žádá velké sebeovládání, zvláště v oblasti citové, je však nezbytné. Je nezbytné proto, že tato vnitřní síla je pro slabšího nejúspěšnější cestou k tomu, aby nalezl své plnoprávné postavení, jež mu umožní řešit jeho vlastní problémy.

Řešení těchto vlastních problémů je, přes všechny vnější tlaky, přece jen pro náš vývoj rozhodující. Bylo to a bude totiž právě ono vnitřní bratrství, čí aktuálněji řečeno jednota, které zajistilo a zajistí možnost a úspěch realizace našeho programu, a proto je nutné se nad cestami jeho dalšího rozvoje zamyslet. Vždyť toto bratrství či jednota, jež představuje pro zdárný vývoj naší málo početné země ve středu neklidué Evropy problém životní důležitosti, bylo požadováno i v předlednové minulosti. Cestou k němu mělo být především co největší posilování vedoucího centra, přičemž centrální řízení bylo řízením direktivním, žádající od nižších složek pouze přesné plnění jim předávaných příkazů. Nutným důsledkem tohoto řízení, jež bylo jen prodloužením modelu mezinárodních vztahů socialistických zemí, bylo potlačování místních zvláštností a tím místo skutečné tvůrčí jednoty, místo bratrství při zachování rozmanitosti bylo dosahováno nejvýše pouhé vnější uniformity. Navíc pro neřešení, pro nedoceňování a potlačování místní problematiky došlo mnohdy naopak k vážnému narušení této povrchní jednoty a k podpoře odstředivých, často skutečně negativních sil, jež se snadno skryly a uplatnily v celkové nespokojenosti. Kromě toho výsledkem přivlastnění aktivity a tvořivosti na straně centra byla pasivita na straně druhé, u široké veřejnosti, která byla zatlačena do role postrkované, manipulované masy, vhodné pouze k plnění úkolů. V této souvislosti se jasně ukazuje, jaký smysl mělo v rámci tohoto systému pěstování kultu osobnosti, jenž měl překonat nutně vznikající roztržku mezi centrem a masami poukazem na údajnou geniálnost centra, rozhodujícího proto prý oprávněně za celou společnost v její prospěch.

Dosahování jednoty nezbytné pro naši vnitřní i mezinárodní existenci, bratrství naprosté většiny společnosti je proto možné pouze v takovém uspořádání vzájemných vztahů, kdy vedle ústředí, jehož existence je nutná pro řízení součinnosti jednotlivých složek a pro prosazování celostních hledisek, budou mít vymezeny své místo i jednotlivé, vůči němu podřízené složky, hájící naopak dílčí zájmy vůči složkám vyšším. I když nezávislost těchto nižších složek na vyšších nemůže být neomezená, což by snadno vedlo k přecenění místních dílčích zájmů na úkor zájmů celospolečenských, přeci jen jejich nezávislost musí být taková, aby umožnila jak jejich určitou samostatnou činnost, tak i možnost prosazení jejích zdůvodněného nesouhlasu vůči rozhodnutím vyšších složek. Vyšší složky musí být rovněž odpovědny vůči celé veřejnosti a v případě vážného a déletrvajícího selhávání musí být odvolatelné.

Teprve v tomto demokratickém systému plné vzájemné korespondence vyšších a nižších složek, jejich vzájemného ovlivňování a tím i řízení, se plně uplatní jak tvořivá činnost lidu, tak dosáhne své vážnosti i ústředí.

Toto jeho uznání je však v daném případě dáno tím, že ústředí je schopno se rozhodovat a jednat se skutečnou znalostí a uznáváním místních zvláštností a proto i aktivně, věcně a úspěšně. A právě takovéto řízení společnosti je jedinou cestou, jak je možné i trvale udržovat dnes dosaženou pevnou jednotu ústředí a nižších složek včetně jednotlivých skupin lidu. Jak je možné zachovat jednotu, bratrství prakticky celé společnosti, protože takto tvořená, vnitřně členěná, a proto pružná jednota již nebude potlačovat rozmanitosti, ale naopak bude využívat jejích bohatství pro široký rozvoj celostátních zájmů při další tvorbě socialistické společnosti.

(BO)

Žákům jen pravdu!

Po dvou měsících ticha zavládl na našich školách opět ruch. Učitelé a pedagogičtí pracovníci se scházejí po prázdninách na prvních schůzkách a poradách, aby udělali vše potřebné pro hladký nástup žáků do škol, pro zahájení vyučování ve stanoveném termínu. Není to lehká. Nejen proto, že události posledních dní podstatně změnily obvyklý průběh života naší společnosti, ale i proto, že mnozí z nich stojí před rozhodnutím: Co učit, jak učit, když léta budovaná stavba se zhroutila jako domek z karet, když život nás přesvědčil, že slova ze dne na den změnila svůj význam, smysl. Z množství dopisů vybíráme alespoň jeden, který poslali učitelé ZDŠ na Kuriškovu ulici v Bratislavě. Píší:

„Každý rok jsme v tomto období připravovali radostný začátek školního roku. Připomínali jsme si výročí Slovenského národního povstání, z něhož jsme čerpali příklady pro utužení lásky, přátelství a bratrství s lidem Sovětského svazu. Je nám v těchto chvílích těžko. My víme, co je naším úkolem dnes. Je to v prvé řadě vytvořit vztahy mezi učiteli a žáky, pevnou důvěru. To umožní vytvořit příznivé podmínky pro úspěch ve vyučovací práci. Jsme přesvědčeni, že toho dosáhneme tehdy, když budeme hovořit žákům jen pravdu. Všechno naše úsilí vynaložíme na to, aby ve výchově a vyučování byl hlavní pákou puls dne, který udávají naši lagáně zvolení činitelé. Budeme rozvážní, silní, proniknutí duchem jednoty našich národů.“

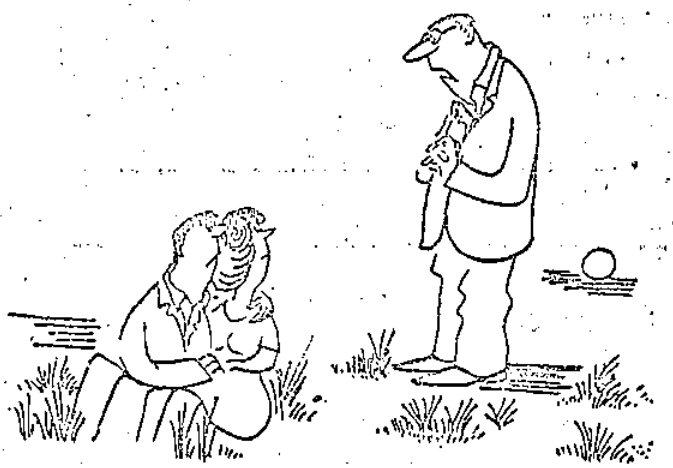

Proboha, děti, nechte toho milískování, neprovokujte zbytečně naše spojence...

V čem vidíte východisko?

S touhle otázkou jsme přijeli včera na několik míst. Je jistá doba, než bývala. „Nechte nám to chvíli projít hlavou a zatím povídejte, co je nového," odpovídali nám. Jakou máme jistotu přežít, co si vlády pěti států představují pod pojmem konsolidace poměrů, byl jednání v Moskvě přítomen ještě někdo kromě podepsaných? Těch otázek jsme dostali příliš mnoho. Těžko, přeštěkko se odpovídá. Po chvilkovém dialogu jsme si mohli poznamenat první odpovědi:

JIŘÍ Š., Jaroměř: Východisko? Jaké má východisko člověk sražený na kolena? Buď kousnout do nohy toho, který ho srazil, anebo čekat, až ho to přestane bavit. A to budeme asi čekat dost dlouho.

VALENTINA P., Jaroměř: Snad by se dalo kousnout do té nohy, ale rozhodně by si naši lidé neměli šťourat do vlastních řad.

JAROSLAV H., Jaroměř: Ještě včera jsme si myslili, že ani žádné východisko není. Souhlasit s komuniké je proti vlastnímu svědomí.

JAROSLAV N., Jaroměř: Budeme vycházet od základu. Když je v rodině rozklad, řeší se rozvodem. I když je to krajní mez, je zákonná. Jenomže my nesmíme říci: Tak buď zdráv, brachol A tak si musíme hledět své cesty a čekat, co nám dovolí.

VLADIMÍR M., Jaroměř: Člověk přemýšlí každý den a když má odpovědět, neví jak. Musímo to přijímat tak, jak to je. Zatím. A žádné horké hlavy, které by šly s holýma rukama proti moci. Na čas všeho zanechat a jít kousek do historie. Každý třeba nemusí přežít, ale nejmladší generace chodí do škol.

Kousek od Jaroměře na stránt několik kombajnů. Sklízí se, jako by se nechumelilo z oblohy tiskařskou černí. Jede vojenské auto, vypadává papírový balík. Kolega za ním volá: Něco jste ztratili a jde fotografovat zemědělce, protože to má v této chvíli smysl.

Zaznamenáváme další odpovědi.

JOSEF Š., Trutnov: Ať už to bude jakékoli, dokud budeme držet pohromadě, nemohou se vrátit předlednové poměry, v kterých by se nedalo žít.

MIROSLAV P., Trutnov: Myslím si, že musíme udržet pohromadě stranu, udržet pohromadě lidi a udržet jednotu mezi lidmi a stranou.

PETR Z., Trutnov: Východisko by za nás měli hledat v Moskvě a v dalších čtyřech státech. Doufám, že v nich zbyl kousek rozumu, aby zachránili svou prestiž i naše lidi. Jsme ve východním bloku a tahle válka naštvala především Západu, aniž by tam museli hnout prstem. Nejvíc je mi líto, že už staletí jsme byli jejich přátelé, přebírali jsme i jejich slova... a přece se dá tolik vyřídit od zeleného stolu, když se chce. Tak zatím budeme sbírat drobty se stolu Homérova...

JAROSLAV N., Trutnov: Kéž bychom znali těch patnáct bodů podmínek, abychom mohli sami posoudit, jestli už jsme je splnili, aby byl klid. (vV)

Dopis do NDR

VĚŘÍM PEVNĚ

K. EXNER
701 Leipzig
Nordstrasse 37/944

Vážený a milý příteli!
Je tomu něco málo přes týden, kdy jste si u nás v bytě jako milý host pochutnával na dobrém mléku s chlebem, pomazaným máslem. V té době nás ani jednoho ani druhého zdaleka nenapadlo, že během dvanácti hodin budeme „nepřátelé". Povídali jsme si o tom, že pojedete na Slovensko do Martina, kde se setkáte se svou manželkou u dobrých přátel...
Vážený příteli, napište mi laskavě, jaký dojem a překvapení učinila na Vás zpráva (přijel jste do Martina v osm hodin ráno), obsazení ČSSR I Vašimi vojsky. Mýlí se Váš kolega Reinhard Lucas, když říká, že Vaše armáda dostala rozkaz od vrchního velení vojsk Varšavské smlouvy, aby potlačila s ostatními kontrarevoluci, že Walter Ulbricht na tom nemá žádnou vinu. Byli jste v Plynostavu skoro tři týdny na praxi — slyšeli jste nebo viděli jste nějakou kontrarevoluci nebo vůbec nějaké nepokoje? Sami jste říkali, že je zde klid a nikde se nic neděje. Nezdá se vám, že obsazení Československa je dílem praktiky všech signatářů smutně proslulého „varšavského dopisu"?
Nemyslíte, vážený příteli, že střílení do bezbranných lidí je zločin? Jistě máte v Praze i jinde v ČSSR známé, zeptejte se jich, kolik nevinných obětí mají na svědomí jednotky cizích vojsk na našem území. Prosím, až budete vyřizovat Ireně můj pozdrav a dík za dopis z 15. srpna, nechte jí přečíst tento dopis. To bude také odpověď na její dotaz: Co se to v ČSSR děje?
A nakonec Vás prosím, dejte překlad tohoto dopisu číst všem studentům, kteří byli zde v Pardubicích na praxi v Plynostavu — Ingenierschule Leipzig — Markkleeberg.
Končím. Věřím pevně, že projevíte společně s ostatními mírumilovnými přáteli ve Vaší zemi důrazný nesouhlas s obsazením Československa cizími vojsky a čekám na Vaše přátelské zprávy.
Ať žije přátelství mezi národy!

JAROSLAV BEYER,
důchodce.

Podivná aktivita F. Vokáče

Podle věrohodných zpráv poznali naši železničáři svého dřívějšího představeného, někdejšího náměstka ministra dopravy a ještě někdejšího ministra dopravy F. Vokáče dne 28. srpna v rychlíku Chopin na trati Praha—Varšava, kdy také F. Vokáč údajně překročil naše hranice do Polska.

Vokáč byl ze své funkce náměstka ministra dopravy odvolán v červnu. Jak uvádí časopis Železničář, dostavil se F. Vokáč v noci z 20. na 21. srpna na ministerstvo dopravy a na ústředním dispečinku prohlásil, že je pověřen dát příkaz k vypnutí všech spojů ministerstva. Dožadoval se spojení s náčelníky správy drah, kteří s ním ovšem odmítli jednat. Spojil se i s náčelníkem správy civilního letectví v Ruzyni, který však striktně odmítl přijímat od něj příkazy. Naproti tomu se uvádí, že náčelník služby 14 Severozápadní dráhy Vokáčových příkazů uposlechl a dal okamžitě vypnout všechny spoje Severozápadní dráhy.
A kde to má všechno souvislosti? Podle údajů byl F. Vokáč v úterý 20. srpna ráno pozván k svému dřívějšímu šéfovi A. Indrovi, s nímž delší dobu jednal.

Verše psané srdcem

Znova se začaly schránky jednotlivých oddělení v redakci pravidelně plnit denní poštou. Jsou v ní dopisy zdržené cestou a datované ještě před 21. srpnem, a ty připadají jako z jiného světa. Tolik se změnilo... mnoho starých problémů a problémečků se zdá dnes malichernými. Zůstává jediná společná starost, na kterou také společně musíme jít. Další dopisy mají data uplynulých dnů. Do schránky oddělení kultury přicházejí hlavně verše — doslova záplava veršů od mladých i starých, inspirované jedinou myšlenkou. Většinou jsou autory prostí lidé, kteří přiznávají, že jejich pokusy jsou čistě osobní, nejde jim o publicitu, pouze vyjadřují svůj postoj.

Těch dopisů a veršů je mnoho, velmi mnoho. Neodvažujeme se je nyní hodnotit z uměleckých a literárních hledisek, ponévadž v každém je především hluboký cit a veliká láska k zubožené vlasti. Proto si také všech z duše vážíme.
Ale, milí přátelé, zatím nám musíte odpustit, že se nebudou objevovat v novinách. Místa je málo, informací a důležitých sdělení příliš mnoho. Také inzeráty jsme museli začít zveřejňovat, aby závody měly dostatek pracovníků a pomáhaly při obnově zničeného. Úkolů je moc. Teď chceme tedy tisknout básně, které každý Čechoslovák zná, báseň která patří ke kulturnímu pokladu národa, která promlouvá ke všem.

40

Proletáři všech zemí, spojte se!

POHLED

ORGÁN VÝCHODOČESKÉHO KV KSČ
NOSITEL ŘÁDU PRÁCE

Úterý 3. září 1968 ⊙ 40 haléřů ⊙ Ročník 57 ⊙ Číslo 227

POCHODEŇ - 3. ZÁŘÍ 1968

Výňatky ze šestistránkového vydání obvyklého novinového formátu.

Strana 1

Zasedání předsednictva KV KSČ

Hlavní úkol: JEDNOTA

Včera se sešlo předsednictvo krajského výboru strany spolu s vedoucími tajemníky okresních výborů, aby projednalo výsledky jednání pléna ústředního výboru.

Po objasnění závěrů z tohoto jednání a diskusi projevilo předsednictvo souhlas s jednáním pléna. V jeho závěrech spatřuje jediné reálné kroky pro konsolidaci poměrů v našich zemích jako nezbytné podmínky pro postupný odchod vojsk Varšavské smlouvy z naší vlasti a pro další pokračování cesty demokratizace nastoupené lednovým plénem ústředního výboru strany.

Předsednictvo přijalo řadu organizačních opatření, která zajišťují zaměřit činnost krajské organizace na udržení jednoty strany a na upevnění důvěry lidí ke straně. Věříme, že se tím podaří získat nadále všechny čestné lidi, kteří to s naší socialistickou vlastí myslí skutečně upřímně. Bez pevné jednoty strany a její semknutosti s lidem by nebylo možné vyvést naše národy ze situace, ve které se dnes nacházejí.

Zásadní stanovisko k situaci, která se nyní vytvořila, přijme na svém nejbližším zasedání krajský výbor strany.

Vroucí dopis na Slovensko

Vážená paní Dubčeková.

v uplynulých dnech naší národní tragédie zalétaly moje myšlenky často za Vámi, protože Vy jste všechny události okolo nás prožívala dvojnásobně těžko, prožívala jste soukromé, osobní zoufalství, strach o manžela, o kterém jste v těch prvních dnech ani nevěděla, kde je. Asi jste si několikrát v těch dnech povzdechla, jak ráda byste měla manžela sice bez popularity, ale doma! Možná, že jste i vyčítala osudu, že ho zavedl do politického života, který mu nedopřává klidný rodinný život. Za to Vaše utrpení v posledních dnech cítím k Vám velkou úctu. Za to si Vás musí vážit každý člověk, celý národ, v zájmu kterého obětuje Váš manžel klid rodinného života. Přijměte za to můj vděk.

Až jednou bude moci Váš manžel klidně pracovat, až bude klidnější celý náš život, povězte mu, prosím, že jeho rozhlasový projev po návratu z Moskvy mě hluboce dojal, že mně ho bylo lidsky líto, protože bylo znát, jak těžce se mu hovoří a nejen já, ale celý národ si uvědomil, že je to nejtěžší projev, který přednášel svému lidu. Už proto ho nesmíme zradit, už proto ho musíme mít rádi.

A ještě něco, paní Dubčeková. Pokud je to ve Vaší moci, starejte se o jeho zdraví, neboť jeho zdraví je to nejdůležitější pro něho, jeho rodinu, protože ho potřebují nejen jeho chlapci a Vy, ale my všichni.

V duchu srdečně tisknu Vaši ruku a prosím Vás, abyste se na mě za tento dopis nehněvala. Napsala jsem jen to, co si právě myslím a co cítím.

BLANKA ROŠKOVÁ, — HRADEC KRÁLOVÉ

Hlas našich závodů

Už včera se v několika místech Východočeského kraje konaly menší aktivy funkcionářů KSČ k výsledkům sobotního pléna ÚV KSČ a zveřejněnému komuniké. Jaká je první reagence? Komentuji ji ze dvou hradeckých závodů. Tak v ZVÚ měli to štěstí, že jejich předseda je současně členem ÚV strany, měli to z první ruky. Diskuse se točila kolem málo jasných otázek např. k osudu signatářů „2000 slov", k nálezům „kontrarevolučních" zbraní, k ilegální vysílačce Vltava atd. Funkcionáři hledali cestu co dál i kladli si otázku, jaké jsou záruky oboustranného plnění moskevských dohod. Jednoznačně však trvají na polednovém vývoji. Zamýšleli se nad tím, jak najít způsob, aby i teď lidé věřili, že naše strana vyvede celou společnost ze situace, kterou jsme si sami nezavinili. V „Gumokovu" byly obdobné dotazy i diskuse. Zaznělo tu i zajímavá myšlenka, dnes nesmírně aktuální: v žádném případě se teď nesmíme izolovat od nestranické veřejnosti, musíme rychle omezit separátní schůzky komunistů (jakmile bude materiál, informace) a scházet se s celými kolektivy a přímo je informovat. V tom vidí funkcionáři jedinou cestu, jak udržet ohromnou autoritu a důvěru v naši stranu.

Pokud jde o kádrové změny v ÚV KSČ, vesměs se chápou jako odraz současné reality. Tím víc se volá po konkrétní práci na přípravě XIV. sjezdu strany, který nám už nikdo nezmaří za „nelegální", a kde snad už bude možno dořešit i to, co dnes zatím nešlo.

—jř—

42

Od našeho zvláštního zpravodaje

S MARTINEM FRIČEM V DOMĚ UMĚLCŮ

„Včera v noci zemřel Macu" — řekl na Václaváku starý osvětlovač z Barrandova vytáhlému mladíkovi, který právě začal na výlohu lahůdkářského obchodu psát nějaké heslo v azbuce. To bylo právě před týdnem. Náhodný kreslič hesel a plakátů tehdá jen tak pro sebe poznamenal: „Byla režiséra škoda..."

V normální době by byl po Praze velký smutek. Národní umělec Martin Frič byl nejvýraznější postavou v současné kultuře. Umělec veskrze český. Natočil 85 filmů! Rekord, který asi těžko někdo z nynějších našich režisérů překoná.

Martin Frič byl stejně jako velký Chaplin přesvědčen, že lidé chtějí jednoduchost. Svět je tak složitý, tolik náporu na lidskou duši, a k tomu ještě všechna ta dynamičnost ve filmech: skočte tam, udělejte tohle. Složitost však ještě neznamená pravdu.

Martin Frič nebyl laciný umělec v tom smyslu, co se líbí a pěkně také prodává. Frič získal srdce filmových diváků v celé republice a vážnost dnešních tvůrčích pracovníků.

Včera měl Martin Frič pohřeb. V normální době — velký státní pohřeb. Žijeme však v normální době?

V pražských ulicích těžko najdeš Fričovo parte. V novinách se o pohřbu takřka nepsalo. Stále jsou obsazeny redakce a pokud vycházejí noviny, mají asi místo na důležitější věci než na nekrology.

V Rudém právu — v jediné redakci, kterou opustila cizí vojska včera, po celý den asanovali. V kulturní rubrice nevěděli hodinu pohřbu.

A od dvanácti hodin se v Rudém právu schůzovalo. Redaktoři se sešli poprvé po deseti dnech...

U vchodu do redakce Svobodného slova vyjednávala skupinka redaktorů se sovětským kapitánem vstup do budovy. Po Praze šla zvěst, že noviny v původních tiskárnách a redakcích se budou vydávat, až přestanou vycházet noviny ilegální. Hlavní město prý opustí cizí vojska, jakmile zmizí nápisy v azbuce. Téměř všechny nápisy jsou zamazané. Pomník svatého Václava pečlivě omyt. U pomníku se jen podpisují rezoluce. Jediná tabulka hlásá, že se zde vybralo 8963 korun na pamětní desku obětem z 21. srpna. Cizí vojska sice sporadicky, ale pravidelně projíždějí Prahou. Žádné větší skupiny na ulicích se nedoporučují a jsou hned středem pozornosti jízdních vojenských hlídek.

Proto pohřeb musí zůstat pokud možno neveřejný.

Když začíná v Domě umělců poslední rozloučení s Martinem Fričem, je sál poloprázdný. Přišli se rozloučit jen nejbližší přátelé, herci, režiséři, kameramani, spisovatelé a mezi nimi Dietl a Blažek, o kterých se již hovořilo, že opustili republiku.

Před katafalkem věnec presidenta republiky a věnec předsedy vlády. Slavnostní řečník

(Dokončení na str. 2)

(Dokončení ze str. 1)

ministr kultury Galuška, pak ještě šéf Barrandova poslanec Poledňák. Filmový orchestr hraje Dvořákovu Novosvětskou. Otakar Brousek recituje nejmilejší Fričovy verše.

Kolem Domu umělců stále přejíždějí nějaká auta a je nutno se smuteční slavnosti pospíchat. Československá hymna ukončila smuteční akt. Velké dílo českého umělce Martina Friče je uzavřeno. Zapomenout na něho je nemožné!

Herci vynášejí rakev před budovu Domu umělců. Několik desítek Pražanů se sbíhá k pohřebnímu vozu. Za několik minut mizí černé auto v ulicích bez jediného povšimnutí Pražáků na chodnících.

Je pohdělí 2. září v 15 hodin odpoledne. Teplota dosahuje 26 stupňů Celsia, školáci si vypravují první dojmy a na Spartě začíná příprava na nedělní ligu. Jen malé černé auto si nějak nemůže mezi těmi velkými železnými krabicemi v ulicích proklestit cestu k cíli — vstříc žárovišti strašnického krematoria...

EVŽEN ŠTEFAN

VÝZVA

členů České národní rady a poslanců NS Východočeského kraje

V těžkých hodinách našich národů obracíme se my, členové České národní rady a poslanci NS z Východočeského kraje, ke všem spoluobčanům s touto naléhavou výzvou:

1. V těchto dobách záleží na každém z nás. Na naší rozvaze, na síle naší vůle, na velikosti naší hrdosti. Na našem uvědomění, na pevné nerozborné jednotě. Na dnešním postoji a práci každého z nás závisí jednota, postoj, suverenita naší drahé ČSSR. Proto všichni nastupme na svá místa. Napřeme své největší úsilí k plnění svých povinností v závodech, na polích, ve školách, v úřadech, ve vědeckých a uměleckých ústavech. Věrni ideám československého svobodného státu, věrni svému presidentu, vládě republiky, našemu Národnímu shromáždění, České národní radě, Národní frontě, věrni dubčekovskému vedení KSČ zahajme dílo obnovy a znovuvýstavby našeho státu.

2. My, členové ČNR a poslanci NS z Východočeského kraje, obracíme se dnes k rodičům našich školáků, k ředitelům a učitelům a ke všem dětem a studentům a prosíme je, aby učinili všechno pro to, aby ideje svobodné školy, věčné pravdy učitele národů Jana Ámose Komenského a jedinečné vlastenecké tradice, spojené se svobodným poznáváním vědecké pravdy a skutečné historie, prostoupily celé naše školství.

3. My, členové ČNR a poslanci NS z Východočeského kraje, obracíme se na tvůrčí a umělecké pracovníky v uměleckých ústavech, na členy uměleckých svazů, na pracovníky kulturních a společenských zařízení a žádáme je, aby v souladu se vzniklou skutečností a v duchu a smyslu akčního programu KSČ učinili okamžitá opatření k zabezpečení svobodného rozvoje kulturního a společenského života. Mimořádné doby kladou i mimořádné úkoly na naše divadla, rozhlas a další kulturní ústavy. Prosíme vás, abyste neprodleně nastoupili ke své práci po boku našich dělníků, rolníků, vědecké a technické inteligence, abyste zahájili své sezóny, a svou uměleckou činnost. Abyste citlivě a uvážlivě volili repertoár a takto zabezpečení nastoupili k realizaci tvůrčích záměrů.

4. V těchto chvílích obracíme se s hlubokou úctou ke všem pracovníkům rozhlasu, tisku a televize, abychom jim v plné vděčnosti a z celého srdce poděkovali za nadlidské výkony v dramatických hodinách a abychom je ujistili i nadále svou plnou podporou.

5. Neméně úcty zasluhují naši spolupracovníci ve spojích, v zásobování, ve zdravotnictví, ve Veřejné a Státní bezpečnosti. Vám všem děkujeme jménem všeho lidu našeho kraje i jménem svým za dobře vykonané dílo.

6. Prosíme všechny občany, aby ve stejné důvěře, kterou projevili v minulých dnech státním a stranickým orgánům, i dnes na všech svých pracovištích v celém svém konání a ve svém soukromém i veřejném životě odpovědně plnili všechny své povinnosti k zabezpečení akčního programu KSČ a vládního prohlášení.

7. My, členové ČNR a poslanci NS Východočeského kraje, ujišťujeme všechny naše spoluobčany, funkcionáře národních výborů všech stupňů, pracovníky průmyslu, zemědělství, výživy a služeb, pracovníky školství, vědy, umění a kultury, že budeme pod vedením Dubčekova ÚV KSČ a pod vedením pana presidenta republiky a Národního shromáždění plnit své úkoly a poslání s největší odpovědností a v naprosté oddanosti naší suverénní ČSSR.

Staňme se každý z nás ručitelem za jejich naplnění.

Členové ČNR a poslanci NS Východočeského kraje

Slovo dne

Bez slovníku cizích slov

Do našich normálních dnů přišly dny nenormální. Do našich normálních vět se dostává řada termínů, dříve jen výjimečně používaných. Slýcháváme nyní o nové reálné situaci, o okupaci, o normalizaci, o limitujícím faktoru, o konsolidaci atd. atd.

Jsou to slova, jimž dobře rozumíme bez slovníků. A nejen, že známe jejich pravý význam, ale umíme uvažovat dále. Víme, co každé z nich obsahuje nejen v samé své podstatě, ale rozumíme i tomu, co stojí — obrazně řečeno — i za ním.

Jsme přece národem inteligentním, chápavým, vnímavým a každý z nás umí dešifrovat to či ono. Nebude tomu jinak ani v případě zítřejšího omezení svobody slova v hromadných sdělovacích prostředcích. Snad jen pro některé čtenáře ztratí novinové stránky zase toho bojovného ducha. Jinak nepochybujeme o tom, že pozorný čtenář dokáže vyčíst i to nenapsané. Protože právě v těch posledních dnech jsme si navzájem uvědomili, jak blízcí si jsou čtenáři a tvůrci jejich novin. Vytvořila se mezi námi naprostá jednota myšlení, daná tím, že jsme všichni chápali, jak nezbytná je pro nás v těchto chvílích jednota.

Tuto jednotu musíme v nových podmínkách dále upevňovat, protože ona je tou nejbezpečnější zárukou toho, že svých cílů dosáhneme. Vždyť právě proto, že jsme tu stáli pevní a nerozdělení, mohlo dojít k vzájemným dohodám, v nichž jsou zakotveny taktéž sovětské závazky: odchod cizích vojsk, nezasahování armád do vnitřních problémů vývoje Československa v dalším období, náhrada škod způsobených touto akcí a pomoc v ekonomickém rozvoji československého národního hospodářství.

Netřeba pochybovat o tom, že tu sehrál svou roli i kompromis. Ale není snad kompromis velkým uměním? Jen bláhovec se může domnívat, že bez něho lze něčeho pozitivního dosáhnout. Stavět podmínku proti podmínce, to je ta nejlepší cesta k dalšímu zostření vztahů. A to přece nejméně potřebujeme. Nežijeme v normálních poměrech, ale chceme v nich co nejdříve opět žít. Upřímně věříme, že to záleží i na nás, za jak dlouhou dobu to bude. Kdybychom tomu nevěřili, kdybychom propadli pesimismu a nevíře, byl by to začátek opravdového konce.

Ta naše víra není založená na tom, že přesvědčíme velení zde pobývajících armád a jejich politické představitele o své pokoře. Sami vědí, že ta je našim národům cizí. Přesvědčit je ale můžeme a musíme o tom, že chceme a umíme spravovat svou socialistickou zemi sami, že socialismus je všem našim lidem životní nezbytností, že naše vlastenectví a národní hrdost se jejich zásahem a dalším pobytem jenom umenšují.

Ve včerejší Pochodni jsme otiskli komuniké z jednání pléna ústředního výboru KSČ, v němž se mj. říká: „Při hodnocení pozitivního vývoje u nás v této době však naše strana dostatečně nepočítala s váhou a reálnou silou mezinárodních faktorů, mezi něž patří i názory, které mají na naší situaci státy, s nimiž tvoříme svazek Varšavské smlouvy..." Tato věta ať nám stále zaznívá v uších a motivuje naše další činy. Ona totiž charakterizuje kořeny oné vzniknuvší „reálné situace", kterou prožíváme. Jako marxisté víme, že žádná situace není neměnná a navždy daná. Vývoj jde kupředu a ne zpět. Ne samozřejmě sám od sebe. Na to myslíme dnes a zítra. Jednejme tak, abychom v době co nejkratší mohli hovořit o nové reálné situaci, která se vytvořila přímo, že jsme pro ni cílevědomě, ukázněně a občtavě vytvářeli den ze dne podmínky.

IVO MATYS

S důvěrou ke všem občanům

Jsou různá naše poteckadla. Velmi přilíchavá. Píši-li nyní o včerejším jednání členů České národní rady z Východočeského kraje, nemohu přejít i jejich hodnocení práce novinářů hradeckého rozhlasu, Pochodně a televize i ostatního místního tisku. Někteří čtenáři mohou si pomyslet, že samochvála atd., jiní naopak, že dobré zboží atd. Ale o to nejde.

Slova členů ČNR v prvé řadě zavazují — jak to platí i ve vydané výzvě — novináře našeho kraje k další velmi náročné, odpovědné činnosti. Aby každý náš řádek, každá věta i každé slovo byly zcela jasně pochopeny čtenáři a posluchači jako naše pevné stanovisko podpořit politiku strany pod vedením soudruhů Dubčeka Svobody, Černíka a Smrkovského.

Člen předsednictva ČNR J. Hübner přítomné informoval o poslední práci ČNR. Představitelé SNR v čele s místopředsedou Křížem předložili již pátou variantu federalizace, která je nejblíže k úspěšnému dalšímu jednání. S nemalými pocity uklidnění pro další práci jsme také přijali zprávu, že zástupci jihomoravského kraje odvolali své stanovisko k trojdílné federalizaci s tím, že problémy Moravy lze řešit dále a vhodnější cestou.

Zvláštní pozornost věnovali členové ČNR a poslanci NS, členové Národní rady, konsolidaci života v našem kraji. K tomu nemálo přispěla vystoupení poslance NS dr. Laciny o současné činnosti Národního shromáždění a předsedy KV NF F. Ungráda k činnosti KNV. Na základě jejich podrobných informací došli přítomní k závěrům, obsaženým ve výzvě. Jde především o to, aby ani v našem kraji veřejní a kulturní pracovníci nestáli mimo, aby svou činností přispěli ke konsolidaci tak, jak to činí pracující v průmyslu, zemědělství, ve vědě, ve zdravotnictví atd. Nebylo to dlouhé unavující jednání. Členové ČNR však vyjádřili v něm podporu předsednictvu České národní rady v další práci a podporu jednotlivým komisím. Vyjádřili přesvědčení, že za účinné podpory občanů a všech odpovědných funkcionářů a poslanců NS, NV, politických, hospodářských a kulturních pracovníků mohou i v našem kraji urychleně zajistit plnění vyhlášených úkolů v akčním programu naší strany a ve vládním prohlášení.

Když tyto řádky píši, zdá se mi, že je v nich hodně frází. Ale, když jsem si je poznamenával v diskusi členů ČNR, pomyslel jsem, jak je v nich více ctarosti, upřímných přání i důvěry ke všem občanům, že všichni dnes pochopíme a čestně obhájíme a splníme slova, pronesená soudruhem Dubčekem na posledním zasedání ÚV KSČ, zveřejněná ve včerejší Pochodni. (iš)

PEVNÝ POSTOJ NAŠICH OBČANŮ

Denně jsme s vámi. Osobně i v „písemném" styku. Známe společné s vámi potíže, které nám vznikly v posledních dnech. Uvědomujeme si, že jednota našich národů, která se v srpnových dnech projevila, má cenu nad zlato.

Je však také pochopitelné, že kolik je nás, občanů, tolikrát se i zájmy, názory, představy, přání, mající v obecné podstatě nepředstavitelnou sílu národů, méně či více v určitých podružnějších otázkách liší. V minulých dnech jsme dovedli takové podružnosti odhodit. Pochopili jsme, oč jde. Naše názory, zkušenosti, naše svědomí a úsudky jsme utvrdili ve společném cíli.

Dbejme o to, aby se ani v příštích dnech nepodařilo hrstce provokatérů strhnout mnohé spoluobčany tam, kde začíná zrada. Pochopme velmi odpovědně současné jednání našich představitelů soudruhů Dubčeka, Svobody, Smrkovského a Černíka, jejich orgánů. Uvědomme si, že nejde jen o podporu slovy a rezolucemi, ale vlasteneckými činy na pracovištích, v obcích i v městech. O Dubčekovy směry, o čistotu obcí, o dokončení sklizně v polích.

Naše rozhovory s 56 občany krajského města nám potvrdily, že naprostá většina z nich vidí východisko ve sjednocení a podpoře představitelů, chápe realitu, mluví klidně a uvážlivě k současné situaci. Další, převážně mladí, také potvrzují podporu soudruhům Dubčekovi, Svobodovi, Smrkovskému a Černíkovi a chápou význam výzvy ke klidu. Jen mizivý počet, pět, nesdílelo obdobné názory.

Ani v tomto případě nejde totiž o podružnosti. Tyto názory se totiž liší od naprosté většiny lidí obou národů naší vlasti, kteří potvrzují podporu našich představitelů samostatné budování socialistické vlasti, příslušnost k socialistickému táboru.

Jde nám o zachování klidu. Ale, jak potvrdili také poslanci KNV na posledním plenárním zasedání, nejde nám v žádném případě o klid ústící v apatii. Jde nám o aktivní, vlastenecké projevy při vyrovnávání výpadků ve výrobě, při zabezpečování zásobování obyvatelstva i při odstraňování dalších těžkostí.

Držet stráž

Motto: A tak jdem
mrtví, živí, nezrození,
nekonečné pokolení.
Z bouřných mraků nad světem
stoupáš s námi, ostrov štěstí,
na němž je nám růst a kvésti,
držet stráž! (Josef Hora)

Nadešel čas, který bude vážit i naše činy ve školách. Čas pedagogické zdatnosti, prozíravosti a moudrosti. Nesmíme zklamat!

Stojíme všichni za Dubčekem, Svobodou, Smrkovským a Černíkem, za Císařem, Kadlecem a Vaňkem. Hlásíme se k Akčnímu programu KSČ a jeho poctivým průkopníkům v řadách strany včetně jejích představitelů v našem kraji a okresech, kteří se tak jednoznačně postavili za suverenitu našeho státu.

Naši žáci v nás musí najít zastánce jednoty, svornosti a rozvahy, ochránce svobody, demokracie a socialismu. Zbabělost vyjádřená netečností, byla by prvním krokem ke zradě. Buďme náročtí k sobě, k žákům i k těm, kteří naší práci řídí. Mějme pochopení pro všechno, co nás spojuje.

Zanechme všech sporů a usilujme o to, aby v období zrodu nových odborových orgánů se dostali do čela našich výborů jen lidé stateční, čestní a spolehliví. Pamatujme na to při tajných volbách na členských schůzích a trvejme na tom, aby takoví z našich řad se dostali i na kandidáty do ZV a vyšších orgánů. Řídíme se stanovami a programem našeho ÚV Odborového svazu pracovníků školství a vědy. Dnes více než kdy dříve musíme mít ve svých odborech bezpečnou oporu.

V úzké spolupráci s rodiči usilujme o to, aby naše mládež svým vzděláním, moudrostí a rozumem pomáhala vítězství pravdy u nás i v zemích, které nás obklopují.

Přísahejme si všichni v této těžké chvíli, že věrni zůstaneme a budeme držet stráž!

JIŘÍ CACH, učitel

Opět Klicperovo

Od 1. září má opět hradecké divadlo své tradiční jméno po Václavu Klimentovi Klicperovi. Chlumecký rodák a hradecký profesor zemřel 15. září 1859. Letos v předvečer tohoto data se měla zahajovat divadelní sezóna. Pravděpodobně se nezahájí — Svaz československých divadelních umělců se rozhodl zatím nehrát.

Repertoár divadel byl připraven v jiných podmínkách, podle jiných potřeb. Nové záměry se musí přizpůsobit tomu, co se změnilo, divadlo musí citlivě odpovídat divákově zjitřené duši. Klicperovo jubileum se tedy letos stává aktualitou jeho odkazu, který tvoří živou součást našeho kulturního dědictví.

Klicperovo divadlo v Hradci Králové — podle slov ředitele Vojtěcha Kabeláče — své prázdniny ukončilo předčasně. Část členů pracovala v minulých dnech v rozhlase, jiní plnili své politické funkce, další pracovali a ještě pracují na brigádách v zemědělství. Nicméně pravidelně a poctivě zkoušejí, aby jejich vlastní poslání bylo plně na výši, jakmile se hala divadla opět otevře.

Zaměření programu? Především to budou výrazně vlastenecké hry, kterých máme v pokladnici národa nepřeberné množství a které budou pomáhat zahánět lhostejnost. Alegorie také jsou zbraní, poněvadž vnímavému divákovi dodají novou sílu, nové naděje. Pro letošní sezónu mají připravenu hru R. Rollanda Hra o lásce a smrti, která mluví o statečnosti a oběti, Hrubínovo dílo Oldřich a Božena, jehož úvodní slova znějí: Přicházím, aby se nenarodilo dítě... Nesmějí chybět ani veselohry, vždyť každý má zkušenosti i z posledních dnů, jak dobrý smích osvobozuje. Soubor divadla chce pořádat večery mladých s texty Voskovce a Wericha, Ezopovými bajkami, aby mládež znala, aby věděla. Najdou se v tom určitě nové formy spolupráce se školami, poněvadž mládež musí být středem našeho zájmu i snažení. Také ochotnické divadlo dostává bezesporu novou úlohu a hradečtí herci jsou připraveni i jim pomáhat.

Po prvních okamžicích skepse si celý kolektiv uvědomil svou zodpovědnost. Jsou rozdány role pro nastávající příští těžkou národní hru. V její záhlaví si hradečtí herci vepsali Tylův verš z Paní Marjánky, matky pluku:

Všechny naše kroky musí vésti
láska k národu a jeho štěstí...

HANA KLÍMOVÁ

47

NAŠE REPORTÁŽ

Když osud buší na dveře

Ve chvílích Osudové zastavil náš vůz u těch, kteří si před půl rokem přáli nad svými snímky v Pochodni: My pro vás, vy pro nás! — Říkáme, „v nouzi poznáš přítele"! Tak jsme se jeli do cukrovaru u Hrochova Týnce přesvědčit... Popravdě řečeno, byla v nás nejistota, moje představa si například kreslila samopalníka před vrátnicí. Ale prošli jsme tak jako před půl rokem: ani náznak nadřazenosti, hlas, který nás zval dovnitř, byl smutný...

Kus země bez výzev, bez plakátů, bez „Jedte domů!", protože by bylo paradoxní brát domov těm, jimž jsme jej nabídli. Není v našich povahách považovat kontrakty za pouhý papír; splácíme úctu úctou a ti z Hrochova Týnce nám dokázali, že si vzájemných vztahů váží, podřizují všechny své zájmy v této zemi smlouvě, jsou pro přátelství zpěvňované stavbařskou ocelí, hukotem jeřábů a bagrů.

Tedy „ZÁDY" neplatilo!

Závodu se štětce vyhnuly!

Na žerdích dvě vlajky. Naše a polská. Dvůr beze stop po širokých pásech.

NEŽÁDALI OCHRANU!

Neměli proč!

Jsou mezi námi od šedesátého sedmého roku, znají vývoj poměrů, jsou to soudní lidé, mají radost z práce; věřím, že i kdyby jim někdo z těch, kteří nebyli vítáni květinami, nabízel svůj opancéřovaný štít, že by odmítli, že by se možná před jeho ochranou chránili.

Žijí pro 400 000 metrů čtverečných, na nichž každodenně popohánějí vzhůru nejmodernější cukrovar ve střední Evropě.

□

— Poslali jsme v těch dnech domů ženy a děti, což je vzhledem k událostem pochopitelné. Ostatní zůstali, stavba nesmí uváznout. Všechno mělo normální běh, nic se do naší práce nevklínilo. Teď jsme poděkovali zaměstnancům. Raj za to, že se o nás nepřetržitě a tím obětavěji starali.

— Smlouva neutrpěla? — jsem zvědav a nečekám příznivou odpověď.

— Můžete vyřídit všem zainteresovaným, že bude dodržena; termíny platí. Po celou dobu, až na jediný den, byl přísun materiálu a zařízení od nás, z Polska, plynulý.

(Člověk v této době rád slyší o nepřetržitém přísunu takového potencionálu, jakým je cement, jakým jsou stroje a konstrukce — rád pohladí ocel, která nevyvolává trpké pocity.)

Venku, daleko od brány, se bavila parta montérů s vojáky. Vojáci byli bez „zátěží" a tím přístupnější.

— Měli jste se u nás zle? — ptám se dělníků.

— NIE! Prosze pana, nie!

— Najewno dobrze!

Uniformovaným nebylo do řeči... Pohled na fabriku je uchvatný, přesvědčivý a přitažlivý. Myslel jsem si: „Možná, že byste, chlapci, raději nosili v této zemi bedny s nářadím, než bedny, které nejsou pro oči civilisty..." Voják však není věčný, voják má paměť, voják jednou svlékne uniformu, stane se normálním občanem, dělníkem, který třeba reprezentuje vlast jako ti v Hrochově Týnci. A je vítán květinami! — Máme totiž dost „učedlků" cukrovarů, měli jsme zájem o polská zařízení, která se znamenitě osvědčují — například difúze v Bagnici — velká zakázka pro Hrochův Týnec je pro sérii dalších rozhodující.

Za takovou pomoc dík!

Není v rozporu s tím, co je vytištěno v záhlaví Pochodně: „Proletáři všech zemí, spojte se!" Těch 400 000 m² v Hrochově Týnci je a zůstane plochou, kde slova o spolupráci a přátelství nebyla frází. Děkujeme!

(ČK)